Oikeusministeriön julkaisuja
Justitieministeriets publikationer

Mietintöjä ja lausuntoja
Betänkanden och utlåtanden

2022:10

Etäkokoukset ja etäosallistuminen osakeyhtiöissä, asunto-osakeyhtiöissä ja osuuskunnissa

Lausuntotiivistelmä

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2022:10

Etäkokoukset ja etäosallistuminen osakeyhtiöissä, asunto-osakeyhtiöissä ja osuuskunnissa

Lausuntotiivistelmä

Oikeusministeriö Helsinki 2022

Julkaisujen jakelu
Distribution av publikationer

Valtioneuvoston julkaisuarkisto Valto

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti
Beställningar av publikationer

Valtioneuvoston verkkokirjakauppa

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Oikeusministeriö
CC BY-SA 4.0

ISBN pdf: 978-952-259-859-2
ISSN pdf: 2490-1172

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2022

Kuvailulehti
9.3.2022

Etäkokoukset ja etäosallistuminen osakeyhtiöissä, asunto-osakeyhtiöissä ja osuuskunnissa – Lausuntotiivistelmä

Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2022:10		**Teema**	Mietintöjä ja lausuntoja
Julkaisija	Oikeusministeriö		
Tekijä/t	Aleksi Heikkilä		
Kieli	suomi	**Sivumäärä**	83

Tiivistelmä

Oikeusministeriön työryhmä valmisteli ehdotuksen etäosallistumisen helpottamiseksi ja etäkokousten sallimiseksi osakeyhtiön ja asunto-osakeyhtiön yhtiökokoukselle sekä osuuskunnan kokoukselle ja edustajistolle kuuluvan päätöksenteon ja siihen osallistumisen helpottamiseksi. Mietinnössään työryhmä ehdotti kokonaan etänä, ilman kokouspaikkaa, pidettävien yhtiökokousten ja osuuskunnan kokousten sallimista. Lisäksi ehdotettiin täydentävien etäosallistumiskeinojen selventämistä (mm. ennakkoäänestyksen käytön helpottaminen).

Lausunnonantajat kannattivat mietinnön tavoitteita ja suhtautuivat pääosin myönteisesti muutosehdotuksiin. Merkittävä enemmistö lausunnonantajista kannatti hybridikokouksen nimenomaista määrittelyä sekä kokonaan etänä, ilman kokouspaikkaa, pidettävien yhtiökokousten ja osuuskunnan kokousten sallimista yhtiöjärjestys- tai sääntömääräyksen perusteella. Myös hybridikokouksen järjestämisvelvollisuuden sisältävän yhtiöjärjestysmuutoksen tekemiseen tavallisella enemmistöpäätöksellä suhtauduttiin myönteisesti.

Asunto-osakeyhtiöitä koskevaan ehdotukseen hybridikokouksen järjestämisvelvollisuudesta vähintään 30 osakehuoneiston asunto-osakeyhtiössä kolmen osakkaan vaatimuksesta suhtauduttiin myönteisesti, mutta moni lausunnonantaja ehdotti velvollisuuden sitomista 10 %:n vähemmistön vaatimukseen kolmen osakkaan sijasta. Vastaavasti ehdotettiin muutettavaksi vähemmistön oikeutta vaatia hybridikokousta yhtiössä, joka on siirtynyt etäkokouksiin.

Kaikki lausunnonantajat suhtautuivat myönteisesti sitovaa etäosallistumisilmoitusta koskevaan ehdotukseen. Huomattava osa lausunnonantajista katsoi, että perinteistä, hybridi- ja etäkokousosallistumista täydentävien etäosallistumismahdollisuuksien edellytyksiä tulisi selventää, jotta vältytään tulkintaepäselvyyksiltä ja tarpeettoman epäyhtenäiseltä yhtiökokouskäytännöltä. Selvä enemmistö lausunnonantajista katsoi, että pörssi- ja FN-yhtiöissäkin hybridikokousten järjestämisen yleistymisen edistämiseksi riittää, että yhtiökokouksen enemmistöpäätöksellä voidaan päättää hybridikokouksen järjestämiseen velvoittavasta yhtiöjärjestyksen muutoksesta (ei laajaa kannatusta mietinnössä esitellyille täydentäville sääntelyvaihtoehdoille hybridikokousten yleistymisen nopeuttamiseksi pörssi- ja FN–yhtiöissä).

Teknisestä häiriöstä aiheutuvaa yhtiökokouksen keskeyttämistä koskeviin ehdotuksiin suhtauduttiin lähes yksimielisen myönteisesti. Osa lausunnonantajista kuitenkin katsoi, että keskeyttämisen edellytykset tulisi rajata päätöksenteon pätevyyden vaarantaviin tilanteisiin ja että keskeytetyn kokouksen jatkamisajankohta tulisi säännellä joustavammin.

Asiasanat	osakkeenomistaja, osuuskunnan kokous, edustajiston kokous, hybridikokous, etäosallistuminen, asunto-osakeyhtiöt, osakeyhtiöt, osuuskunnat, yhtiökokoukset, etäkokoukset, ennakkoäänestys, jäsenet		
ISBN PDF	978-952-259-859-2	**ISSN PDF**	2490-1172
Asianumero	VN/12884/2021	**Hankenumero**	OM030:00/2021
Julkaisun osoite	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-859-2		

Presentationsblad

9.3.2022

Distansstämmor och deltagande på distans i aktiebolag, bostadsaktiebolag och andelslag – Sammandrag av utlåtandena

Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2022:10		**Tema**	Betänkanden och utlåtanden
Utgivare	Justitieministeriet		
Författare	Aleksi Heikkilä		
Språk	finska	**Sidantal**	83

Referat

En arbetsgrupp vid justitieministeriet har berett ett förslag för att underlätta deltagande och möjliggöra beslutsfattande på distans när det gäller bolagsstämmor i aktiebolag och bostadsaktiebolag, andelsstämmor och representantskapsmöten. Arbetsgruppen föreslog i sitt betänkande att bolagsstämmor och andelsstämmor som ordnas enbart på distans, utan stämmoplats, ska tillåtas. Dessutom föreslog arbetsgruppen att de kompletterande metoderna för deltagande på distans ska förtydligas (bl.a. underlättande av förhandsröstning).

Remissinstanserna understödde målen för betänkandet och ställde sig i huvudsak positiva till ändringsförslagen. En betydande majoritet av remissinstanserna understödde en uttrycklig definition av hybridstämmor och att bolagsstämmor och andelsstämmor som ordnas enbart på distans, utan stämmoplats, tillåts med stöd av bestämmelser i bolagsordningen eller stadgarna. Remissinstanserna förhöll sig också positiva till att man genom vanligt beslut med kvalificerad majoritet kan ändra bolagsordningen så att den innefattar en skyldighet att ordna hybridstämmor.

Remissinstanserna förhöll sig positiva till förslaget om skyldighet att ordna en hybridstämma om minst tre aktieägare i ett bostadsaktiebolag med minst 30 aktielägenheter kräver det, men många föreslog att kravet ska vara minst tio procent av aktieägarna i stället för tre aktieägare. På motsvarande sätt föreslogs det att minoritetens rätt att kräva en hybridstämma i ett bolag som har övergått till distansstämmor ska ändras.

Alla remissinstanser ställde sig positiva till förslaget att anmälan om deltagande på distans ska vara bindande. En betydande del av remissinstanserna ansåg att de förutsättningar för deltagande på distans som kompletterar deltagandet i traditionella hybrid- och distansstämmor bör förtydligas för att undvika tolkningsoklarheter och onödigt oenhetlig bolagsstämmopraxis. En klar majoritet ansåg att det för spridningen av hybridstämmor i börs- och FN-bolag räcker med att bolagsstämman genom majoritetsbeslut ändrar bolagsordningen så att den innefattar en skyldighet att ordna hybridstämmor (de föreslagna kompletterande regleringsalternativen för att påskynda spridningen av hybridstämmor i börs- och FN-bolag fick inte brett understöd).

Remissinstanserna ställde sig så gott som enhälligt bakom förslagen att avbryta bolagsstämman på grund av teknisk störning. En del ansåg dock att förutsättningarna för avbrytande bör avgränsas till situationer som äventyrar beslutsfattandet och att bestämmelserna om när bolagsstämman ska fortsätta bör vara mer flexibla.

Nyckelord aktieägare, andelsstämma, representantskapsmöte, hybridmöte, deltagande på distans, bostadsaktiebolag, aktiebolag, andelslag, bolagsstämmor, distansmöte, förhandsröstning, medlemmar

ISBN PDF	978-952-259-859-2	**ISSN PDF**	2490-1172
Ärendenummer	VN/12884/2021	**Projektnummer**	OM030:00/2021
URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-859-2		

Sisältö

1 Johdanto 7
1.1 Työryhmän mietintö ja lausuntokierros 7
1.2 Yhteenveto lausunnoista 10

2 Yksityiskohtaiset kannanotot 12
2.1 Osakeyhtiö – Sitova etäosallistumisilmoitus 12
2.2 Osakeyhtiö – Hybridikokouksen määritelmä (täydet oikeudet kokouspaikalla ja etänä osallistuvilla osakkailla) ja toteutus hallituksen päätöksellä 14
2.3 Osakeyhtiö – Sallitaan 100% etäkokous (ilman kokouspaikkaa) yhtiöjärjestyksen määräyksen perusteella 17
2.4 Osakeyhtiö – Perinteistä, hybridi- ja etäkokousosallistumista täydentävät osallistumiskeinot (mm. ennakkoäänestys, ennakkokysymykset ja kirjalliset kysymykset kokouksen aikana) 19
2.5 Osakeyhtiö – Osallistumisoikeuden ja äänestyksen oikeellisuuden selvittäminen kaikissa etäosallistumisen muodoissa 26
2.6 Osakeyhtiö – Kokouskutsun sisältöä koskevat vaatimukset etäosallistumisen eri muodoissa 27
2.7 Pörssi- ja FN-yhtiöt 30
2.7.1 Pörssi- ja FN-yhtiöille ei lisävaatimuksia, täysimääräiset oikeudet sisältävän etäosallistumismahdollisuuden tarjoamisvelvollisuuden asettaminen tavallisella enemmistöpäätöksellä tehtävällä yhtiöjärjestyksen muutoksella riittää -lausuntopyynnön .. 30
2.7.2 Pörssi- ja FN-yhtiölle velvollisuus tarjota ennakkoäänestysmahdollisuus päätettäessä tällaisen etäosallistumismahdollisuuden sisältävästä yhtiöjärjestyksen muutoksesta 33
2.7.3 Pörssiyhtiössä 2.7.2 luvun lisävaatimuksen lisäksi määrävähemmistön oikeus vaatia täysimääräiset osallistumisoikeudet sisältävää etäosallistumisvaihtoehtoa 34
2.8 Osakeyhtiö – Yhtiökokouksen koolle kutsuminen – hallintoneuvoston oikeus päättää kokoukseen osallistumistavoista 38
2.9 Osakeyhtiö – Yhtiökokouksen keskeytys teknisen häiriön vuoksi 38
2.10 Osakeyhtiö – Kirjallisiin kysymyksiin vastaaminen yhtiökokouksen jälkeen 42
2.11 Osakeyhtiö – Kirjallisten kysymysten ja muiden kirjallisten puheenvuorojen moderointi ennen niiden saattamista kokousyleisön tietoon 44
2.12 Osakeyhtiö – Hybridikokousten järjestämistä edellyttävä yhtiöjärjestyksen muutos tavallisella enemmistöpäätöksellä 47
2.13 Asunto-osakeyhtiö – Sitova etäosallistumisilmoitus 49
2.14 Asunto-osakeyhtiö – Hybridikokouksen määritelmä (täydet oikeudet kokouspaikalla ja etänä osallistuvilla osakkailla) ja toteutus hallituksen päätöksellä 51

2.15 Asunto-osakeyhtiö – Sallitaan 100% etäkokous (ilman kokouspaikkaa) yhtiöjärjestyksen määräyksen perusteella 53
2.16 Asunto-osakeyhtiö – Osallistumisoikeuden ja äänestyksen oikeellisuuden selvittäminen kaikissa etäosallistumisen muodoissa 55
2.17 Asunto-osakeyhtiö – Kokouskutsun sisältöä koskevat vaatimukset etäosallistumisen eri muodoissa 57
2.18 Asunto-osakeyhtiö – Vähemmistöosakkeenomistajien oikeus etäosallistumiseen perinteisessä yhtiökokouksessa 60
2.19 Asunto-osakeyhtiö – Vähemmistöosakkeenomistajien oikeus kokouspaikalla osallistumiseen etäkokouksiin siirtyneessä yhtiössä 62
2.20 Asunto-osakeyhtiö – Yhtiökokouksen keskeytys teknisen häiriön vuoksi 64
2.21 Asunto-osakeyhtiö – Hybridikokousten järjestämistä edellyttävä yhtiöjärjestyksen muutos tavallisella enemmistöpäätöksellä 67
2.22 Osuuskunta – Sitova etäosallistumisilmoitus 68
2.23 Osuuskunta – Hybridikokouksen määritelmä (täydet oikeudet kokouspaikalla ja etänä osallistuvilla jäsenille) ja toteutus hallituksen päätöksellä 69
2.24 Osuuskunta – Sallitaan 100% etäkokous (ilman kokouspaikkaa) sääntöjen määräyksen perusteella 70
2.25 Osuuskunta – Perinteistä, hybridi- ja etäkokousosallistumista täydentävät osallistumiskeinot (mm. ennakkoäänestys, ennakkokysymykset ja kirjalliset kysymykset kokouksen aikana) 71
2.26 Osuuskunta – Osallistumisoikeuden ja äänestyksen oikeellisuuden selvittäminen kaikissa etäosallistumisen muodoissa ja kokouskutsuvaatimukset 72
2.27 Osuuskunta – Osuuden ja osakkeen omistajan oikeus osallistua osuuskunnan kokoukseen (muu kuin jäsen) 73
2.28 Osuuskunta – Osuuskunnan kokouksen koolle kutsuminen – hallintoneuvoston oikeus päättää kokoukseen osallistumistavoista 74
2.29 Osuuskunta – Osuuskunnan kokouksen keskeytys teknisen häiriön vuoksi 74
2.30 Osuuskunta – Kirjallisiin kysymyksiin vastaaminen osuuskunnan kokouksen jälkeen 76
2.31 Osuuskunta – Kirjallisten kysymysten ja muiden kirjallisten puheenvuorojen moderointi ennen niiden saattamista kokousyleisön tietoon 77
2.32 Osuuskunta – Hybridikokousten järjestämistä edellyttävä sääntöjen muutos tavallisella enemmistöpäätöksellä 78

3 Muut huomiot 80
3.1 Yleiset huomiot 80
3.2 Yksityiskohtaiset huomiot 81

1 Johdanto

1.1 Työryhmän mietintö ja lausuntokierros

Oikeusministeriö asetti 18.5.2021 Etäkokoukset ja etäosallistuminen osakeyhtiöissä, asunto-osakeyhtiöissä ja osuuskunnissa -työryhmän valmistelemaan ehdotusta etäosallistumisen helpottamiseksi ja etäkokousten sallimiseksi osakeyhtiön ja asunto-osakeyhtiön yhtiökokoukselle sekä osuuskunnan kokoukselle ja edustajistolle kuuluvan päätöksenteon ja siihen osallistumisen helpottamiseksi. Työryhmän toimikausi oli 18.5.2021–31.10.2021. Työryhmän tehtävänä oli valmistella hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus osakeyhtiölain, asunto-osakeyhtiölain ja osuuskuntalain ja niiden muutosehdotuksiin mahdollisesti liittyvän muun lainsäädännön muuttamisesta.

Tietoliikenneyhteyksien ja kokouspalveluiden kehitys sekä yhteisöjen ja niiden osakkaiden ja jäsenten valmiudet ja osaaminen näiden palveluiden käyttämiseen kehittyvät niin, että etäosallistuminen ja kokouksen järjestäminen pelkästään kokouksen aikana verkossa tarjoavat jo nyt usein käyttökelpoisen vaihtoehdon perinteiselle kokoukselle yhteisön päätöksenteon järjestämiseksi ja osakkaiden ja jäsenten osallistumismahdollisuuksien parantamiseksi. Toisaalta voimakkaasta kehityksestä huolimatta kaikilla yhteisöillä ja niiden osakkailla tai jäsenillä ei ole vielä valmiuksia tällaisen päätöksenteon järjestämiseen tai siihen osallistumiseen.

Työryhmä selvitti laajasti etäkokousten sallimisen ja etäosallistumisen helpottamisen tarpeita yhtiökokouksiin ja osuuskunnan kokouksiin liittyen.

Työryhmä ehdottaa kokonaan etänä, ilman kokouspaikkaa, pidettävien yhtiökokousten ja osuuskunnan kokousten sallimista. Edellytyksenä on, että kaikilla etäkokoukseen osallistuvilla osakkeenomistajilla tai jäsenillä on täysimääräiset osallistumisoikeudet ja että tällainen kokous on sallittu yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä.

Lisäksi ehdotetaan hybridikokouksia koskevien vaatimusten selventämistä siten, että kokouspaikalla ja sen ulkopuolelta osallistuvilla osakkailla tai jäsenillä on hybridikokouksessa täysimääräiset osallistumisoikeudet. Hallitus voisi päättää hybridikokouksesta ja siitä voisi myös määrätä yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä (muutos enemmistöpäätöksellä). Lisäksi mietinnössä esitellään kaksi täydentävää sääntelyvaihtoehtoa hybridikokousten yleistymisen nopeuttamiseksi pörssi- ja First North –yhtiöissä. Vähintään 30 osakehuoneiston asunto-osakeyhtiössä kolmen osakkaan vaatimuksesta pitäisi järjestää hybridiyhtiökokous. Lisäksi ehdotetaan täydentävien etäosallistumiskeinojen selventämistä (mm. ennakkoäänestyksen käytön helpottaminen).

Työryhmän mietintö luovutettiin oikeusministeriölle 10. marraskuuta 2021. Mietinnöstä järjestettiin avoin lausuntokierros Lausuntopalvelussa 22.11.2021–23.1.2022.

Mietinnöstä pyydettiin lausunto seuraavilta 82 taholta. Lausunnon antaneet on merkitty *:llä.

Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu
Akava ry*
Arvopaperimarkkinayhdistys ry* (AMY)
Business Finland Oy
Directors' Institute Finland - Hallitusammattilaiset ry* (DIF)
Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry* (EK)
Eläkesäätiöyhdistys – ESY ry
Etelä-Suomen aluehallintovirasto*
Euroclear Finland Oy* (Euroclear)
Finanssiala ry* (FA)
Finanssivalvonta
Finnish Business Angels Network ry
Hanken School of Economics
Helsingin ulosottovirasto
Helsingin yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta
Helsingin yliopisto/Apulaisprof. Heikki Marjosola
Helsingin yliopisto/Prof. Jukka Mähönen
Helsingin yliopisto/Prof. Seppo Villa
Helsingin yliopisto/Prof. Timo Kaisanlahti
Inderes Oyj*
Inno Digital Development Oy
Innovatics Oy*
Insolvenssioikeudellinen yhdistys ry*
Isännöintiliitto*
Kaupan liitto ry
Keskuskauppakamari ry*
Keskusrikospoliisi
Kiinteistöalan hallitusammattilaiset AKHA Ry
Kirjanpitolautakunta
Konkurssiasiamiehen toimisto
Korkein hallinto-oikeus
Korkein oikeus

Lapin yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta
Listayhtiöiden neuvottelukunta*
Luottomiehet - Kreditmännen ry
Nasdaq Helsinki Oy*
Opetus- ja kulttuuriministeriö* (OKM)
Osuustoimintakeskus Pellervo ry* (Pellervo)
Patentti- ja rekisterihallitus* (PRH)
Perheyritysten liitto ry
PricewaterhouseCoopers Oy
Pääomasijoittajat (FVCA) ry
Pörssisäätiö*
RAKLI ry
SAK ry*
Sisäministeriö* (SM)
Sosiaali- ja terveysministeriö* (STM)
STTK ry
Suomen Asiakastieto Oy
Suomen Asianajajaliitto* (Asianajajaliitto)
Suomen IR-yhdistys ry*
Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra
Suomen Kiinteistöliitto ry* (Kiinteistöliitto)
Suomen Kuntaliitto ry* (Kuntaliitto)
Suomen Lakimiesliitto* (Lakimiesliitto)
Suomen Osakesäästäjät ry
Suomen Pankki
Suomen Sijoitusanalyytikot ry
Suomen Taloushallintoliitto ry
Suomen Tilintarkastajat ry* (Tilintarkastajat)
Suomen Uusyrityskeskukset ry*
Suomen Veroasiantuntijat ry
Suomen yhtiöoikeusyhdistys ry
Suomen Yrittäjät ry*
Säätiöt ja rahastot ry
Tampereen yliopisto, johtamisen ja talouden tiedekunta
Tampereen yliopisto/Prof. Veikko Vahtera* (Veikko Vahtera)
Turun yliopisto, kauppakorkeakoulu
Turun yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta

Turun yliopisto/Prof. Matti Sillanpää
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työeläkevakuuttajat TELA ry* (TELA)
Uudenmaan ELY-keskus
Vaasan yliopisto, kauppatieteiden tiedekunta
Vakuutus- ja rahoitusneuvonta (FINE)
Valtioneuvoston kanslia (omistusohjausosasto)* (VNK)
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiovarainministeriö* (VM)
Verohallinto
Verohallinto/Harmaan talouden selvitysyksikkö
WWF Suomi* (WWF)
Yritysvastuuoikeuden yhdistys ry

Kaiken kaikkiaan lausuntoja annettiin 42. Edellä mainittujen lisäksi lausunnon toimittivat seuraavat kahdeksan tahoa
Keravan Kiinteistöpalvelu Oy
Kuluttajaliitto ry
Neomeet Oy
Roschier Asianajotoimisto Oy (Roschier)
Sanoma Oyj
Suomen Vuokranantajat ry (Vuokranantajat)
kaksi yksityishenkilöä

Korkein hallinto-oikeus vastasi lausuntopyyntöön ilmoittaen, ettei se anna lausuntoa asiassa.

1.2 Yhteenveto lausunnoista

Lausunnonantajat kannattavat mietinnön tavoitteita ja suhtautuvat pääosin myönteisesti mietinnössä esitettyihin muutosehdotuksiin.

Merkittävä enemmistö lausunnonantajista kannattaa hybridikokouksen nimenomaista määrittelyä sekä kokonaan etänä, ilman kokouspaikkaa, pidettävien yhtiökokousten ja osuuskunnan kokousten sallimista yhtiöjärjestys- tai sääntömääräyksen perusteella. Osa lausunnonantajista ehdotti lisäksi, että pörssi- ja FN-yhtiöt voisivat päättää tällaisen yhtiöjärjestysmääräyksen lisäämisestä yhtiöjärjestykseen kesäkuun 2022 loppuun voimassa olevan väliaikaisen lain jälkeenkin.

Kaikki lausunnonantajat suhtautuvat myönteisesti sitovaa etäosallistumisilmoitusta koskevaan ehdotukseen. Huomattava osa lausunnonantaja oli sitä mieltä, että perinteistä, hybridi- ja etäkokousosallistumista täydentävien osallistumismahdollisuuksien edellytyksiä tulisi selventää, jotta vältytään tulkintaepäselvyyksiltä ja tarpeettoman epäyhtenäiseltä yhtiökokouskäytännöltä. Selvä enemmistö lausunnonantajista kannattaa sitä, että pörssi- ja FN-yhtiöissäkin hybridikokousten järjestämisen yleistymisen edistämiseksi riittää, että yhtiökokouksen enemmistöpäätöksellä voidaan päättää hybridikokouksen järjestämiseen velvoittavasta yhtiöjärjestyksen muutoksesta (yhtiöitä, institutionaalisia sijoittajia ja ulkomaisia osakkaita, omaisuudenhoitajia, markkinapaikkaa ja yhtiöille palveluita tarjoavia edustavat tahot, hallitusammattilaiset ja muut elinkeinoelämää edustavat tahot).

Kaikki lausunnonantajat suhtautuvat myönteisesti ehdotuksiin, jotka koskevat etäosallistumisoikeuden ja etä-äänten oikeellisuuden selvittämistä että kokouskutsun sisältöä etäosallistumisen osalta.

Teknisestä häiriöstä aiheutuvaa yhtiökokouksen keskeyttämistä koskeviin ehdotuksiin suhtaudutaan lähes yksimielisen myönteisesti. Osa lausunnonantajista kuitenkin katsoo, että keskeyttämisen edellytyksiä tulisi tarkentaa ja rajata päätöksenteon pätevyyden vaarantaviin tilanteisiin ja että keskeytetyn kokouksen jatkamisajankohta tulisi säännellä joustavammin.

Lausunnonantajat suhtautuvat lähes yksimielisen myönteisesti ehdotukseen, jonka mukaan yhtiö voi tietyissä tilanteissa vastata kirjallisiin kysymyksiin myös yhtiökokouksen jälkeen. Osa lausunnonantajista kuitenkin huomauttaa, että jos kysymys liittyy kokouksessa äänestettävänä olevaan asiaan, vastauksen tulisi aina olla osakkeenomistajien saatavilla ennen äänestysajan päättymistä. Työryhmän ehdotukseen, joka koskee kirjallisten kysymysten ja muiden kirjallisten puheenvuorojen moderointia ennen niiden saattamista kokousyleisön tietoon, suhtaudutaan lähes yksimielisen myönteisesti.

Ehdotukseen, jonka mukaan hybridikokousten järjestäminen edellyttäisi yhtiöjärjestyksen muutosta tavallisella enemmistöpäätöksellä, suhtaudutaan pääosin myönteisesti.

Asunto-osakeyhtiöitä koskevaan ehdotukseen hybridikokouksen järjestämisvelvollisuudesta suhtaudutaan lähtökohtaisesti myönteisesti, mutta usean lausunnonantajan mukaan hybridikokouksen järjestämisvelvollisuus tulisi sitoa vähintään 30 osakehuoneiston yhtiössä 10%:n vähemmistön vaatimukseen kolmen osakkaan sijasta. Lisäksi ehdotettiin, että riittävä olisi vaatimuksen esittäminen riittävän ajoissa ennen yhtiökokousta eli ei vaadittaisi yhtiöjärjestyksen muutosehdotusta. Vastaavasti ehdotettiin muutettavaksi vähemmistön oikeutta vaatia hybridikokousta yhtiössä, joka on siirtynyt etäkokouksiin.

2 Yksityiskohtaiset kannanotot

2.1 Osakeyhtiö – Sitova etäosallistumisilmoitus

Työryhmämietinnön ehdotus:

(OYLE 5:7.3 §) Osakkeenomistajalla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen vain 16 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla (=täysimääräiset oikeudet kokouspaikalla ja etänä osallistuvilla), jos hän on ilmoittanut osallistuvansa näin ja kutsussa on mainittu yhtiölle ilmoitettavan osallistumistavan sitovuudesta.

Lausunnonantajien kannat:

Kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista merkittävä enemmistö **kannattaa ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta **kannattavat sellaisenaan** *Pellervo, Suomen Yrittäjät, WWF, Euroclear, Nasdaq Helsinki, DIF, VNK, OKM, STM, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, Asianajajaliitto, Keskuskauppakamari, Suomen IR-yhdistys, Pörssisäätiö, EK, Kuntaliitto, Listayhtiöiden neuvottelukunta, FA, Tilintarkastajat, Arvopaperimarkkinayhdistys, Uusyrityskeskukset, Sanoma Oyj, Inderes Oyj* ja *kaksi yksityishenkilöä*.

Ehdotusta **kannattavat muutettuna** *SAK, Veikko Vahtera, Roschier* ja *Innovatics Oy*.

PRH ja *Neomeet Oy* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta sellaisenaan kannattavien perustelut:

Asianajajaliitto ja *DIF* katsovat, että yhtiöille on tärkeä pystyä suunnittelemaan kokoustiloja ja muita järjestelyjä mahdollisuuksien mukaan etukäteen. etäosallistumisilmoittautuminen on etenkin suurten yhtiöiden kokousjärjestelyjen kannalta tarpeen ja tärkeä.

Asianajaliitto katsoo säännöksen johtavan siihen, ettei etänä osallistumaan ilmoittautuneita tarvitse päästää kokouspaikalle edes passiivisena kuuntelijana ilman puhe- ja äänioikeutta eikä etänä ilmoittautunut voisi enää valtuuttaa toista henkilöä edustamaan itseään paikan päällä. On syytä huolehtia siitä, ettei säännös rajoita OYL:n sallimaa usean

asiamiehen käyttöä ja äänten jakamista (OYL 5:8.3 ja 5:12.2). Tällöin säännöksen tulisi sallia se, että yksi asiamies ilmoittautuu sitovasti etänä ja toinen paikan päälle tulevana.

FA:n mukaan osakeyhtiön näkökulmasta on tärkeää, että osakkeenomistajan ilmoittama osallistumistapa on sitova, jotta yhtiöt pystyvät varautumaan kokousjärjestelyissään paikalle tulevien henkilöiden määrään.

EK toteaa, että on tärkeää jatkossa ohjeistaa esimerkiksi itsesääntelyn avulla menettelyistä ja toiminnasta etäosallistumiseen liittyen. Osakkeenomistajan oikeuksien käyttöä erityisesti etänä osallistuvien osalta tulee avata ja selkeyttää.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

SAK:n mukaan etäkokoustamisesta olisi hyvä olla etukäteen organisaatiossa päätettyjä etäkokoustamiseen liittyviä määräyksiä/kokousmenettelyjä.

Veikko Vahtera katsoo, että säännöksessä olisi perusteltua todeta myös, että osakkeenomistajalla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen vain 16 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, jos hän on ilmoittanut osallistuvansa näin ja kutsussa on mainittu yhtiölle ilmoitettavan osallistumistavan sitovuudesta. Tämä rajoituksen mahdollisuus on todettu säännöksen perusteluissa, joten se olisi syytä todeta myös säännöksessä. Säännöksestä tai perusteluista ei ilmene, onko osallistumistapaa mahdollista muuttaa ilmoittautumisen jälkeen, mutta ennen ilmoittautumisajan päättymistä. Mikäli tarkoitus on, ettei ilmoittautumista ole mahdollista muuttaa ilmoittautumisen jälkeen, mutta ennen ilmoittautumisajan päättymistä, se olisi syytä todeta.

Roschier toteaa, että yhtiöiden voi joissakin tilanteissa olla tarpeen varautua varmuudella etukäteen kokouspaikalle saapuvien osakkeenomistajien lukumäärään tai muihin kokoukseen liittyviin järjestelyihin. Näin ollen sitovaa ilmoitusta osallistumistavasta voi pitää perusteltuna uudistuksena, kun osallistuminen järjestetään tavalla, joka ei heikennä osakkeenomistajan oikeuksia. Lisäksi se viittaa 2.2 luvussa esittämäänsä siltä osin, että hybridikokouksen standardointi erillisessä momentissa ei välttämättä ole perusteltua. Mikäli ehdotettu OYLE 5:16.2 § muutetaan tai poistetaan, tulee käsillä olevaan OYLE 5:7.3 §:ään tehdä näiltä osin tarvittavat tekniset muutokset.

Innovatics Oy toteaa, että hallituksella tulisi olla oikeus määritellä vastaava sitova ilmoittautuminen etäosallistumiseen myös pelkkää ennakkoäänestystä käyttäville osakkeenomistajille.

Innovatics Oy pohtii, tarkoittaako sitova etäosallistuminen samalla kieltoa tulla kokouspaikalle.

Innovatics Oy toteaa, että kokouspaikka pitää varata jo ennen kuin kokouskutsu ja ilmoittautuminen alkavat. Isojen kokousten tapauksessa jo vuosi etukäteen. Siten sitova etäosallistuminen ei auta sopivan kokoisen kokouspaikan määrittelyssä.

Lisäksi Innovatics Oy pohtii, saako sitovasti etäosallistujaksi ilmoittautunut valtuuttaa ilmoittautumisajan jälkeen valtakirjalla edustajakseen toisen henkilön, joka on jo aikaisemmin ilmoittautunut tulemaan kokouspaikalle henkilökohtaisesti tai jonkun toisen osakkeenomistajan edustamana? Saako valtuutuksen saanut käyttää edustetun osakkeenomistajan puheoikeutta ja muuttaa ennakkoon annettuja ääniä? Tällöin osakkeenomistaja voi itse jäädä seuraamaan kokousta silti etäyhteydellä ilman ääni- ja puheoikeutta.

2.2 Osakeyhtiö – Hybridikokouksen määritelmä (täydet oikeudet kokouspaikalla ja etänä osallistuvilla osakkailla) ja toteutus hallituksen päätöksellä

Työryhmämietinnön ehdotus:

(OYLE 5:16.2 §) Hallitus voi päättää, että 1 momentissa tarkoitettuun yhtiökokoukseen (=perinteinen kokouspaikalla pidettävä kokous) saa osallistua myös siten, että osakkeenomistaja voi käyttää oikeuksiaan täysimääräisesti tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla kokouksen aikana, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin.

Lausunnonantajien kannat:

Kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista enemmistö **kannattaa ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta **kannattavat sellaisenaan** *Pellervo, Suomen Yrittäjät, WWF, Euroclear, Nasdaq Helsinki, VNK, STM, OKM, SM, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, Asianajajaliitto, Keskuskauppakamari, Suomen IR-yhdistys, EK, Kuntaliitto, Listayhtiöiden neuvottelukunta, Veikko Vahtera, Uusyrityskeskukset ry, Sanoma Oyj, Innovatics Oy, AMY, Inderes Oyj* ja *kaksi yksityishenkilöä*.

Ehdotusta **kannattavat muutettuna** *DIF, SAK, Roschier, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, FA* ja *Pörssisäätiö*.

PRH, Neomeet Oy ja *Tilintarkastajat* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta sellaisenaan kannattavien perustelut:

Asianajajaliitto katsoo, että säännöksen suhde OYLE 5:16.4 §:ään tulee harkita.

EK katsoo, että ehdotuksen avulla mahdollistetaan yhtiökokouksien pitäminen jatkossa osin myös reaaliaikaisesti etänä, teknologianeutraalilla tavalla.

Veikko Vahtera katsoo, että säännös on omiaan edistämään osakkeenomistajien mahdollisuuksia osallistua yhtiökokouksiin.

Innovatics Oy katsoo, että yhtiökokousjärjestelyihin on mahdollista saada lisää joustavuutta, jos hybridimallisen yhtiökokouksen voi pitää muualtakin kuin yhtiön kotipaikasta siten, että yhtiön kotipaikkakunnalle on kuitenkin järjestettävä fyysinen tila kokoukseen täysimääräisesti osallistumiseksi.

AMY, Keskuskauppakamari ja *Listayhtiöiden neuvottelukunta* katsovat, että säännöksen perusteluissa olisi syytä kuvata, miten muiden kuin suomalaisten osakkeenomistajien vahvaan tunnistamiseen liittyviä haasteita arvioidaan osakkeenomistajien yhdenvertaisuuden periaatteen näkökulmasta hybridi- tai täysin virtuaalisissa kokouksissa.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

Roschier, DIF, FA ja *Pörssisäätiö* pitävä ehdotettua 2 momenttia päällekkäisenä / ristiriitaisena ehdotetun OYLE 5:16.4 §:n kanssa.

Roschier kiinnittää päällekkäisyyden osalta huomiota erityisesti hallituksen päätöksenteko-oikeuteen sekä päällekkäisyyteen ehdotetun OYLE 5:16.3 §:n kanssa, mitä tulee täysimääräisten osakkeenomistajan oikeuksien määrittelyyn.

Roschier ja DIF katsovat, että OYLE 5:16.4 § sisältää jo itsessään riittävän ja joustavamman säännöksen hybridikokouksista, ja muualla lakiehdotuksessa (esim. OYLE 5:7.3 §) olevat viittaukset täysimääräiseen osakkeenomistajan osallistumisoikeuksien käyttämiseen voitaisiin sääntelyteknisesti ratkaista myös muuten kuin viittaamalla erilliseen, täysimääräistä hybridikokousta koskevaan momenttiin. Mikäli ehdotettu OYLE 5:16.2 § sisällytetään lakiin, tulisi varmistaa, että täysimääräistä osallistumisoikeuksien käyttöä koskevat määritelmät ovat sekä lain sanamuodon että perustelujen osalta johdonmukaiset. Nyt täysimääräisistä osallistumisoikeuksista käytetään hieman toisistaan poikkeavaa sanontaa ehdotetuissa OYLE 5:16.2 §:ssä ja OYLE 5:16.3 §:ssä.

DIF toteaa, että jos sääntely sisältää liian paljon yksityiskohtaisia vaatimuksia, voi tämä estää yhtiötä ottamasta hybridiratkaisua käyttöön. Sääntelyn tulisi olla mahdollisimman salliva ja tulisi harkita, ettei sääntely aseta esteitä tietotekniikan kehittymiselle. Myös muita

kuin suomalaisia omistajia tulisi huomioida, ja sääntely tulisi kirjata siten, että myös hallintarekisteröidyt omistajat voivat osallistua kokoukseen, esim. että osakkeenomistajan tunnistaminen on mahdollista.

FA katsoo, että ehdotetussa muodossaan erilaisia yhtiökokouksen järjestämistapoja ja osallistumisvaihtoehtoja sääntelevä osakeyhtiölain 5 luvun 16 § on vielä epäselvä ja edellyttää kokonaisuudessaan selkeyttämistä.

FA toteaa, että hankkeen jatkovalmistelussa on hyvä myös tarkentaa, mitä ”jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin” termi käytännössä tarkoittaa. Nyt sanamuoto viittaa siihen, että hybridikokous olisi nimenomaisesti estetty yhtiöjärjestyksessä. Lisäksi on hyvä vielä selventää ehdotetun 2 momentin suhde mahdolliseen pörssiyhtiöihin sovellettavaan määrävähemmistön oikeuteen vaatia yhtiökokous pidettäväksi hybridimuotoisena, jos pörssiyhtiöitä koskeva poikkeussäännös päätetään jatkovalmistelussa sisällyttää lainsäädäntöön.

Pörssisäätiön mukaan ehdotettu sääntelyratkaisu, jossa etäosallistuminen ja ennakko-osallistuminen niputetaan yhteen, on omiaan aiheuttamaan epäselvyyttä ja poikkeaa selvästi yleisestä käsityksestä siitä, mitä kokouksiin etäosallistuminen tarkoittaa.

Pörssisäätiö ja **ehdotukseen kantaa ottamatta jättävä** *SM* katsovat, että reaaliaikaisesti etänä osallistuvan osakkeenomistajan käytössä tulisi olla aina täysimääräisesti yhtiökokoukseen osallistujan oikeudet. Sääntelyn tulee tältä osin olla teknologianeutraalia, joten muistion perusteluissa esitetystä poiketen emme näe tarvetta sitoa puheoikeuden käyttöä audioformaattiin, jos tarjolla mahdollisuus tekstimuotoiseen keskusteluun, jolla ei rajoiteta osakkeenomistajien oikeuksia.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto pyytää, että hallituksen esityksessä lausutaan myös siitä, ettei muilla tahoilla, kuten esimerkiksi aluehallintovirastolta oikeuden yhtiökokouksen koollekutsumiseen saaneella osakkeenomistajalla, ole oikeutta päättää hybridikokouksen järjestämisestä. Hybridikokouksen järjestäminen siten, että sille säädettävät edellytykset täyttyvät, ei todennäköisesti ole osakkeenomistajalle mahdollista.

SAK:n mukaan etäkokoustamisesta olisi hyvä olla etukäteen organisaatiossa päätettyjä etäkokoustamiseen liittyviä määräyksiä/kokousmenettelyjä.

2.3 Osakeyhtiö – Sallitaan 100% etäkokous (ilman kokouspaikkaa) yhtiöjärjestyksen määräyksen perusteella

Työryhmämietinnön ehdotus:

(OYLE 5:16.3 §) Yhtiökokous voidaan hallituksen päätöksellä järjestää myös ilman kokouspaikkaa siten, että osakkeenomistajat käyttävät täysimääräisesti (5) luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätösvaltaansa ajantasaisesti tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla. Edellytyksenä on, että yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiökokous on järjestettävä tai voidaan järjestää näin.

Lausunnonantajien kannat:

Yhtä lausunnonantajaa lukuun ottamatta kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista merkittävä enemmistö **kannattaa ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta **kannattavat sellaisenaan** *Pellervo, Suomen Yrittäjät, WWF, Euroclear, Nasdaq Helsinki, DIF, VNK, STM, OKM, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, SAK, Asianajajaliitto, Keskuskauppakamari, Suomen IR-yhdistys, AMY, Roschier, Kuntaliitto, Listayhtiöiden neuvottelukunta, EK, Veikko Vahtera, FA, AMY, Tilintarkastajat, Uusyrityskeskukset ry, Pörssisäätiö, Inderes Oyj* ja *kaksi yksityishenkilöä*.

Ehdotusta **kannattavat muutettuna** *PRH, Etelä-Suomen aluehallintovirasto* ja *Innovatics Oy*.

Sanoma Oyj esittää asiaan liittyen **oman ehdotuksensa**.

Neomeet Oy **ei ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta sellaisenaan kannattavien perustelut:

Asianajaliiton mielestä on tärkeää, että ilman kokouspaikkaa järjestettävässä yhtiökokouksessa osakkeenomistajien oikeudet toteutuvat niin pitkälle kuin mahdollista rajoituksetta samansisältöisenä kuin ”tavallisessa” kokouksessa.

AMY, EK, Nasdaq Helsinki ja *Listayhtiöiden neuvottelukunta* katsovat, että sääntelyn voimaantulon aikataulusta riippuen jatkovalmistelussa voi olla vielä perusteltua harkita tarvetta siirtymäsäännökselle, jossa yhtiöjärjestyksen muuttaminen olisi mahdollista jo ennen lain voimantuloa siten, että yhtiöjärjestyksen muutos tulisi voimaan lain voimaantullessa.

Keskuskauppakamari kiinnittää huomiota siihen, että ehdotettu laki tulisi todennäköisesti voimaan siten, että suurin osa yhtiöistä ei ehtisi muuttaa yhtiöjärjestystään 100% etäkokouksen (ilman kokouspaikkaa) sallivaksi vielä vuoden 2022 varsinaisessa yhtiökokouksessaan. Jollei yhtiö kutsu syksyllä 2022 koolle ylimääräistä yhtiökokousta päättämään yhtiöjärjestyksen muuttamisesta, ehdotus 100% etäkokouksen (ilman kokouspaikkaa) sallivasta yhtiöjärjestyksen muutoksesta käsiteltäisiin kevään 2023 varsinaisessa yhtiökokouksessa ja ensimmäinen täysin virtuaalinen yhtiökokous olisi mahdollista pitää vasta keväällä 2024.

Keskuskauppakamari kiinnittää huomiota siihen, että väliaikaisen lain nojalla on mahdollista järjestää OYLE 5:16.3:ssa tarkoitettu 100% etäkokous (ilman kokouspaikkaa) yhtiön hallituksen päätöksellä. Jatkovalmistelussa olisi siksi toivottavaa vielä selvittää, olisiko osakkeenomistajien oikeudet asianmukaisesti huomioon ottaen mahdollista säätää 100% etäkokoukseen liittyvästä siirtymäsäännöksestä siten, että yhtiön, jonka tarkoituksena on siirtyä 100% etäkokoukseen (ilman kokouspaikkaa) ei tarvitsisi välissä palata fyysiseen (tai hybridi-) kokoukseen ja päätös yhtiöjärjestyksen muuttamisesta olisi mahdollista tehdä ensimmäisessä lain voimaantulon jälkeisessä varsinaisessa yhtiökokouksessa.

Euroclear suosittaa kansallisesti ja kansainvälisesti vakiintuneiden äänestysvaihtoehtoihin liittyvien käytäntöjen pysyttämistä ennallaan. Muutoksen hyödyt jäävät epäselviksi ja ehdotettu muutos äänestyskäytäntöihin olisi omiaan aiheuttamaan sekaannusta ilman, että perusteluita täsmennetään.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

PRH toteaa, että yhteisölainsäädäntöön on tehty viime aikoina jonkin verran muutoksia ilman, että niistä edellytetään määräyksiä yhtiöjärjestykseen. Vaatimus yhtiöjärjestysmääräyksestä johtaisi todennäköisesti tarpeettomasti ilmoituskäsittelyn ruuhkautumiseen, kun yhtiöjärjestykseen pitäisi nopeasti saada määräys, jonka nojalla yhtiökokous voitaisiin pitää etänä.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto pyytää, että hallituksen esityksessä lausutaan myös siitä, ettei muilla tahoilla, kuten esimerkiksi aluehallintovirastolta oikeuden yhtiökokouksen koollekutsumiseen saaneella osakkeenomistajalla, ole oikeutta päättää 100 % etäkokouksen järjestämisestä. Etäkokouksen järjestäminen siten, että sille säädettävät edellytykset täyttyvät, ei todennäköisesti ole osakkeenomistajalle mahdollista.

Innovatics Oy kiinnittää huomiota siihen, että täysimääräisesti oikeuksien käyttäminen edellyttää myös suullisen puheoikeuden edellyttämistä, mitä se pitää tarpeettomana ja vääränä. Täyden etäkokouksen edellytyksenä ei tule olla laissa puheoikeuden käyttämisen vaatimista, vaan laissa tulisi vaatia ”oikeus ja mahdollisuus tuoda julki kantansa ja ehdotuksensa”, jolloin myös chat-tyylinen osallistumisoikeus minimissään riittää. Tämä antaa

joustavuutta eri kokousjärjestelmien suhteen ja sujuvoittaa kokouksen kulkua. Tämä vastaa myös paremmin mietinnön sivulla 115 mainittua periaatetta ”Käytettävissä olevan teknologian, palveluntarjonnan sekä osakeyhtiöiden ja osakkeenomistajien valmiuksien kehitysvaiheen ja yhtiöiden ja osakkaiden erilaisuuden vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista säännellä yksityiskohtaisesti sitä, miten etäosallistumisen tarjoamat ominaisuudet on toteutettava.”. Oikeus vaatia etäkokoukseen myös suullista puheoikeutta etäyhteyden yli voidaan ottaa yhtiön päätettäväksi ehdotetussa OYLE 5:27.4 § mukaisessa päätöksessä hybridikokousten järjestämisestä. Vaihtoehtoisesti, parempi sanamuoto on myös osuuskuntalain muuttamisen yhteydessä mainittu ”... kokous voidaan hallituksen päätöksellä järjestää myös ilman kokouspaikkaa siten, että jäsenet käyttävät luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätösvaltaansa ajantasaisesti tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla.”

Sanoma Oyj:n ehdotus:

Sanoma Oyj katsoo, että käytännössä kevään 2023 yhtiökokouksen järjestäminen etä- tai hybridikokouksena ei ole mahdollista, sillä siihen tarvittavaa yhtiöjärjestyksen muuttamista ei ehdi tehdä kevään 2022 yhtiökokouksessa. Yhtiöjärjestys pitäisi muuttaa ylimääräisessä yhtiökokouksessa, jollaisen järjestäminen aiheuttaisi yhtiöille mittavan kustannuksen. Ehdotamme, että voimassaolevan poikkeuslain voimassaoloa jatkettaisiin vuonna 2023 niin, että kevään 2023 yhtiökokous voisi olla nyt voimassa olevan lain mukainen etäkokous ja siinä kokouksessa voisi päättää yhtiöjärjestyksen muuttamisesta.

2.4 Osakeyhtiö – Perinteistä, hybridi- ja etäkokousosallistumista täydentävät osallistumiskeinot (mm. ennakkoäänestys, ennakkokysymykset ja kirjalliset kysymykset kokouksen aikana)

Työryhmämietinnön ehdotus:

(OYLE 5:16.4 §) Hallitus voi päättää, että yhtiökokoukseen saa osallistua 1-3 momentissa säädetyn (=perinteinen, hybridi- tai etäkokous) lisäksi postin taikka tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla ennen yhtiökokousta tai kokouksen aikana, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Tähän momenttiin perustuvaa osallistumisvaihtoehtoa käyttävien osakkeenomistajien oikeuksien käyttämistä voidaan rajoittaa, mutta vaihtoehdon käyttäjistä kokoukseen osallistuvina pidetään vain niitä, jotka voivat käyttää ainakin äänioikeuttaan ennen kokousta tai kokouksen aikana. Mahdollisesti ennakkoäänestyksen kohteena oleva päätösehdotus on otettava muuttamattomana päätöksenteon kohteeksi yhtiökokouksessa.

Lausunnonantajien kannat:

Yhtä lausunnonantajaa lukuun ottamatta kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista niukka enemmistö **kannattaa ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta **kannattavat sellaisenaan** *Pellervo, Suomen Yrittäjät, Nasdaq Helsinki, DIF, Keskuskauppakamari, Suomen IR-yhdistys, EK, STM, OKM, Listayhtiöiden neuvottelukunta, Veikko Vahtera, Uusyrityskeskukset ry, AMY, Inderes Oyj* ja *yksityishenkilö*.

Ehdotusta **kannattavat muutettuna** *WWF, Euroclear, Roschier, VNK, VM, SM, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, FA, Sanoma Oyj, Pörssisäätiö* ja *Innovatics Oy*.

Asianajajaliitolla on asiaan liittyen **oma ehdotuksensa.**

PRH, SAK, Kuntaliitto, Neomeet Oy, Tilintarkastajat ja *yksityishenkilö* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta sellaisenaan kannattavien perustelut:

AMY, *Listayhtiöiden neuvottelukunta*, *Nasdaq Helsinki, Suomen Yrittäjät* ja *Keskuskauppakamari* katsovat, että yhtiöillä tulee olla samat mahdollisuudet yhtiökokouksen järjestämiselle kuin mitä voimassa oleva osakeyhtiölaki antaa. Näitä mahdollisuuksia ei tule poistaa tai rajoittaa myöskään jatkossa, jotta yhtiöissä voidaan löytää parhaimmat käytännöt niin yhtiökokousten järjestämiselle kuin niihin osallistumiselle.

Keskuskauppakamari toteaa, että ehdotus ei ole ongelmallinen osakkeenomistajien oikeuksien kannalta, sillä yhtiökokous voisi joka tapauksessa OYLE 5:27.5 mukaisesti päättää tavallisella enemmistöpäätöksellä yhtiöjärjestyksen muuttamisesta niin, että yhtiökokous olisi järjestettävä OYLE 5:16.2 mukaisesti hybridinä. Tätä koskevan ehdotuksen voi OYL 5:5 nojalla tehdä kuka tahansa osakkeenomistaja.

AMY, Listayhtiöiden neuvottelukunta ja Keskuskauppakamari katsovat, että ehdotus mahdollistaisi esimerkiksi sen, että fyysiseen kokoukseen voisi osallistua etänä niin, että etänä osallistuvalla osakkeenomistajalla on äänioikeus, mutta puhe- ja kyselyoikeus toteutettaisiin kokouksen aikana kirjallisesti. Joissakin yhtiöissä tämä voisi olla riittävää täysimittaisen hybridikokouksen sijaan.

EK kiinnittää huomiota siihen, että hybridi-/virtuaalikokousten tarjoajia on Suomessa vähän. Toistaiseksi on epäselvää, riittääkö palveluntarjoajien kapasiteetti täysimääräisten

hybridi-/virtuaalikokousten järjestämiseen kaikissa pörssi- ja FN-yhtiöissä kiivaimman yhtiökokouskauden aikana.

EK katsoo, että kokoukseen osallistuvina tulee pitää vähimmäiskriteerillä niitä, joilla on mahdollisuus äänioikeuden käyttämiseen. Se ei näe estettä sille, että myös jatkossa ns. kattavien tai täysien osallistumisvaihtoehtojen lisäksi yhtiö määrittelisi myös muita osallistumistapoja - joissa osakkeenomistajan oikeudet olisivat rajoitetumpia. Vastaava mahdollisuus on olemassa myös nykylainsäädännössä, eikä ole perusteita poistaa näitä vakiintuneita osallistumisvaihtoehtoja myöskään jatkossa, erityisesti kun tavoitteena on mahdollistaa lainsäädännön kautta entistä sujuvampia yhtiökokoukseen osallistumistapoja.

Nasdaq Helsinki pitää tärkeänä, että osakkeenomistajille annetaan yhtiökokouskutsussa selvä tieto kokouksen pitotavasta. Lisäksi siinä on oltava selkeät ja riittävät ohjeet toisaalta kokoukseen osallistumiseksi (mahdollisine rajoituksineen) ja toisaalta tavoista kokouksen sisällön seuraamiseksi muutoin.

Veikko Vahtera pitää selvänä, että yhtiön on aina järjestettävä jokin 1-3 momenteissa tarkoitetuista yhtiökokousmuodoista eikä ehdotettu momentti oikeuta poikkeamaan siitä. Ehdotetun säännöksen taustalla vaikuttava ajattelu on sinällään perusteltu, koska laajamittainen siirtymä erityisesti pörssiyhtiöissä 2 momentin mukaiseen hybridikokoukseen tai 3 momentin mukaiseen etäkokoukseen, edellyttänee toimivien kokousjärjestelmien kehittymistä. Toisaalta ehdotettu säännös voi toimia pitkällä aikavälillä rajoittajana 2 tai 3 momenttien mukaisten täysimääräisten osallistumisoikeuksien kehittymiselle, jolloin riskinä on se, että etäosallistumisen käytänteiksi muodostuu rajoitetut osallistumisoikeudet täysimääräisten oikeuksien sijasta. Asiaan ei ole olemassa optimaalista sääntelyratkaisua. Mikäli yhtiökokouskäytäntö ei muutu osakkeenomistajien täysimääräisiä osallistumisoikeuksia edistäväksi, kun tätä koskevat tekniset edellytykset ovat olemassa, tulee sääntelyä kyetä tarkastelemaan jo varsin pian uuden sääntelyn voimaantulon jälkeen.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

WWF, Euroclear, VNK, SM, Roschier, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Pörssisäätiö, FA ja *Sanoma Oyj* katsovat, että ehdotettua momenttia tulisi tarkentaa ja selventää. Ehdotetussa muodossa momentti on liian monitulkintainen.

WWF katsoo, että ehdotetun OYL 5:16 §:n 2 momentin sisällön tekee epäselväksi ehdotettu OYL 5:16 §:n 4 momentti. Säännöksen 2. ja 4. momentti ovat osin päällekkäisiä ja ristiriitaisia. Lisäksi sääntelyratkaisu, jossa etäosallistuminen ja ennakko-osallistuminen niputetaan yhteen, aiheuttaa epäselvyyttä siitä, mitä etäosallistuminen yhtiökokoukseen tarkoittaa. Selkeän kirjoitusasun löytäminen OYL 5:16 §:n 4 momentille on välttämätöntä,

jotta lakitekstin perusteella on selvää, että yhtiö on velvollinen järjestämään yhtiökokouksen jollakin 5 luvun 16 §:n 1, 2, tai 3 momentissa säädetyllä tavalla, yhtiön on 5 luvun 16§:n 2 momentin mukaisessa hybridikokouksessa tarjottava sekä fyysisesti osallistuvalle että etäosallistujalle täydet oikeudet ja ennakko- ja etäosallistumisen käsitteet eivät sekaannu. Kirjoitusasun selkeyttäminen ei tarkoita, että laki ei jatkossa sallisi tarjota esimerkiksi fyysisen kokouksen lisukkeena mahdollisuutta ennakkokysymyksiin tai kokousaikaista livestriimiä osakkaille. Näistä ei kuitenkaan tarvitse laissa säätää, koska ne eivät ole osallistumista yhtiökokoukseen.

Euroclear suosittelee erilaisten kokousvaihtoehtojen ja niiden perusteluiden selkeämpää esittämistä. Se kannattaa ehdotusta siitä, että ennakkoäänestyksen kohteena oleva päätösehdotus on aina otettava muuttamattomana äänestyksen kohteena yhtiökokouksessa. Tosin hallituksen jäsenten valinnassa voi tulla tilanteita, joissa tämä ei ole mahdollista.

Euroclear katsoo, että nykykäytännön muuttamiselle liittyen yhtiökokoukseen osallistuvina pidettävistä osakkeenomistajista ei ole tarvetta. Yhtiökokouksen päätöksenteossa ei ole tarpeen, että kaikki osakkeenomistajat käyttävät äänivaltaansa. Nykykäytännön säilyttämiseksi, voisi ehdotuksen muotoilla esimerkiksi seuraavasti: ”Yhtiökokouksessa päätösvaltaansa käyttäväksi luetaan osakkeenomistajat, jotka ovat antaneet äänensä ennen yhtiökokousta, sekä osakkeenomistajat, jotka ovat kokouksessa paikalla.”

Euroclear kiinnittää huomiota 5 luvun 16 §:n 4 momentin perusteluissa, työryhmän mietinnön sivulla 144 mainittuun ”Äänen muuttaminen ei ole ongelmallista äänestyksen toteuttamisen kannalta, jos ennakkoäänestykseen ja kokouksen aikaiseen äänestykseen käytetään samaa järjestelmää.” Se ehdottaa perustelun poistamista, sillä sen näkemyksen mukaan se ei pidä paikkaansa. Ennakkoon annettujen äänten muuttaminen yhtiökokouksessa on käytännössä täysin riippumatonta siitä, miten ennakkoäänestys on toteutettu. Lisäksi on hyvin tavallista, että ennakkoäänten antaminen ja yhtiökokouksen äänten laskenta on toteutettu erilaisilla järjestelmillä, mistä esimerkkinä voisi mainita esimerkiksi hallintarekisteröityjien omistajien antamat ennakkoäänet.

Roschier katsoo, että momentissa ehdotettu sääntely mahdollistaa hybridi- ja etäosallistumisen tapojen joustavan kehityksen teknisistä ratkaisuista riippumatta ja se kannattaa tässä ehdotettua sääntelyä yleisesti. Momentissa ehdotettu vaatimus, jonka mukaan ennakkoäänestyksen kohteena ollut päätösehdotus olisi käsiteltävä muuttamattomana yhtiökokouksessa, ei kuitenkaan vaikuttaisi kaikissa tilanteissa toimivalta. Esimerkiksi vaalien osalta on mahdollista, että alun perin ehdotettuja ehdokkaita estyy tai vetäytyy ilman yhtiön tai sen johdon myötävaikutusta. Olisi harkittava, voidaanko näitä tilanteita huomioida tavalla, jossa sääntely ei viittaisi siihen, että yhtiön on joko siirrettävä asian käsittely uuteen kokoukseen taikka otettava mahdollisesti toteuttamiskelvottomaksi käynyt alkuperäinen ehdotus sellaisenaan päätöksenteon kohteeksi.

Roschier katsoo, että olisi myös perusteltua arvioida ja käsitellä kysymystä siitä, miten osakkeenomistajien tekemien ja mahdollisesti ennakkoäänestyksen kohteena olleiden ehdotusten muuttamiseen on suhtauduttava, mikäli alkuperäisen ehdotuksen tehnyt taho haluaa yhtiökokouksessa muuttaa ehdotustaan tai vetää sen pois. Mikäli tällaisessa tilanteessa on tarkoitus, että ennakkoäänestyksen kohteena ollut ehdotus kirjataan ao. osakkeenomistajan yhtiökokouksessa tekemäksi riippumatta osakkeenomistajan mahdollisesti muuttuneesta mielipiteestä, asian tulisi käydä selkeämmin ilmi. Vaihtoehtoisesti vaatimusta ennakkoäänestyksen kohteena olleiden ehdotusten käsittelystä muuttamattomana voisi harkita pehmennettäväksi.

Insolvenssioikeudellinen yhdistys kannattaa täydentäviä osallistumismuotoja, mutta sääntelyn selkeyttä ja ymmärrettävyyttä tulee korostaa, jotta osakkeenomistajille on selvää, mitä keinoja osallistumiseen on käytettävissä ja mikä niiden merkitys on. Onko postitse osallistuminen tämän päivän tietoliikenneyhteiskunnassa tarkoituksenmukaista?

Etelä-Suomen aluehallintovirasto ehdottaa lisäystä kohtaan, jonka mukaan ennakkoäänestyksen kohteena oleva päätösehdotus on otettava muuttamattomana päätöksenteon kohteeksi yhtiökokouksessa. Kohtaan olisi syytä lisätä, että edellä mainitun estämättä yhtiökokous voi aina palauttaa asian valmisteltavaksi tai siirtää tulevaan yhtiökokoukseen päätettäväksi. Ilman lisäystä säännöstä saatetaan tulkita suppeasti niin, että yhtiökokouksen päätösvaltaa menettelykysymysten osalta supistetaan tarpeettomasti.

FA kannattaa lähtökohtaisesti ns. täydentävien yhtiökokoukseen osallistumiskeinojen mahdollistamista. Ensiarvoisen tärkeää on kuitenkin varmistua siitä, että sekä yhtiöille itselleen ja yhtiökokoukseen osallistuville osakkeenomistajille on selvää, millä tavalla osakkeenomistajat voivat käyttää oikeuksiaan yhtiökokouksissa ja miltä osin oikeuksien käyttöä voidaan kussakin tilanteessa rajoittaa. Ehdotetussa 4 momentissa mainittujen ns. täydentävien osallistumiskeinojen suhdetta yhtiökokoukseen varsinaisiin osallistumismuotoihin (perinteinen fyysinen yhtiökokous, fyysisen ja etäkokouksen yhdistävä ns. hybridikokous ja etäkokous) on vielä selvennettävä. Nyt vaikeasti hahmotettavasta 4 momentin sanamuodosta voi saada käsityksen, että hybridikokouksissa osakkeenomistajan osallistumisoikeuksia voidaan rajoittaa pykälän 2 momentin vastaisesti.

Sanoma Oyj katsoo, että ennakkoäänestys nyt voimassa olevan väliaikaisen lain mukaisena, eli yhtiön osakkeenomistajat ja näiden asiamiehet voisivat osallistua kokoukseen ja käyttää osakkeenomistajan oikeuksia vain äänestämällä ennakkoon sekä esittämällä vastaehdotuksia ja kysymyksiä ennakkoon, tulisi eriyttää yhdeksi osallistumistavaksi. Lainsäädännön tulisi mahdollistaa sitova ennakkoäänestys, sillä äänen muuttaminen kokouksen aikana aiheuttaisi sekavuutta.

Pörssisäätiö viittaa tiivistelmän luvuissa 2.2 ja 2.5 esittämiinsä näkemyksiin.

Innovatics Oy kannattaa sitä, että 1-3 momentissa määriteltyjen täysien osallistumistapojen lisäksi yhtiö voi määritellä muita rajoitetumpia osallistumistapoja.

Innovatics Oy katsoo, että ennakkoäänestys tulisi eriyttää omaksi momentikseen/osallistumistavaksi. Pelkällä ennakkoäänestyksellä tulee pystyä myös vaatimaan esimerkiksi osakkeiden lunastamista ja vähemmistöosinkoa. Ennakkoon äänestävien osakkeenomistajien oikeus esittää OYL 5:25 § mukaisia kysymyksiä ja saada niihin yhtiön vastaukset ennen ennakkoäänestyksen päättymistä tulee varmistaa. Tämä voi tapahtua esimerkiksi väliaikaisen lain mukaisesti julkaisemalla ne internet-sivuilla tai pitämällä esimerkiksi kysymys/vastaus-tilaisuus yhtiön johdon kanssa.

Innovatics Oy kannattaa sen määrittelyä, että kokoukseen osallistujaksi laskettavalla tulee olla vähintään äänioikeus. Kuitenkin kokouksen osallistujaksi tulee laskea vain sellaiset ennakkoon äänestäväksi ilmoittautuneet, jotka ovat tosiasiallisesti käyttäneet äänioikeuttaan tallentamalla ennakkoäänet vähintään yhteen kokouksen päätöskohtaan. Tällöin esimerkiksi määräenemmistöjen laskennassa ei huomioida ennakkoon äänestäväksi ilmoittautuneita, jotka eivät ole käyttäneet äänioikeuttaan.

Innovatics Oy katsoo, että jos yhtiökokouksesta järjestetään etäyhteys, osakkeenomistajalla tulee aina olla oikeus seurata yhtiökokousta etäyhteydellä, vaikka hän olisi valtuuttanut asiamiehen edustamaan itseään yhtiökokouksessa. Tämän tulisi koskea myös hallintarekisteröityjä osakkeenomistajia. Yhteisö-osakkeenomistajien osalta riittää kuitenkin osallistumisoikeus/linkki yhdelle henkilölle/edustajalle.

Innovatics Oy kiinnittää huomiota siihen, että jos henkilö edustaa kymmeniä tai satoja osakkeenomistajia, tulee edustajan äänestää jokaisen edustamansa osakkeenomistajan osalta erikseen. Fyysisessä yhtiökokouksessa ääntenlaskentaa voidaan venyttää siten että havaitaan että kyseinen edustaja on ehtinyt äänestää kaikkien edustamiensa osakkeenomistajien puolesta. Täydessä etäkokouksessa, jossa edustaja äänestää etänä, äänestyksen valmistuminen on vaikeaa todentaa. Äänestysjärjestelmä on myös teknisesti vaikea rakentaa siten että se on edustajalle selkeä ja käyttökelpoinen ja äänestys pystytään viemään läpi riittävän nopeasti. Siten yhtiön tulisi olla mahdollista rajoittaa virtuaaliosallistumisen ehtoja lisäämällä kokouskutsuun maininta: ”Hybridi tai etäkokoukseen etäyhteydellä osallistuvan osakkeenomistajan tulee äänestää kaikilla edustamillaan osakkeilla samalla tavalla.” Ennakkoon äänestettäessä samaa ongelmaa ei ole, koska edustajalla on silloin hyvin aikaa tallentaa ja tarkistaa rauhassa äänet jokaisen edustamansa osakkeenomistajan puolesta.

Innovatics Oy toteaa, että hallintarekisteröityjen osakkeenomistajien osalta yhtiöllä ei ole tällä hetkellä mahdollisuutta saada osakkeenomistajien yhteystietoja välittäjäketjusta etäosallistumislinkkien lähettämiseksi. Siten hallintarekisteröidyt osakkeenomistajat, jotka haluavat seurata yhtiökokouksesta lähetettävää videota tai osallistua täydellä

etäyhteydellä yhtiökokoukseen, joutuvat tekemään tilinhoitajayhteisöketjun kautta tehtävän ilmoittautumisen lisäksi erillisen ilmoittautumisen suoraan yhtiölle. Tässä ilmoittautumisessa kerätään tarvittavat yhteystiedot etäosallistumisen mahdollistamiseksi.

Innovatics Oy kannattaa, että ennakkoäänestyksen kohteena oleva päätösehdotus on otettava muuttamattomana päätöksenteon kohteeksi yhtiökokouksessa. Jos päätösehdotus olisi muuttunut ennakkoäänestyksen alkamisesta, esimerkiksi joku ehdotettu hallituksen jäsen ei ole enää käytettävissä, tulee päätös tehdä uudessa tai jatkokokouksessa. Kuitenkin, jos vastaehdotuksessa on ehdotettu yhtä uutta hallituksen jäsentä siten että äänestetään sekä hallituksen lukumäärästä että hallituksen kokoonpanosta, tulee äänestys voida tehdä yhdessä kokouksessa esimerkiksi siten että hallituksen jäsenistä äänestetään henkilöittäin ja hallitukseen valitaan äänijärjestyksessä niin monta jäsentä kuin hallituksen lukumäärän äänestyksessä päätetään.

Myös **kantaa ottamatta jättänyt** *SAK* kiinnittää huomiota osallistumismahdollisuuksien käytännön toteuttamisen edellytyksiin sekä useiden osallistumismahdollisuuksien päällekkäisyyteen.

Asianajajaliiton ehdotus:

Asianajajaliitto katsoo, että mahdollisuus sallia etäosallistuminen siten, ettei etäosallistuja voi käyttää kaikkia vastaavia oikeuksia kuin paikan päälle tuleva osakkeenomistaja sisältää riskin siitä, että etäosallistujien oikeuksia tosiasiallisesti rajoitetaan silloinkin, kun rajoitukselle ei ole teknologiasta ja yhtiön resursseista johtuvaa tarvetta. Lisäksi lain kaikki erilaiset etäosallistumistavat salliva säännös saattaa johtaa siihen, ettei yhtenäistä etäosallistumiskäytäntöä muodostu, mikä voisi vaikeuttaa etenkin ulkomaalaisten osakkeenomistajien ja näiden neuvonantajien toimintaa. Toisaalta se, että etäosallistuminen olisi mahdollinen ainoastaan täysin osakkeenomistajan oikeuksin voisi johtaa siihen, että hybridikokouksia ei useissa yhtiöissä järjestettäisi lainkaan rajattoman osallistumisoikeuden teknisen haastavuuden tai kalleuden vuoksi.

Asianajaliiton mukaan ongelmaan ei toistaiseksi ole olemassa täydellistä ratkaisua. Esimerkiksi malli, jossa ennakko-osallistuminen erotettaisiin etäosallistumisesta ja jälkimmäinen edellyttäisi täysien osakkeenomistajan oikeuksien käyttömahdollisuutta, johtaisi todennäköisesti siihen, että yhtiöt sallisivat vain rajoitetun ennakko-osallistumisen. Pelkästään rajoitettujen etäosallistumiskeinojen tarpeetonta käyttöä hybridikokouksissa hillitsee se, ettei rajoitettu etäosallistuminen johda siihen, ettei osakkeenomistajalla olisi ehdotetun OYLE 5.7.3 mukaisesti oikeutta tulla etäosallistumisesta huolimatta kokouspaikalle, kunhan hän on ylipäänsä ilmoittautunut kokoukseen. Pelkoa etäosallistumiskäytäntöjen pirstaloitumisesta voi pienentää, jos alan toimijat laativat itsesääntelynä suosituksia noudatettavista etäosallistumismenettelyistä.

2.5 Osakeyhtiö – Osallistumisoikeuden ja äänestyksen oikeellisuuden selvittäminen kaikissa etäosallistumisen muodoissa

Työryhmämietinnön ehdotus:

(OYEL 5:16.5 §) Lisäedellytyksenä 2 ja 3 momentissa tarkoitetun kokouksen ja 4 momentissa tarkoitetun osallistumismahdollisuuden järjestämiselle on, että osallistumisoikeus ja ääntenlaskennan oikeellisuus voidaan selvittää 1 momentissa tarkoitetussa yhtiökokouksessa noudatettaviin menettelyihin verrattavalla tavalla.

Lausunnonantajien kannat:

Kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista yhtä lukuun ottamatta kaikki **kannattavat ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta **kannattavat sellaisenaan** *Pellervo, Suomen Yrittäjät, WWF, Euroclear, DIF, VNK, STM, SAK, Asianajajaliitto, Keskuskauppakamari, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, AMY, Suomen IR-yhdistys, EK, Kuntaliitto, Nasdaq Helsinki, Listayhtiöiden neuvottelukunta, Roschier, Veikko Vahtera, Uusyrityskeskukset ry, Tilintarkastajat, Sanoma Oyj, Pörssisäätiö, Innovatics Oy, Inderes Oyj* ja *kaksi yksityishenkilöä*.

FA **kannattaa ehdotusta muutettuna**.

PRH, Neomeet Oy ja *OKM* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta sellaisenaan kannattavien perustelut:

Asianajajaliiton mukaan on tärkeää, ettei etänä osallistuvien osakkeenomistajien osallistumisoikeuden varmistaminen muodostu hankalammaksi kuin paikan päällä osallistuttaessa, etenkään yksityisissä osakeyhtiöissä, joissa osallistujien henkilöllisyyttä ei yleensä tarkisteta. Siten esimerkiksi pankkitunnistautumisen ei tulisi olla välttämätöntä. Ylipäänsä tulisi miettiä sitä, millaista tunnistautumista osakkeenomistajalta missään tilanteessa voidaan ja tulee vaatia. Toisaalta se, että minkäänlaista tunnistautumista ei voitaisi edellyttää, olisi myös ongelma. Esimerkiksi suomalaisen pankkitunnistautumisen edellyttäminen korostuu tilanteessa, jossa yhtiö järjestää puhtaan etäkokouksen ilman fyysistä läsnäolomahdollisuutta ja voi johtaa siihen, ettei ulkomaalaisilla osakkeenomistajilla ole tosiasiassa mahdollisuutta osallistua kokoukseen. Ongelma rinnastuu kuitenkin esimerkiksi siihen, että ulkomaan laki estää usein ulkomaalaisia osakkeenomistajia osallistumasta suomalaisen yhtiön osakeantiin vaikka muodollinen merkintäoikeus olisikin kaikilla osakkeenomistajilla. On kuitenkin jossain määrin epäselvää, missä on raja hyväksytyn muodollisesti

yhdenvertaisen mutta tosiasiassa osakkaat erilaiseen asemaan johtavan menettelyn ja kielletyn yhdenvertaisuuden rikkomisen välillä kulkee.

Listayhtiöiden neuvottelukunta, AMY ja *EK* katsovat, että ehdotus vastaa sisällöltään voimassa olevaan OYL 5:16.2:een sisältyvää säännöstä eikä sen muuttamiselle ole tarvetta.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

FA kannattaa osakkeenomistajien etäosallistumismahdollisuuksien lisäämistä, mutta kiinnittää huomiota siihen, että osakkeenomistajien osallistumisoikeuden ja äänten laskennan oikeellisuuden selvittäminen ns. hybridi- tai etäkokouksissa on tällä hetkellä käytössä olevia työkaluja hyödyntäen osakeyhtiöille käytännössä mahdotonta esimerkiksi hallintarekisteröityjen osakkeenomistajien osalta. Ulkomaisten osakkeenomistajien tunnistaminen on mahdotonta, mikäli vaatimuksena on vahva tunnistaminen suomalaisilla verkkopankkitunnuksilla.

FA ja **ehdotukseen kantaa ottamatta jättävä** *SM* kiinnittävät huomiota siihen, että mietinnössä ei määritellä tarkasti, millä tavalla osakkeenomistaja tulee tunnistaa ja mitkä osakeyhtiön toimenpiteet arvioidaan riittäviksi. Oikeusvarmuuden ja osakkeenomistajien yhdenvertaisuuden näkökulmasta olisi kuitenkin tärkeää, että tunnistautuminen määritellään ulkomaisten osakkeenomistajien osalta jollakin tasolla tarkemmin joko lainsäädännössä tai vähintään alan itsesääntelyssä ilman vahvan tunnistamisen vaatimusta.

2.6 Osakeyhtiö – Kokouskutsun sisältöä koskevat vaatimukset etäosallistumisen eri muodoissa

Työryhmämietinnön ehdotus:

(OYLE 5:16.6 §) Kokouskutsussa on mainittava osallistumismahdollisuudesta, sen käyttämisen edellytyksistä, osallistumisen teknisestä toteutuksesta, siihen liittyvistä osakkeenomistajan puhevallan käyttämisen mahdollisista rajoituksista sekä siinä noudatettavasta menettelystä.

Lausunnonantajien kannat:

Kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista kahta lukuun ottamatta kaikki **kannattavat ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, Euroclear, DIF, VNK, STM, OKM, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, SAK, Roschier, Keskuskauppakamari, Asianajajaliitto, Suomen IR-yhdistys, EK, Kuntaliitto, Nasdaq Helsinki, Listayhtiöiden neuvottelukunta, Veikko Vahtera, FA, Uusyrityskeskukset ry, Sanoma Oyj, AMY, Innovatics Oy, Inderes Oyj* ja *kaksi yksityishenkilöä*.

Pörssisäätiö ja *WWF* **kannattavat ehdotusta muutettuna**.

PRH, Neomeet Oy ja *Tilintarkastajat* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta sellaisenaan kannattavien perustelut:

Asianajajaliitto pitää tärkeänä, että osallistumisen edellytykset ja etenkin etäosallistumiseen liittyvät mahdolliset rajoitukset ilmenevät selkeästi kutsusta. Tämä ei tarkoita sitä, etteikö osallistumiseen liittyviä teknisiä yksityiskohtia voitaisi täydentää erikseen ehdotetun lainkohdan perusteluissa esitetyllä tavoin. Perusteluissa tulisi kuitenkin tarkentaa sitä, missä, milloin ja miten tällaisia tarkentavia lisätietoja tulisi antaa. Ei liene esimerkiksi mahdollista että osallistumistapaa muutetaan vaikkapa teamsista zoomiin 30 minuuttia ennen kokouksen alkamista tehtävällä ilmoituksella.

FA toteaa, että edellytyksenä erilaisten etäosallistumisen muotojen toimivuudelle ja yleistymiselle on, että kokouskutsussa ohjeistetaan osakkeenomistajia riittävän selkeästi, jotta he ymmärtävät valitsemansa osallistumisvaihtoehdon merkityksen oikeuksiensa käyttämiselle. Kokouksen teknisen toteutuksen osalta on mahdollista, että tilanteesta riippuen yhtiö voi joutua muuttamaan toteutustapaa vielä yhtiökokouskutsun julkistamisen jälkeen. Osakeyhtiöiden näkökulmasta on tärkeää, että kokouskutsun sisältöä koskevat vaatimukset ovat joustavia niin, että tarvittaessa tekniseen toteutukseen liittyviä tarkentavia ohjeita voidaan tilanteesta riippuen antaa tai niitä voidaan myöhemmin muuttaa esimerkiksi yhtiön verkkosivuilla. Hallinnointikoodia hyödyntämällä voidaan muodostaa parhaita käytäntöjä, mahdollisimman yhdenmukaisten ja selkeiden toimintatapojen luomiseksi.

Keskuskauppakamari, Nasdaq Helsinki, Listayhtiöiden neuvottelukunta, AMY ja *EK* katsovat, että säännöksen perusteluissa voisi mainita sen, että osallistumisen teknisen toteutuksen kuvaukseen tulisi sisältyä myös lyhyt ohjeistus toimenpiteistä tyypillisimmissä ongelmatilanteissa, esimerkiksi ohjeistuksesta mahdollisen yhtiökokouksen aikaisen häiriötilanteen toimenpiteistä ja kokouksen keskeytyksen jälkeiseen (jatko)kokoukseen liittyvästä ennakkoinformaatiosta

Keskuskauppakamari katsoo, että mietinnössä esitetyn mukaisesti riittävää olisi se, että kokouskutsussa mainitaan yleisellä tasolla teknisen toteutuksen asiakokonaisuuksista

ja viitataan esimerkiksi yhtiön verkkosivuilla saatavana olevaan yksityiskohtaiseen ohjeistukseen.

Listayhtiöiden neuvottelukunta, Nasdaq Helsinki, AMY ja Keskuskauppakamari huomauttavat, että OYL 5:18.2 2-kohdassa viitataan OYL 5:16:een. Viittaus tulee päivittää, kun 16 §:ää muutetaan.

Yksityishenkilö kiinnittää huomiota osakkeenomistajien näkö- ja kuulorajoitteisiin, jolloin he saattavat tarvita tulkkauspalvelua.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

Pörssisäätiö ja *WWF* toteavat, että myös ehdotetun 6 momentin sisältö on omiaan aiheuttamaan tulkintaongelmia etäosallistumisen sisällön määrittämisen osalta. Ehdotettu OYL 5:16 on näin ollen vaikeasti ymmärrettävä ja mahdollistaa myös osakkeenomistajien oikeuksien käytön tarpeettoman rajoittamisen, sekä epäselvän yhtiökokouskäytännön kehittymisen. Siten työryhmämuistiossa ehdotetut muutokset eivät ole tältä osin kestäviä pitkällä aikavälillä osakkeenomistajien keskeisten oikeuksien toteutumisen kannalta.

Pörssisäätiö katsoo, että edellä mainittu problematiikka korostuu entisestään pörssiyhtiöiden osalta, sillä pääomamarkkinoiden toiminnan kehittymisen kannalta on olennaista päätyä sääntelyratkaisuihin, jotka yhtäältä aiheuttavat mahdollisimman vähän esimerkiksi selonottokustannuksista johtuvia transaktiokustannuksia osakkeenomistajille ja toisaalta palvelevat osakkeenomistajien tarpeita. Tällaiset transaktiokustannukset lisääntyvät yhtiökokouskäytännön digitalisaation edetessä, jos lainsäädäntö mahdollistaa etäosallistuvien osakkeenomistajien oikeuksien laajamittaisen rajoittamisen, eikä reaaliaikaisen etäosallistumisen sisältöä ole selkäesti määritelty. On ensiarvoisen tärkeää, että yhtiökokoukseen osallistuvalle osakkeenomistajalle on selvää, mitä oikeuksia hänellä on kussakin tilanteessa käytettävissään yhtiökokoukseen osallistuttaessa

Pörssisäätiö katsoo, että tulisi määritellä niin täysimääräisen etäkokouksen (ehdotettu OYL 5:16.3) kuin myös niin kutsutun hybridikokouksen (ehdotettu OYL 5:16.2) etäosallistujan osallistumisen sisältö, sekä erotettava lakiteknisesti etäosallistuminen ennakko-osallistumista, jotka ovat perustavanlaatuisesti erilaisia tapoja osallistua yhtiökokoukseen. Työryhmän muistiossa ehdotettua OYL 5:16:n sisältöä tulisi muuttaa jäljempänä esitetyin tavoin siten, että yhtiökokoukseen reaaliaikaisesti etänä osallistuvaksi katsottavalla osakkeenomistajalla olisi aina käytössä täysimääräiset osakkeenomistajaoikeudet. Tämä vastaisi myös työryhmän muistiossa todettuja osakkeenomistajien tarpeita ja preferenssejä reaaliaikaisen etäosallistumisen sisällöstä.

Pörssisäätiö jatkaa, että tällöin OYL 5:16:ssa tehtäisiin selvä ero etäosallistumisen ja ennakko-osallistumisen välille tavalla, joka vastaisi yleistä käsitystä kokousosallistumisen ja ennakko-osallistumisen sisällöistä ja eroista. Yleisessä kielenkäytössä kokouksiin osallistuminen etänä tarkoittaa reaaliaikaista osallistumista, joka vastaa sisällöllisesti fyysiseen kokoukseen osallistumista. Ennakko-osallistuminen mielletään taas suppeammaksi etukäteisesti tapahtuvaksi osallistumiseksi kokouksen päätöksentekoon. Muutosten myötä etäosallistujan käytössä olisi aina täydet osakkeenomistajaoikeudet, kun taas ennakko-osallistujalle voitaisiin tarjota pelkkää äänestysmahdollisuutta. Osakkeenomistajat voisivat aina luottaa voivansa käyttää täysimääräisesti osakkeenomistajaoikeuksiansa, kuten puheoikeuttansa, jos yhtiö tarjoaa mahdollisuutta (reaaliaikaiseen) etäosallistumiseen. Lisäksi etäosallistumisen sisältö olisi laissa asetettu tasolle, joka palvelee osakkeenomistajien tarpeita ja helpottaa osakkeenomistajien oikeuksien käyttöä. Nämä muutosehdotukset eivät myöskään rajoittaisi yhtiöiden toimintamalleja tai lisäisi niiden hallinnollista taakkaa.

Muut huomiot:

Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoo, että tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi hallituksen esityksessä tulisi ottaa kantaa siihen, milloin voidaan katsoa, että kokouskutsusta voimassa olevia säännöksiä tai määräyksiä on olennaisesti rikottu. Aluehallintovirastolta on mahdollista hakea oikeutta yhtiökokouksen koollekutsumiseksi edellä mainitussa tilanteessa.

2.7 Pörssi- ja FN-yhtiöt

2.7.1 Pörssi- ja FN-yhtiöille ei lisävaatimuksia, täysimääräiset oikeudet sisältävän etäosallistumismahdollisuuden tarjoamisvelvollisuuden asettaminen tavallisella enemmistöpäätöksellä tehtävällä yhtiöjärjestyksen muutoksella riittää -lausuntopyynnön

Työryhmämietinnön ehdotus:

Pörssi- ja FN-yhtiöille ei lisävaatimuksia, täysimääräiset oikeudet sisältävän etäosallistumismahdollisuuden tarjoamisvelvollisuuden asettaminen tavallisella enemmistöpäätöksellä tehtävällä yhtiöjärjestyksen muutoksella riittää.

Lausunnonantajien kannat:

Selvä enemmistö asiaan kantaa ottaneista lausunnonantajista **suhtautuu ehdotukseen myönteisesti** ja **kannattaa sitä sellaisenaan**, yksi myönteisesti suhtautuvista lausunnonantajista **kannattaa ehdotusta muutettuna**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Suomen Yrittäjät, Euroclear, DIF, VNK, Keskuskauppakamari, Suomen IR-yhdistys, EK, Listayhtiöiden neuvottelukunta, Nasdaq Helsinki, Uusyrityskeskukset ry, AMY* ja *Sanoma Oyj*.

SAK ja VM **kannattavat ehdotusta muutettuna**.

Pörssisäätiö, WWF ja *Veikko Vahtera* **vastustavat ehdotusta** ja viittaavat perusteluinaan 2.7.3 luvussa käsiteltävään ehdotukseen, johon ne **suhtautuvat myönteisesti**.

Asianajajaliitto ja Roschier esittävät asiaan liittyen **oman ehdotuksensa**.

Pellervo, PRH, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, OKM, STM, Kuntaliitto, Neomeet Oy, FA, Tilintarkastajat, Inderes Oyj ja *kaksi yksityishenkilöä* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta sellaisenaan kannattavien perustelut:

Keskuskauppakamari, EK, *DIF, Nasdaq Helsinki, Suomen Yrittäjät*, *Listayhtiöiden neuvottelukunta* ja *AMY* katsovat, että yhtiökokouksen pitotapaa koskevassa sääntelyssä ei ole kyse ei ole sellaisesta osakkeenomistajan suojan ydinalueesta, joka edellyttäisi määrävähemmistölle erillistä päätöksenteko-oikeutta (vrt. esim. oikeus vaatia ylimääräistä yhtiökokousta, erityistä tarkastusta tai vähemmistöosinkoa).

Nasdaq Helsinki, Listayhtiöiden neuvottelukunta, AMY ja Keskuskauppakamari katsovat, että osakeyhtiölain yleisen päätöksentekojärjestyksen mukainen ja ehdotettu enemmistöpäätös (YJ-muutoksesta) etäosallistumismahdollisuudesta on omiaan edistämään tämän osallistumistavan tarjoamista yhtiöissä. Osakkeenomistajan yhtiökokouksen asioihin liittyvä aloiteoikeus ja määrävähemmistön oikeus vaatia ylimääräistä yhtiökokousta ovat sellaisenaan käyttökelpoisia ja riittäviä keinoja yhtiökokouksen järjestämistapaa koskevan muutoksen vireille panemiseksi yhtiöissä, mukaan luettuna listayhtiöt.

Listayhtiöiden neuvottelukunta, AMY ja Keskuskauppakamari toteavat, että pörssi- ja FN-yhtiöiden osakkeenomistajien määrä ja osakkeenomistajakunnan rakenne vaihtelevat paljon. Suurissa listaamattomissa osakeyhtiöissä voi olla enemmän osakkeenomistajia kuin osakkeenomistajamäärältään pienimmissä listatuissa yhtiöissä, joten ei ole perusteltua, että yksinomaan pörssi- ja FN-yhtiöiden yhtiökokoustapaan kohdistettaisiin erityisiä säännöksiä.

Sanoma Oyj kiinnittää huomiota samaan seikkaan kuin kohdassa 2.3. Käytännössä kevään 2023 yhtiökokouksen järjestäminen etä- tai hybridikokouksena ei ole mahdollista, sillä siihen tarvittavaa yhtiöjärjestyksen muuttamista ei ehdi tehdä kevään 2022 yhtiökokouksessa. Yhtiöjärjestys pitäisi muuttaa ylimääräisessä yhtiökokouksessa, jollaisen

järjestäminen aiheuttaisi yhtiöille mittavan kustannuksen. Se ehdottaa, että voimassaolevan poikkeuslain voimassaoloa jatkettaisiin vuonna 2023 niin, että kevään 2023 yhtiökokous voisi olla nyt voimassa olevan lain mukainen etäkokous ja siinä kokouksessa voisi päättää yhtiöjärjestyksen muuttamisesta.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

VM:n mukaan säännöksistä ja niiden perusteluista olisi selvästi käytävä ilmi 4 momentin suhde 1-3 momentteihin sekä erityisesti kannatettavana lähtökohtana pidettävään kokouksenaikaiseen osakkeenomistajan oikeuksien täysimääräiseen käyttöön. Esimerkiksi työryhmän mietinnön sivulla 144 todetaan, että ”kun yhtiö tarjoaa tässä momentissa tarkoitettuja rajoitettuja lisäosallistumiskeinoja 1 momentissa tarkoitettuun perinteiseen kokoukseen osallistumiseen, on tärkeätä, että kokouskutsusta käy selvästi ilmi, ettei kokous ole 2 momentissa tarkoitettu täysimääräiset kokouksenaikaiset etäosallistumisoikeudet sisältävä hybridikokous.”

VM katsoo, että edellä kuvattu erottelu tulisi olla selkeästi havaittavissa myös itse säännöstekstistä. Työryhmämietinnössä todetusta käy ilmi, että 1 momentin mukainen perinteinen kokous, johon tarjotaan 4 momentin mukaisia lisäosallistumiskeinoja, ei ole 2 momentissa tarkoitettu hybridikokous. Selvää on toisaalta oltava se, että 4 momentin mukaisia lisäkeinoja voidaan käyttää myös 2 momentissa tarkoitetuissa hybridikokouksissa, jolloin kysymyksessä on täysimääräiset kokouksenaikaiset etäosallistumisoikeudet sisältävä 2 momentin mukainen hybridikokous, jota 4 momentissa tarkoitetut keinot voivat täydentää.

VM:n mukaan ennakkoäänestysmahdollisuuden säilyttäminen 4 momentissa edellyttäisi, että sanamuodosta kävisi selkeästi ilmi ennakkoäänestyksen luonne lisäosallistumiskeinona suhteessa äänioikeuden käyttämiseen yhtiökokouksessa. Säännöksen selkeämmällä muotoilulla mahdollistettaisiin ensinnäkin perusteluista jo ilmenevä tulkinta ja lisäksi sillä vältettäisiin mahdollinen virheellinen tulkinta siitä, että osakkeenomistajan oikeuksien käyttöä 1-3 momentissa tarkoitetuissa kokouksessa voidaan rajoittaa myös muuten kuin 4 momentin mukaisesti tarjottavien lisäosallistumiskeinojen osalta.

SAK katsoo, että tulisi selvittää eri kokoisten kuten hyvin suuren omistajamäärän ja verrattuna pienempien omistajamäärien yhtiöiden sääntelyn yhdenmukaisuuden edellytykset.

Asianajajaliiton ja Roschierin ehdotukset:

Asianajaliitto ei näe tarvetta erityissääntelylle siitä, miten yhtiöjärjestyksen muutosehdotusta tulee käsitellä mahdollisen määräenemmistövaatimuksen lieventämisen lisäksi. Ehdotettu yksinkertainen enemmistö muutospäätökselle vaikuttaa sinällään perustellulta

mutta edes se ei ole ehdottoman tarpeellinen. Ehdotettu lievennys enemmistövaatimuksesta merkitsee uutta poikkeusta päätöksentekomenettelyssä ja monimutkaistaa siten osakeyhtiölain systematiikkaa. On syytä harkita onko lain selkeyden ja luettavuuden heikkeneminen hyväksyttävä hinta etäosallistumisen helpottamisesta. Asianajaliitto uskoo, että osakkeenomistajien osallistumista edistävän muutoksen tekeminen 2/3 määräenemmistölläkään ei pitäisi olla vaikeaa etenkin kun enemmistövaatimus lasketaan kokouksessa edustetuista osakkeista ja äänistä eikä kaikista osakkeista.

Roschier katsoo, että työryhmän ehdotuksessa esitetyt poikkeukset OYL:n nykyisestä päätöksentekomenettelystä vähentävät yleisesti ottaen lain johdonmukaisuutta, myös OYLE 5:27.4 §:ssä ehdotetulta osin. Ei vaikuttaisi olevan varsinaista syytä siihen, miksi yhtiöjärjestystä pitäisi voida muuttaa yksinkertaisella enemmistöllä kaikilta muilta yhtiöjärjestyksen muutoksilta edellytettävän määräenemmistön sijaan. Ei myöskään vaikuta olevan erityisiä perusteluja säätää muista päätösasioista poikkeavaa ennakkoäänestysvaatimusta tässä asiassa. Enemmistöpäätösten lähtökohdasta poikkeaminen edellyttäisi, että lain johdonmukaisuutta vähentävälle lainmuutokselle nähdään vähemmistönsuojanäkökulmasta painavat perusteet. Sellaisia ei ehdotuksessa vaikuttaisi välttämättä olevan käsillä.

2.7.2 Pörssi- ja FN-yhtiölle velvollisuus tarjota ennakkoäänestysmahdollisuus päätettäessä tällaisen etäosallistumismahdollisuuden sisältävästä yhtiöjärjestyksen muutoksesta

Työryhmämietinnön ehdotus:

Pörssi- ja FN-yhtiölle velvollisuus tarjota ennakkoäänestysmahdollisuus päätettäessä tällaisen etäosallistumismahdollisuuden sisältävästä yhtiöjärjestyksen muutoksesta.

Lausunnonantajien kannat:

Yhtä lukuun ottamatta kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **vastustavat ehdotusta**. Perusteluinaan moni viittaa lausuntopyynnön tiivistelmän luvussa 2.7.1 esittämäänsä. Niukka enemmistö lausunnonantajista **ei ota kantaa ehdotukseen**.

Suomen Yrittäjät, DIF, Asianajajaliitto, Keskuskauppakamari, EK, Nasdaq Helsinki, *Listayhtiöiden neuvottelukunta, AMY, Roschier, Veikko Vahtera* ja *Sanoma Oyj* **vastustavat ehdotusta**.

Inderes Oyj **kannattaa ehdotusta sellaisenaan**.

Pellervo, PRH, Euroclear, VNK, STM, VM, OKM, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, SAK, Suomen IR-yhdistys, Kuntaliitto, Neomeet Oy, FA, Tilintarkastajat, Uusyrityskeskukset ry ja *kaksi yksityishenkilöä* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta vastustavien perustelut:

Suomen Yrittäjät korostaa, että mikäli sääntelyä päädytään muuttamaan, täysimääräisen etäosallistumisen mahdollistaminen yksinkertaisella enemmistöpäätöksellä ja helpottamalla tämän päätöksen tekoon osallistumista ennakkoäänestyksellä ovat riittävä keino etäosallistumismahdollisuuksien lisäämiseksi osakkeenomistajien tarpeita vastaavasti ja ottaen huomioon yhtiön ja niiden omistajakuntien erilaisuus.

DIF katsoo, että velvollisuus järjestää ennakkoäänestys yhden kohdan käsittelyä varten on hyvin poikkeuksellinen ja perustelematon. Mahdollisuus äänestää ennakkoon koskee pääsääntöisesti vain suomalaisia osakkeenomistajia. Miten muiden kuin suomalaisten (hallintarekisteröityjen) mahdollisuus ottaa kantaa asiaan turvattaisiin?

Asianajajaliitto katsoo, että kyseessä on tosiasialliselta luonteeltaan siirtymäsäännös, joka ei kuuluisi itse lakitekstiin vaan paremmin voimaanpanolakiin tms. ja se vain pidentäisi lakitekstiä ja hankaloittaisi sen lukemista ilman vastaavaa hyötyä. Asianajajaliitto uskoo säännöksen käytännön merkityksen olevan vähäinen, eikä se siten pidä ehdotettua säännöstä ylipäänsä tarpeellisena.

Keskuskauppakamari, Listayhtiöiden neuvottelukunta, Veikko Vahtera ja *AMY* katsovat, että ehdotettu säännös olisi luonteeltaan varsin kasuistinen, eikä se sovi OYL:n systematiikkaan. Ehdotetun säännöksen kasuistisuuden vuoksi ei voi sulkea pois sitäkään mahdollisuutta, että säännös jäisi joltain pienemmältä pörssi- tai FN-yhtiöltä kokonaan huomaamatta.

2.7.3 Pörssiyhtiössä 2.7.2 luvun lisävaatimuksen lisäksi määrävähemmistön oikeus vaatia täysimääräiset osallistumisoikeudet sisältävää etäosallistumisvaihtoehtoa

Työryhmämietinnön ehdotus:

Pörssiyhtiössä tiivistelmän 2.7.2 -luvun lisävaatimuksen lisäksi määrävähemmistön oikeus vaatia täysimääräiset osallistumisoikeudet sisältävää etäosallistumisvaihtoehtoa

Lausunnonantajien kannat:

Ehdotus jakaa lausunnonantajien näkemykset. Kohtalainen enemmistö ehdotukseen kantaa ottaneista lausunnonantajista **vastustaa ehdotusta**, kun taas osa lausunnonantajista **suhtautuu ehdotukseen myönteisesti**. Merkittävä osa lausunnonantajista **ei ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotukseen myönteisesti suhtautuvista *Pörssisäätiö, WWF*, *VM ja Inderes Oyj* **kannattavat ehdotusta sellaisenaan**. Toisaalta VM:ää lukuun ottamatta nämä tahot vastustavat 2.7.2 luvussa esitettyä ehdotusta.

Veikko Vahtera ja *SAK* **kannattavat ehdotusta muutettuna**.

Suomen Yrittäjät, DIF, Asianajajaliitto, Keskuskauppakamari, EK, Nasdaq Helsinki, Listayhtiöiden neuvottelukunta, AMY, Sanoma Oyj ja *Roschier* **vastustavat ehdotusta** viitaten tiivistelmän luvussa 2.7.1 esittämäänsä.

Pellervo, PRH, Euroclear, VNK, STM, OKM, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, Suomen IR-yhdistys, Kuntaliitto, Neomeet Oy, FA, Tilintarkastajat ja *kaksi yksityishenkilöä* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta sellaisenaan kannattavien perustelut:

Pörssisäätiö ja *WWF* toteavat, että osakeyhtiölaki rakentuu pitkälti joustavuuden ja tahdonvaltaisuuden varaan. Kunkin säännöksen osalta on kuitenkin arvioitava sitä, mihin yhtiön sidosryhmään joustavuus tulee kohdistaa. Yhtiökokouksessa on kyse osakeyhtiön ylimmästä päättävästä elimestä ja siis osakkeenomistajien päätöksenteosta. Tällöin on luonnollista, että joustavuus kohdistetaan nimenomaan osakkeenomistajille, eikä yhtiön johdolle.

WWF katsoo, että ehdotuksessa pitänee selventää, että aloitteen päätöksestä, jolla yhtiö velvoitetaan tarjoamaan osallistumismahdollisuus 16 §:n 2 momentissa sallitulla tavalla, voi ennen yhtiökokousta tehdä yhdelläkin osakkeella OYL:n 5 luvun 5 §:n mukaisesti.

VM:n käsityksen mukaan useat kotimaiset ja ulkomaiset institutionaaliset sijoittajat, yksityissijoittajat, omaisuudenhoitajat ja valtakirjaneuvonantajat suhtautuvat positiivisesti täysimääräisien osakkeenomistajan oikeuksien tarjoamiseen yhtiökokoukseen etäosallistuville myös hybridikokouksissa, jonka vuoksi määrävähemmistön mahdollisuutta vaatia etäosallistumista voidaan pitää ymmärrettävänä erilaisten etäosallistumismuotojen yleistyessä yhteiskunnan eri sektoreilla. Välttämättömänä ei kuitenkaan olisi pidettävä sitä, että velvollisuuden soveltaminen rajoitettaisiin automaattisesti kolmeen vuoteen, sillä ns. hybridikokous mahdollistaa joustavan

osallistumisen joko fyysisesti kokouspaikalla tai etäyhteyden välityksellä osakkeenomistajan valinnan mukaan. Mietinnössä ehdotettua kymmenen prosentin määrävähemmistöä voidaan pitää oikeasuuntaisena sekä yhdenmukaisena OYL:n vähemmistönsuojasäännöksien kanssa. VM pitää pörssiyhtiöitä koskevan sääntelyn laajentamista ehdotetun OYL 5 luvun 16 a §:n osalta myös MTF-yhtiöihin mahdollisena.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

SAK katsoo, että ehdotus parantanee laajemman osakkeenomistajatahon osallistumista asian käsittelyyn. Esitetyn omistusosuuden (sadasosa) osalta tulisi selvittää onko se liian korkealla.

Veikko Vahtera vastustaa ehdotettuja 1 ja 3 momentteja varsin kasuistisena sääntelynä ja kannattaa ehdotetun säännöksen 2 momenttia siten muutettuna, että mikäli pörssiyhtiön osakkeenomistajien määrävähemmistö 1/10 kaikista osakkeista kannattaa täydet osakkeenomistajan oikeudet tuottavan hybridikokouksen järjestämistä, tulisi se järjestää.

Ehdotusta vastustavien perustelut:

Suomen Yrittäjät toteaa, että esitetty malli poikkeaisi huomattavalla tavalla osakeyhtiönlain nykyisistä lähtökohdista ja periaatteista eikä olisi tarkoituksenmukainen.

DIF katsoo, että ehdotetun kaltainen äänestysmenettely voisi osoittautua mahdottomaksi järjestää laajemmassa pörssiyhtiöissä, jossa äänestysohjeet kulkevat swift-sanoman ja pankkiketjun kautta, ja on todennäköistä, että sen merkitys olisi hyvin vaikeasti ymmärrettävissä erityisesti muille kuin suomalaisille (hallintarekisteröidyille) osakkeenomistajille.

Keskuskauppakamari, *Listayhtiöiden neuvottelukunta, AMY* ja *EK* katsovat, että ehdotettu säännös johtaisi tosiasiallisesti tilanteeseen, jossa yhtiöjärjestyksen muutokseen rinnastuvasta asiasta päättäisi määrävähemmistö kokouksessa läsnä olleista. Jos ehdotetun kaltainen säännös kuitenkin annettaisiin, vaatimuksen ajallista soveltamista olisi syytä rajoittaa esimerkiksi enintään kolmeen vuoteen. Uutta vaatimusta ei tulisi enää voida tehdä, vaan vaatimuksen soveltamisajan päätyttyä velvollisuus järjestää hybridikokous tulisi olla vain silloin, jos yhtiö on päättänyt muuttaa yhtiöjärjestystään.

Sanoma Oyj katsoo, että yhtiöllä tulee olla mahdollisuus pitää vanhan käytännön mukainen fyysinen kokous ilman etäyhteyden tarjoamista. Etäyhteyden tarjoaminen lisää kohtuuttomasti kustannuksia, pidentää kokousaikaa, vaikeuttaa asioiden käsittelyä ja voi aiheuttaa teknisten ongelmien vuoksi sekaannuksia ja viivettä.

Ehdotukseen kantaa ottamatta jättäneiden huomiot:

Euroclear katsoo, että jos ehdotus otetaan käyttöön, tulee miettiä, miten osakkeenomistajien yhdenvertainen kohtelu toteutuu. Hallintarekisteröidyillä osakkeenomistajilla ja muilla ennakkoon äänestäneillä omistajilla ei ole mahdollisuutta ennakoida tällaista vaatimusta, jos se esitetään yhtiökokouksessa, eikä osallistua tällaisen vaatimuksen käsittelyyn. Paikallisten sääntelyerikoisuuksien säätäminen olisi omiaan aiheuttamaan väärinkäsityksiä kansainvälisen sijoittajakunnan keskuudessa.

FA:n huomiot työryhmämietinnön ehdotuksiin pörssiyhtiöiden etäosallistumisvaihtoehdon tarjoamisvelvollisuudesta:

FA:lla ei ole kantaa työryhmämietinnön ehdotuksiin pörssiyhtiöiden etäosallistumisvaihtoehdon tarjoamisvelvollisuudesta. Ehdotuksia voi tarkastella sekä sijoittajien että pörssiyhtiön itsensä näkökulmasta, ja näkökulmasta riippuen näkemykset ja painotukset FA:n eri jäsenyhteisöjen välillä voivat vaihdella. Sijoittajanäkökulmasta pörssiyhtiöitä koskevien lisävaatimusten voidaan arvioida edistävän hybridimallin yleistymistä pörssiyhtiöiden yhtiökokouksissa, mikä voi osaltaan esimerkiksi helpottaa ja lisätä osakkaiden osallistumismahdollisuuksia yhtiökokouksiin. Sijoittajille ehdotetut lisävaatimukset näyttäytyvät siten lähtökohtaisesti positiivisessa valossa.Toisaalta pörssiyhtiöiden näkökulmasta ehdotettuihin lisävaatimuksiin liittyy tiettyjä ongelmakohtia. Ensinnäkin on huomioitava, että erityisesti sellaisissa yhtiöissä, joissa on laaja ulkomaalainen osakkeenomistajakunta, osakkeenomistajien oikeuksien toteuttaminen voi olla käytännössä mahdotonta osakkeenomistajan tunnistamiseen liittyvien haasteiden vuoksi. Ehdotettu pykälä saattaa asettaa pörssiyhtiöt hankalaan asemaan myös sellaisessa tilanteessa, jossa tarvittavaa tekniikkaa riittävän luotettavilla ominaisuuksilla hybridikokouksen järjestämiseksi ei ole markkinoilla saatavilla. On ilmeistä, että tulevaisuudessa ns. hybridi- ja etäkokoukset mahdollistavien erilaisien kokousjärjestelmien ja -tekniikoiden kehitys etenee, mutta tämän kehityksen aikataulu ei ole vielä tiedossa. Osakeyhtiöiden näkökulmasta olisikin tärkeää, että yhtiön hallitukselle jätetään mahdollisimman paljon liikkumavaraa yhtiökokousten järjestämistavasta.

Lisäksi huolenaiheita liittyy yhtiökokouksen käytännön toteutusmahdollisuuksiin tilanteessa, jossa vaatimus yhtiökokouksen järjestämisestä hybridikokouksena esitetään ylimääräisessä yhtiökokouksessa esimerkiksi vuoden lopulla. Onko tällöin tarvittavien järjestelyjen tekeminen ja hybridikokouksen tekninen toteutus käytännössä enää mahdollista seuraavassa varsinaisessa yhtiökokouksessa? Erityisesti suurten yhtiöiden niin paikan päällä kuin etäyhteyksien välityksellä pidettävät yhtiökokoukset edellyttävät useiden kuukausien valmisteluaikaa. Joka tapauksessa ehdotetun 16a §:n 2 momentin suhde ehdotettuun 16 §:n 3 momenttiin (etäkokous) jää epäselväksi. Koskisiko oikeus hybridikokouksen vaatimiseen myös tilannetta, jossa yhtiökokous järjestetään jo entuudestaan etäyhtiökokouksena ilman kokouspaikkaa.

2.8 Osakeyhtiö – Yhtiökokouksen koolle kutsuminen – hallintoneuvoston oikeus päättää kokoukseen osallistumistavoista

Työryhmämietinnön ehdotus:

(OYLE 5:17.1 §) Hallitus kutsuu yhtiökokouksen koolle. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että hallintoneuvosto kutsuu yhtiökokouksen koolle.Yhtiökokouksen koolle kutsumiseen oikeutettu hallintoneuvosto päättää myös 16 §:n mukaisista kokoukseen osallistumistavoista, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä.

Lausunnonantajien kannat:

Kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista yhtä lukuun ottamatta kaikki **kannattavat ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta **kannattavat sellaisenaan** *Pellervo, WWF, DIF, VNK, STM, OKM, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, Asianajajaliitto, Keskuskauppakamari, Roschier, EK, Kuntaliitto, Nasdaq Helsinki, AMY, Listayhtiöiden neuvottelukunta, Veikko Vahtera, FA, Tilintarkastajat, Pörssisäätiö, Innovatics Oy* ja *yksityishenkilö*.

SAK **kannattaa ehdotusta muutettuna** todeten, että osallistumistavoista päättäminen voisi kuulua hallintoneuvostolle, mutta osallistumistapoja olisi hyvä määritellä yhtiöjärjestyksessä etukäteen.

PRH, Suomen Yrittäjät, Euroclear, Suomen IR-yhdistys, Neomeet Oy, Uusyrityskeskukset ry, Sanoma Oyj, Inderes Oyj ja yksityishenkilö **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

2.9 Osakeyhtiö – Yhtiökokouksen keskeytys teknisen häiriön vuoksi

Työryhmämietinnön ehdotus:

(OYLE 5:24.3 §) Jos 16 §:n 2 - 4 momentissa tarkoitettu (= 2-4 kysymysten mukaiset etäosallistumisvaihtoehdot) tietoliikenneyhteys tai muu yhtiön kokouksen järjestämiseen käyttämä tekninen apuväline toimii niin puutteellisesti, että sitä käyttäen kokoukseen on vaikea osallistua, yhtiökokouksen puheenjohtaja voi päättää kokouksen keskeyttämisestä ja jatkamisesta kahden arkipäivän kuluessa kokouskutsun mukaisesta kokouksen aloitushetkestä. Edellytyksenä on, että keskeytys ja mahdollinen jatkamisen ajankohta ja

osallistumiseen mahdollisesti tarvittava uusi tekninen toteutus saatetaan hyvissä ajoin ennen kokouksen jatkamista niiden osakkeenomistajien tietoon, joilla oli oikeus osallistua kokoukseen keskeytyshetkellä.

Lausunnonantajien kannat:

Kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista enemmistö **kannattaa ehdotusta sellaisenaan**. Osa ehdotukseen myönteisesti suhtautuvista lausunnonantajista **kannattaa ehdotusta muutettuna**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, WWF, VNK, STM, OKM, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, SAK, Asianajajaliitto, Kuntaliitto, Tilintarkastajat, Sanoma Oyj, Uusyrityskeskukset ry, Pörssisäätiö, Innovatics Oy, Inderes Oyj* ja *yksityishenkilö*.

Ehdotusta kannattavat muutettuna *Euroclear, DIF, Roschier, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Keskuskauppakamari, Suomen IR-yhdistys, EK, Nasdaq Helsinki, Listayhtiöiden neuvottelukunta, AMY, Veikko Vahtera* ja *FA*.

PRH, Neomeet Oy ja *yksityishenkilö* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta sellaisenaan kannattavien perustelut:

Asianajaliitto katsoo varautumisen teknisiin häiriöihin olevan välttämätöntä. On mahdollista, että häiriön kesto on hyvin lyhyt, mutta tällainen tilanne ei edellytä erillissäännöstä. On myös mahdollista, että tekninen häiriö ei ole yhtiön, vaan osallistujan päässä, jolloin yhtiö ei voi sitä korjata. Ehdotettu säännös antaa puheenjohtajalle suuren vallan tilanteessa, jossa yksi tai useampia suuria osakkeenomistajia ei voi käyttää äänioikeuttaan häiriön vuoksi, mutta kokousta muuten voidaan jatkaa. Säännös ei kuitenkaan ilmeisesti estä puheenjohtajaa alistamasta päätöstä jatkokokouksesta nykyisen OYL 5:24.1 mukaisesti, jolloin säännös ei sinällään soveltuisi ja jatkokokous voitaisiin pitää esim. ehdotetun säännöksen mukaista myöhemmin. Tämä luonnollisesti edellyttää, ettei tekninen häiriö estä läsnä olevia osakkeenomistajia käsittelemästä jatkokokoukseen siirtämistä.

Asianajajaliitto kehottaa pohtimaan vielä sitä, mitä tapahtuu, jos häiriö tai tilanne on sellainen, ettei kokouksen jatkaminen kahden arkipäivän kuluessa ole mahdollinen mutta yhtiökokous ei voi päättää jatkokokouksesta. Asianajaliitto ymmärtää, että tällöin puheenjohtaja voi keskeyttää kokouksen ilman sen jatkamista, jolloin asiat jäävät käsittelemättä, mutta hallituksella on oikeus ja velvollisuus kutsua koolle uusi yhtiökokous käsittelemään häiriön vuoksi käsittelemättä jääneet asiat.

Asianajajaliitto kiinnittää huomiota siihen, että säännösehdotuksen perusteluissa puhutaan puheenjohtajan mahdollisesta velvollisuudesta keskeyttää kokous, mutta säännöstekstin mukaan ilmeisesti vain oikeudesta (”voi päättää keskeyttämisestä”). Puheenjohtajan vastuun kannalta on tärkeää, että mahdollinen toimimisvelvollisuus olisi yksiselitteinen. Ilman velvoittavaa säännöstä puheenjohtaja vastuu hänen salliessaan kokouksen jatkuminen teknisestä häiriöstä huolimatta olisi ongelmallinen. Ilmeisesti työryhmä ei ole tarkoittanut asettaa puheenjohtajalle tällaista velvollisuutta.

Innovatics Oy toteaa, että luultavasti tyypillisin etäyhteyden ongelma on lyhyt katkos verkkoyhteyksissä, joka saadaan korjattua muutaman minuutin kuluessa. Siten perusteluissa voisi mainita, että puheenjohtajalla on oikeus omalla harkinnallaan päättää lyhyestä kokoustauosta, jonka aikana selvitetään teknisen ongelman laajuus ja mahdollisuuksien mukaan korjataan ongelma. Kokoustauosta ei tarvitsisi lähettää osallistujille erillistä viestiä, vaan lähtökohtaisesti etäosallistujien tulisi odottaa yhteyden muodostumista uudelleen. Sen sijaan, jos kokous keskeytetään, tulisi asiasta lähettää osallistujille mahdollisimman nopeasti viesti heidän ilmoittautumisessa antamiinsa yhteystietoihin. Viesti voi sisältää jo valmiiksi uuden ajankohdan kokouksen jatkamiseksi ja uuden yhteyslinkin. Tai sitten uusi kokousaika ja yhteyslinkki lähetettäisiin vasta myöhemmin kun ongelmat on saatu ratkaistua ja kokouksen jatkamisen edellytykset ovat tiedossa.

SAK kannattaa ehdotusta, jos se on ainoa keino mahdollistaa ilmoittautuneiden osallistuminen asioiden käsittelyyn.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

Osa ehdotukseen myönteisesti suhtautuvista lausunnonantajista (*Euroclear, Roschier*, *DIF, FA, Listayhtiöiden neuvottelukunta, AMY*, *Nasdaq Helsinki, EK, Keskuskauppakamari, Suomen IR-yhdistys* ja *Etelä-Suomen aluehallintovirasto*) katsoo, että keskeyttämisen edellytyksiä tulisi tarkentaa ja rajata päätöksenteon pätevyyden vaarantaviin tilanteisiin, kokouksessa keskeytykseen mennessä tehdyt päätökset tulisi voida saattaa täytäntöön. Lisäksi keskeytetyn kokouksen jatkamisajankohta tulisi säännellä joustavammin.

Euroclear toteaa, että yhtiökokouksen keskeytymiset voivat olla omiaan aiheuttamaan sekaannusta ja riskejä markkinoilla, koska ne vaikuttavat yhtiötapahtumien toteutukseen ja pörssikaupankäyntiin. Jos kriteerinä käytetään sitä, että ”kokoukseen on vaikea osallistua”, saattaa keskeyttämisen kriteeristön täyttymisen kynnys olla liian matala. Myös puheenjohtajan voi olla vaikeaa arvioida sitä, milloin tosiasiallisesti kokoukseen on vaikea osallistua. Lisäksi osakkeenomistajalla voi olla hankaluuksia ilmoittaa osallistumisvaikeuksista, mikäli hänen omassa yhteydessään on vikaa. Järjestelmäteknologialla voidaan helpommin seurata kokoukseen osallistuvien kokonaistilannetta, sekä havaita, mikäli osa osallistujista putoaisi pois. Nämä tiedot pystytään myös jälkikäteen verifioimaan.

Tässä kohdassa olisi myös hyvä viitata yleisemmin tietoliikenneyhteyksiin, ei vain yhtiön käyttämiin.

Nasdaq Helsinki katsoo, että hybridikokouksen osalta tulisi harkita joustavampaa säännöstä, joka mahdollistaa tilanteen mukaan (kuten häiriön luonne ja käytössä olevat ulkopuoliset resurssit yms.) pidemmän ajan keskeytykselle.

Suomen IR-yhdistys katsoo, että muotoilu ”vaikea osallistua” on liian monitulkintainen. Kohtaa tulisi määritellä selkeämmäksi, kuten esimerkiksi ”mahdoton osallistua”.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto ehdottaa, että yhtiökokouksen puheenjohtajalle asetetaan velvollisuus keskeyttää yhtiökokous, jos teknisen häiriön vuoksi kokoukseen on vaikea osallistua. Ainakin tilanteessa, jossa teknisen häiriön vuoksi osakkeenomistajan on mahdotonta osallistua äänestyksiin tai esittää ehdotuksia, pitää yhtiökokous keskeyttää.

EK ja *Etelä-Suomen aluehallintovirasto* toteavat, että yhtiökokouskutsussa voisi olla jo valmiiksi mainittuna päivämäärä ja kellonaika, milloin yhtiökokousta jatketaan mahdollisen teknisestä häiriöstä aiheutuneen keskeytyksen vuoksi, mikäli kyseessä on täysin 100 % järjestetty etäkokous. Yhtiökokouskutsussa voisi olla myös laajemmin kerrottuna menettelystä teknisen häiriön suhteen.

Suomen IR-yhdistys katsoo, että parempi varoaika uuden kokouksen järjestämiseksi olisi vähintään viisi arkipäivää kokouskutsun mukaisesta alkuperäisestä kokouksen aloitushetkestä.

Veikko Vahtera toteaa, että puheenjohtajalla voidaan katsoa olevan ilman kirjoitetun lain tukeakin oikeus keskeyttää yhtiökokous, jos päätöksenteko-olosuhteet vaarantuvat. Kun tällaiset tilanteet saattavat lisääntyä, saattaa säännös olla tarpeen. Mikäli puheenjohtaja päättää lyhyestä, esimerkiksi 15 minuutin keskeytyksestä, ei tämän edellytykseksi ole asetettava sitä, että tieto keskeytyksestä ja uudesta ajankohdasta tulisi saattaa kokouksen osallistumiseen oikeutettujen tietoon, jos tekninen toteutus ei muutu. Keskeytyksestä ja uudesta ajankohdasta olisi perusteltua ilmoittaa kokoukseen osallistumiseen oikeutetuille esimerkiksi silloin, kun tekninen toteutus muuttuu tai kun keskeytyksen kokonaispituus ylittää tietyn aikarajan, kuten 2 tuntia.

Roschier katsoo, että erilaisiin teknisiin häiriöihin varautuminen hybridi- ja etäosallistumismahdollisuuksista säädettäessä on perusteltua. Jatkovalmistelussa olisi kuitenkin syytä arvioida laajemmin sitä, milloin tekniset ongelmat yhtiökokousmenettelyssä ovat niin merkittäviä, että se estää pätevien päätösten syntymisen. Jatkovalmistelussa olisikin perusteltua antaa nykyistä enemmän ohjeistusta siitä, milloin yhtiökokouksen päätös ei

teknisen ongelman takia ole tehokas tai yhtiökokousta ei voida katsoa pidetyksi, ja miten puheenjohtajan ja yhtiön hallituksen olisi toimittava epäselvässä tilanteessa.

Roschier toteaa, että hallituksen esitykseen olisi perusteltua ottaa selvempi maininta siitä, että tulkinnanvaraisessa ja mahdollisesti vain huonoja vaihtoehtoja sisältävässä ratkaisutilanteessa hallituksen ja yhtiökokouksen puheenjohtajan vastuu voisi realisoitua vain poikkeuksellisissa tilanteissa.

Roschier katsoo, että epäselvää on, arvioidaanko osallistumisvaikeutta yksittäisen osakkeenomistajan tai esimerkiksi päätöksenteon kannalta relevantin määrävähemmistön osalta. Edelleen jää jossain määrin epäselväksi, miten toimitaan, mikäli kokouksen jatkaminen ei käy päinsä mutta toisaalta momentissa asetetut edellytykset kokouksen keskeyttämiselle ja jatkamiselle eivät myöskään täyty. Voisi olla perusteltua ottaa lainvalmistelussa kantaa siihen, katsotaanko kokous näissä olosuhteissa kokonaisuudessaan peruutetuksi, vaikka osa päätösehdotuksista olisikin ehditty käsitellä. Samaten momentin perustelujen yhteydessä voitaisiin ottaa selventävällä tavalla kantaa siihen, katsotaanko esimerkiksi usealle päivälle jaetun kokouksen kaikki päätökset lopullisesti tehdyksi kokouksen päättyessä vai muuna ajankohtana.

Roschier toteaa, että mikäli yhtiökokousta kyettäisiin jatkamaan lyhyen, esimerkiksi viidestä kahteenkymmeneen minuutin tauon jälkeen, voi olla käytännössä vaikea noudattaa vaatimusta ”hyvissä ajoin” osakkeenomistajien tietoon saattamisesta.

2.10 Osakeyhtiö – Kirjallisiin kysymyksiin vastaaminen yhtiökokouksen jälkeen

Työryhmämietinnön ehdotus:

(OYLE 5:25a.1 §) Jos osakkeenomistaja käyttää kyselyoikeuttaan 16 §:n 4 momentin perusteella muuten kuin suullisesti yhtiökokouksen aikana (=kirjallinen kysymys ennen kokousta tai kokouksen aikana), hallitus voi vastata kysymykseen kokouksen jälkeen 25 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla (=2 viikon kuluessa kokouksesta), jollei kokouskutsussa tai yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Yhtiökokous voi kuitenkin päättää, että kysymykseen on vastattava 25 §:n mukaisesti (=lähtökohtaisesti kokouksen aikana ennen päätöksentekoa).

Lausunnonantajien kannat:

Yhtä lukuun ottamatta kaikki asiaan kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista puolet **kannattavat ehdotusta sellaisenaan** ja puolet **muutettuna**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, VNK, STM, OKM, Kuntaliitto, Veikko Vahtera, Uusyrityskeskukset ry, Nasdaq Helsinki, Sanoma Oyj, Innovatics Oy, Inderes Oyj* ja *kaksi yksityishenkilöä*.

Ehdotusta kannattavat muutettuna *WWF, DIF, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, SAK, Suomen IR-yhdistys, Keskuskauppakamari, EK, AMY, Listayhtiöiden neuvottelukunta, FA,* Pörssisäätiö *ja VM.*

Asianajajaliitto esittää asiaan liittyen **oman ehdotuksensa**.

PRH, Euroclear, Neomeet Oy ja *Tilintarkastajat* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

Keskuskauppakamari, *DIF, Listayhtiöiden neuvottelukunta, AMY* ja *EK* toteavat, että osakkeenomistajien oikeuksien näkökulmasta olisi perusteltua, että niissä tilanteissa, joissa yhtiö on ehdotetun 5:16.4:n nojalla ilmoittanut yhtiökokouskutsussa, että osakkeenomistajilla on mahdollisuus käyttää kyselyoikeuttaan kirjallisesti ennen yhtiökokousta ja osakkeenomistajan kysymys liittyy yhtiökokouspäätökseen, yhtiön olisi vastattava tällaiseen kysymykseen ennen kuin asiasta päätetään yhtiökokouksessa (vastaus joko kirjallisesti ennen kokousta tai yhtiökokouksessa ennen päätöksentekoa).

FA ja *Insolvenssioikeudellinen yhdistys* toteavat, että jos kysymys liittyy kokouksessa äänestettävänä olevaan asiaan, vastauksen tulee aina olla osakkeenomistajien saatavilla ennen äänestysajan päättymistä. Jotta osakkeenomistaja pystyy käyttämään oikeuksiaan täysimääräisesti, on ensiarvoisen tärkeää, että osakkeenomistajilla on ennen kokousta käytettävissään selkeät ohjeet kokoukseen osallistumistavoista ja eri toimien, kuten kyselyoikeuden toteuttamisen sekä äänestämisen aikatauluista.

VM toteaa, että voimassa oleva OYL 5:25.2 pitää ehdotettuun moderointioikeuteen nähden sisällään lisäedellytyksenä kokouksen jälkeen vastaamiselle sen, että kysymyksiin ei voida kokouksessa käytettävissä olevien tietojen perusteella vastata. Ehdotettu OYL 5:25a kirjallisesti esitettyihin kysymyksiin vastaamisen siirtämisestä kokouksen jälkeen vastattavaksi ei sisällä tällaista OYL 5:25.2:n mukaista edellytystä, vaan moderointioikeus koskee ehdotuksen perusteella kaikkea kirjallista puhe- ja kyselyoikeuden käyttämistä. Viittausta OYL 5:25.2:iin tulisi tämän vuoksi täsmentää tai muutoin sanottu lisäedellytys näyttäisi siirtyvän viittauksen kautta OYL 5:25a:ään, mitä ei ilmeisesti ole ehdotuksessa tarkoitettu.

Suomen IR-yhdistys katsoo, että tulisi täsmentää, minkä tyyppiset kysymykset voidaan jättää kokonaan vastaamatta. Epäselväksi jää (”Yhtiökokous voi kuitenkin päättää, että

kysymykseen on vastattava 25 §:n mukaisesti"), miten käytännössä yhtiökokous voi päättää, että kysymykseen on vastattava.

SAK toteaa, että kysymyksiin tulisi vasta lähtökohtaisesti kokouksen aikana, mikäli niihin vastaaminen ei ole kysymykseen vaadittavien selvitysten vuoksi esimerkiksi käytännössä mahdotonta kokouksen aikana.

Pörssisäätiö viittaa perusteluinaan muissa osakeyhtiötä käsittelevissä tiivistelmän luvuissa esittämäänsä.

WWF viittaa edellä esittämiinsä perusteluihin ja katsoo, että 16 §:n 4 momentin sääntely vaatii selkeyttämistä.

Asianajajaliiton ehdotus:

Asianajaliitto kehottaa harkitsemaan, tulisiko ennen yhtiökokousta esitettyihin kirjallisiin kysymyksiin vastata ennen kokousta tai kokouksen aikana ennen äänestystä siinä asiakohdassa, jota kysymys koskee. On hyvin mahdollista, että kysymys ja siihen annettu vastaus vaikuttaa osakkeenomistajien äänestyskäyttäytymiseen ja tämä estyy, jos vastaus annetaan äänestyksen jälkeen. Se, että vastausajan päättää yhtiökokous itse johtaa siihen, ettei ennen kokousta kysymyksen esittävä osakkeenomistaja tiedä, milloin saa vastauksen kysymykseensä. Kokouksen aikana esim. chat-palvelun aikana tai muuten kirjallisesti esitettyihin kirjallisiin kysymyksiin ei ole välttämättä käytännössä mahdollista vastata kokouksen aikana järkevässä aikataulussa, joten näiden osalta Asianajajaliitto pitää perusteltua sallia vastaaminen kokouksen jälkeen. Suullisiin kysymyksiin vastaamisen sääntelyn muuttamista Asianajaliitto ei kannata eikä sellaista ole esitettykään.

2.11 Osakeyhtiö – Kirjallisten kysymysten ja muiden kirjallisten puheenvuorojen moderointi ennen niiden saattamista kokousyleisön tietoon

Työryhmämietinnön ehdotus:

(OYLE 5:25a.2 §) Jos osakkeenomistaja käyttää puheoikeuttaan 16 §:n 4 momentin perusteella muuten kuin suullisesti yhtiökokouksen aikana, yhtiökokouksessa voidaan 6 ja 25 §:n estämättä yhdistellä ja muokata tällaisia kysymyksiä ja muita puheenvuoroja ennen kuin ne ja vastaus saatetaan yhtiökokoukseen osallistuvien nähtäväksi tai kuultavaksi. Edellytyksenä on, että menettely on tarpeen yhtiökokouksen keston rajoittamiseksi kohtuullisella tavalla, menettely helpottaa kokouksen seuraamista, on omiaan turvaamaan

kokouksen asianmukaisen kulun ja että se ei olennaisesti muuta puheenvuorojen sisältöä. Menettelyn periaatteista on päätettävä kokouksen alussa. Alkuperäiset muuten kuin kokouksen aikana suullisesti pidetyt puheenvuorot on säilytettävä vähintään vuosi yhtiökokouksesta.

Lausunnonantajien kannat:

Kahta lausunnonantajaa lukuun ottamatta kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista merkittävä enemmistö **kannattaa ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, Euroclear, VNK, STM, OKM, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, SAK, Keskuskauppakamari, EK, Kuntaliitto, Nasdaq Helsinki, Listayhtiöiden neuvottelukunta, AMY, Veikko Vahtera, FA, Uusyrityskeskukset ry, Sanoma Oyj, Innovatics Oy, Inderes Oyj* ja *yksityishenkilö.*

VM, Pörssisäätiö, Suomen IR-yhdistys, DIF ja WWF kannattavat ehdotusta muutettuna.

Asianajajaliitto ja *Roschier* esittävät asiaan liittyen **oman ehdotuksensa**.

PRH, Neomeet Oy, Tilintarkastajat ja *yksityishenkilö* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta sellaisenaan kannattavien perustelut:

SAK:n mukaan on edellytyksenä, että asiasisältö ja esimerkiksi esitetyt toimenpide-ehdotukset eivät muutu. Kyse lähinnä stilistisestä muokkauksesta kokouskäytäntöjen mukaisesti.

EK pitää tärkeänä, että menettelyn periaatteet käydään läpi selkeästi ja päätetään kokouksen alussa.

Listayhtiöiden neuvottelukunta katsoo, että on vielä syytä harkita, tarvitseeko momentin viimeisessä virkkeessä selventää, kenellä säilytysvelvollisuus on.

FA katsoo, että yhtiökokouskäytännössä muodostunee parhaat käytännöt siitä, millä tavalla yhdistely ja muokkaus käytännössä toteutetaan. Esimerkiksi ”kohtuullisella tavalla” -termi jättää harkintavaltaa yhdistelyn ja muokkauksen toteuttajalle.

Innovatics Oy toteaa, että kirjallinen työjärjestyspuheenvuoro ja vastaehdotus tulee aina käsitellä saman tien kokouksessa. Myös aikaisemmista puheenvuoroista poikkeava päätettävään asiakohtaan olennaisesti liittyvä kysymys tai kannatuspuheenvuoro tulee aina

käsitellä saman tien kokouksessa. Eli moderaattorin tulee lukea kaikki annetut kirjalliset puheenvuorot kunkin asiakohdan käsittelyn aikana ja tehdä päätös, siirretäänkö kysymys myöhemmin vastattavaksi. Tietojen säilyttäminen vähintään yhden vuoden ajan saattaa edellyttää, että myös yhtiökokoukseen liittyvät henkilötiedot ja äänestystiedot tulee säilyttää vähintään yhden vuoden ajan yhtiökokouksen päättymisestä. Yhteneväisyyden ja selkeyden takia osakkeenomistajan tulisi pyytää alkuperäistä keskustelulokia (OYL 23 a § verraten) viimeistään kolmen kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

DIF katsoo, että perusteluissa olisi tehtävä selväksi, että tarkoitus ei ole rajoittaa normaalia puheenjohtamista, jossa kysymyksiä yhdistellään ilman, että momentissa kirjatut ankarat edellytykset täyttyvät. Ehdotuksen tarpeellisuus on kyseenalainen.

Suomen IR-yhdistys toteaa, että jos osakkeenomistajien esittämät kysymykset eivät liity agendaan tai päätösehdotuksiin, ne tulee voida rajata tarvittaessa pois vastattavien kysymysten listalta.

Pörssisäätiö kiinnittää huomiota siihen, että mietinnössä on hybridikokouksen (ehdotettu OYL 5:16.2) ja etäkokouksen (ehdotettu OYL 5:16.3) osalta edellytetty yksityiskohtaisissa perusteluissa sitä, että etäosallistujan tulee näissä kokousmuodoissa käyttää puheoikeuttansa mikrofonin välityksellä. Jatkoselvityksessä tulee pörssiyhtiöiden osalta kiinnittää huomiota siihen, onko tämä muutosehdotus perusteltu vain sellaisen kokouksen osalta, johon kaikki osakkeenomistajat osallistuvat etäyhteyden välitykselle. Hybridikokousten osalta sen sijaan tulisi harkita, voisiko etäosallistuja käyttää puheoikeuttansa myös tekstimuotoisesti reaaliaikaisen chat-toiminnon välityksellä. Tällöin myös ehdotettua kirjallisten puheenvuorojen moderointia koskevaa OYL 5:25a:ta tulisi muuttaa siten, että OYL 5:16.2:n mukaisissa etäkokouksissa OYL 5:25a:ta voidaan soveltaa vain, jos etäosallistujalla on ollut mahdollisuus esittää puheenvuoronsa etänä suullisesti. Pörssisäätiön mukaan osakeyhtiölain tulee etäosallistumisen osalta olla teknologianeutraali, eikä etenkään niin kutsutuissa hybridikokouksissa ole tarpeen lainsäädännöllä rajata puheoikeuden käyttöä yhteen teknologiseen ratkaisuun.

WWF viittaa edellä esittämiinsä perusteluihin ja katsoo, että 16 §:n 4 momentin sääntely vaatii selkeyttämistä.

Asianajajaliiton ja Roschierin ehdotukset:

Asianajaliitto kehottaa harkitsemaan, tulisiko moderointimahdollisuuden koskea ainoastaan kokouksen aikana esitettyjä kirjallisia kysymyksiä. Ennen yhtiökokousta esitettyihin kysymyksiin on helpompi vastata ilman että se tarpeettomasti haittaa itse

kokousmenettelyä. Tulisi myös harkita, tulisiko esim. pörssiyhtiöiden julkaista kaikki ennen yhtiökokousta esitetyt kysymykset ja niiden vastaukset kotisivuillaan. Tämä voisi lisätä ennakkokysymysten käyttöä ja mahdollistaisi ennakkoon äänestävien paremman tiedonsaannin omaa äänestysratkaisuaan harkitessaan rajoittamatta kyselyoikeutta itse kokouksen aikana.

Roschier toteaa, että momenttiin sisältyvät edellytykset voivat rajoittaa sekä yhtiökokouksen tekniseen toteutukseen että normaaliin puheenjohtamiseen kuuluvien menettelyjen käyttämistä tarpeettomasti. Ehdotuksesta tulisi käydä selväksi, että tarkoituksena ei ole rajoittaa yhtiökokouksessa suullisestikaan esitettyjen kysymysten yhdistelyä kokouksen sujuvoittamiseksi ennen johdon vastauksia. Ehdotuksen tarpeellisuus voidaan kyseenalaistaa, mikäli se on rajattu koskemaan vain OYLE 5:16 §:n 4 momentin perusteella muuten kuin suullisesti esitettyjä kysymyksiä, sillä OYLE 5:16.4 sisältää jo säännöksen, jonka mukaan siinä tarkoitettujen oikeuksien käyttämistä voidaan rajoittaa.

2.12 Osakeyhtiö – Hybridikokousten järjestämistä edellyttävä yhtiöjärjestyksen muutos tavallisella enemmistöpäätöksellä

Työryhmämietinnön ehdotus:

(OYLE 5:27.4 §) Yhtiöjärjestyksen muutokseen riittää kuitenkin enemmistöpäätös, jos muutoksen perusteella osakkeenomistajalle on tarjottava 16 §:n 2 momentissa tarkoitettu mahdollisuus oikeuksiensa käyttämiseen yhtiökokouksessa (=mahdollisuus etäosallistua täysimääräisin oikeuksin perinteiseen kokoukseen).

Lausunnonantajien kannat:

Kolmea lausunnonantajaa lukuun ottamatta kaikki asiaan kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista lähes kaikki kannattavat ehdotusta sellaisenaan.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, WWF, VNK, OKM, STM, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, SAK, Keskuskauppakamari, Suomen IR-yhdistys, EK, Kuntaliitto, Nasdaq Helsinki, Listayhtiöiden neuvottelukunta, AMY, Veikko Vahtera, FA, Tilintarkastajat, Uusyrityskeskukset ry, Pörssisäätiö* ja *kaksi yksityishenkilöä.*

PRH ja *DIF* **kannattavat ehdotusta muutettuna**.

Sanoma Oyj ja *Roschier* **vastustavat ehdotusta**.

Asianajajaliitto esittää asiaan liittyen **oman ehdotuksensa**, perusteluista päätellen käytännössä **vastustaa** ehdotusta.

Euroclear, Neomeet Oy ja *Inderes Oyj* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta sellaisenaan kannattavien perustelut:

Veikko Vahtera toteaa, että vaikka muutosehdotus poikkeaa osakeyhtiölain vakiintuneista päätöksentekosäännöksistä, se edistää osakkeenomistajan osallistumisoikeuksien toteutumista.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

PRH katsoo, että perusteluissa ei ole esitetty riittäviä perusteita sille, että lain systematiikkaan lisätään uusi päätösenemmistövaatimus yhtiöjärjestyksen muuttamiseen.

Myöskään *DIF:n* mukaan ei ole riittävää perustetta sille, miksi lakia pitäisi rasittaa ylimääräisellä yhtiöjärjestyksen muutosta koskevalla säännöksellä. Käytännössä ero määräenemmistöpäätökseen (2/3) on täysin marginaalinen. Päätyminen äänestyksessä välille ½ - 2/3 ei todennäköisesti tule tapahtumaan edes kerran vuodessa.

Ehdotusta vastustavien perustelut:

Sanoma Oyj katsoo, että yhtiöllä tulee olla mahdollisuus pitää vanhan käytännön mukainen fyysinen kokous ilman etäyhteyden tarjoamista. Etäyhteyden tarjoaminen lisää kohtuuttomasti kustannuksia, pidentää kokousaikaa, vaikeuttaa asioiden käsittelyä ja voi aiheuttaa teknisten ongelmien vuoksi sekaannuksia ja viivettä.

Roschier katsoo, että esitetyt poikkeukset OYL:n nykyisestä päätöksentekomenettelystä vähentävät yleisesti ottaen lain johdonmukaisuutta, myös OYLE 5:27.4 §:ssä ehdotetulta osin. Ei vaikuttaisi olevan varsinaista syytä siihen, miksi yhtiöjärjestystä pitäisi voida muuttaa yksinkertaisella enemmistöllä kaikilta muilta yhtiöjärjestyksen muutoksilta edellytettävän määräenemmistön sijaan. Ei myöskään vaikuta olevan erityisiä perusteluja säätää muista päätösasioista poikkeavaa ennakkoäänestysvaatimusta tässä asiassa. Enemmistöpäätösten lähtökohtaisuudesta poikkeaminen edellyttäisi, että lain johdonmukaisuutta vähentävälle lainmuutokselle nähdään vähemmistönsuojanäkökulmasta painavat perusteet. Sellaisia ei ehdotuksessa vaikuttaisi välttämättä olevan käsillä.

Myös *Asianajajaliitto* pitää ongelmallisena osakeyhtiölain systematiikan monimutkaistamisella säätämällä uusia päätösenemmistövaatimuksia.

2.13 Asunto-osakeyhtiö – Sitova etäosallistumisilmoitus

Työryhmämietinnön ehdotus:

(AOYLE 6:7.3 §) Osakkeenomistajalla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen vain 17 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla (=täysimääräiset oikeudet kokouspaikalla ja etänä osallistuvilla), jos hän on ilmoittanut osallistuvansa näin ja kutsussa on mainittu yhtiölle ilmoitettavan osallistumistavan sitovuudesta.

Lausunnonantajien kannat:

Kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista merkittävä enemmistö **kannattaa ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, Kuluttajaliitto, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, Asianajajaliitto, EK, Isännöintiliitto, Kuntaliitto, Tilintarkastajat, OKM, Pörssisäätiö, Vuokranantajat, Kiinteistöliitto, Keravan Kiinteistöpalvelu Oy* ja *kaksi yksityishenkilöä.*

SAK, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Veikko Vahtera ja *Neomeet Oy* **kannattavat ehdotusta muutettuna**.

PRH, VNK, STM, Keskuskauppakamari, Listayhtiöiden neuvottelukunta, FA, Uusyrityskeskukset ry, Sanoma Oyj ja *Inderes Oyj* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta sellaisenaan kannattavien perustelut:

Kiinteistöliitto ja *EK* katsovat, että sitova ennakkoilmoitus helpottaa asunto-osakeyhtiön käytännön kokousjärjestelyitä ja vähentää kustannuksia.

Isännöintiliiton mukaan sitovalla etäosallistumisilmoituksella voi tulevaisuudessa olla merkitystä yhtiökokouksen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia vähentävänä seikkana. Tällä hetkellä säännöksestä ei kuitenkaan ole merkittävää käytännön hyötyä kokousjärjestelyjä helpottavana tai kustannuksia säästävänä tekijänä ainakaan ammattimaisesti isännöityjen asunto-osakeyhtiöiden toiminnassa. Isännöinti joutuu käytännössä varaamaan yhtiökokousta varten tarvittavan tilan jo varsin hyvissä ajoin ennen yhtiökokousta

ja kokouskutsujen lähettämistä. Yhdellä ammatti-isännöitsijällä on pääsääntöisesti hoidettavanaan vähintään 10, mutta jopa useita kymmeniä taloyhtiöitä, joiden kaikkien varsinaiset yhtiökokoukset on pidettävä suhteellisen lyhyen ajanjakson kuluessa. Yhtiökokouksen ajankohtaan vaikuttavia seikkoja ovat mm. tilinpäätöksen valmistuminen, hallituksen tilinpäätöskokouksen ajankohta, tilin- ja/tai toiminnantarkastuksen teettäminen, päätettäväksi valmisteltavien hankkeiden aikataulu sekä hallituksen päätös yhtiökokouksen ajankohdasta. Näistä elementeistä muodostuu kokonaisuus, joka ei yleensä mahdollista isännöitsijälle kokouspaikan varaamisen jättämistä viimeiseen hetkeen tai jo varatun kokouspaikan vaihtamista pienempään lähellä yhtiökokouksen ajankohtaa.

Isännöintiliitto katsoo, että jotta sitovaa ilmoittautumista voisi käytännössä hyödyntää, pitäisi yhtiökokouskutsu lähettää kahdessa vaiheessa: ensin kokouskutsu, jolla sitovat ilmoittautumiset pyydetään, ja tämän jälkeen vielä erikseen ilmoitus kokouspaikasta ennen kokouskutsun lähettämiselle säädetyn määräajan päättymistä. Yhtiökokousaikana on välttämätöntä pyrkiä ylimääräisen työn minimointiin isännöitsijän työajan riittävyyteen liittyvien haasteiden takia. Näin ollen emme pidä todennäköisenä, että työn määrää lisäävät toimintatavat yleistyisivät alalla.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

Etelä-Suomen aluehallintovirasto ehdottaa, että säännökseen lisätään myös määräaika, johon mennessä sitovat ennakkoilmoitukset pitää toimittaa hallitukselle, isännöitsijälle tai muulle kutsussa mainitulle taholle.

Veikko Vahtera katsoo, että säännöksessä olisi perusteltua todeta myös, että osakkeenomistajalla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen vain 17 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, jos hän on ilmoittanut osallistuvansa näin ja kutsussa on mainittu yhtiölle ilmoitettavan osallistumistavan sitovuudesta. Tämä rajoituksen mahdollisuus on syytä todeta myös säännöksessä.

Veikko Vahtera katsoo, että säännöksessä tai perusteluissa olisi syytä todeta, onko osallistumistapaa mahdollista muuttaa ilmoittautumisen jälkeen, mutta ennen ilmoittautumisajan päättymistä. Mikäli tarkoitus on, ettei ilmoittautumista ole mahdollista muuttaa ilmoittautumisen jälkeen, mutta ennen ilmoittautumisajan päättymistä, se olisi syytä todeta.

SAK katsoo, että sitovuuden osalta ehkä ei ole täysin poissuljettua muuttaa osallistumista pätevästä ja perustellusta syystä.

Neomeet Oy katsoo, että edellytyksenä menettelyn käyttämiselle on, että etäosallistujan osallistumisoikeus kokoukseen pystytään todentamaan sopivalla teknisellä apuvälineellä. Etäosallistujan todentaminen ja kokouksessa vaikuttaminen ei saa rikkoa perustuslaillista

yksityisyydensuojaa (Suomen perustuslaki 731/1999), yleistä tietosuoja-asetusta (EU:n yleinen tietosuoja-asetus, 2016/679) eikä tietosuojalakia (Tietosuojalaki 1050/2018). Tämä asettaa tekniselle välineelle sekä tämän välineen hallinnoijalle siten vaatimukset henkilötietojen oikeasta käsittelystä sekä tarpeellisesta tietoturvan järjestämisestä. Tässä voisi myös viitata nimenomaisesti osakkeenomistajien yhdenvertaisuuden (As Oy -laki 1:10) toteutumiseen.

2.14 Asunto-osakeyhtiö – Hybridikokouksen määritelmä (täydet oikeudet kokouspaikalla ja etänä osallistuvilla osakkailla) ja toteutus hallituksen päätöksellä

Työryhmämietinnön ehdotus:

(AYLE 6:17.2 §) Hallitus voi päättää, että 1 momentissa tarkoitettuun yhtiökokoukseen (=perinteinen kokouspaikalla pidettävä kokous) saa osallistua myös siten, että osakkeenomistaja voi käyttää oikeuksiaan täysimääräisesti tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla kokouksen aikana, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin.

Lausunnonantajien kannat:

Kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista merkittävä enemmistö **kannattaa ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, Kuluttajaliitto, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, SAK, EK, Kuntaliitto, Veikko Vahtera, Neomeet Oy, OKM,* Pörssisäätiö, Vuokranantajat*, Innovatics Oy, Keravan Kiinteistöpalvelu Oy* ja *kaksi yksityishenkilöä.*

Isännöintiliitto, Kiinteistöliitto, Asianajajaliitto ja *Etelä-Suomen aluehallintovirasto* **kannattavat ehdotusta muutettuna**.

PRH, Keskuskauppakamari, STM, Listayhtiöiden neuvottelukunta, FA, Tilintarkastajat, Uusyrityskeskukset ry, Sanoma Oyj ja *Inderes Oyj* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta sellaisenaan kannattavien perustelut:

Kuluttajaliitto ja *Neomeet Oy* katsovat, että ehdotus parantaa ja turvaa etäosallistuvien osakkeenomistajien asemaa.

Vuokrantantajat pitää hyvin tärkeänä, että hallitus voi päättää etäosallistumismahdollisuudesta myös ilman yhtiöjärjestysmääräystä.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

Kiinteistöliitto esittää, että etäosallistumisen mahdollisuutta ei tulisi voida poistaa yhtiöjärjestysmääräyksellä. Etäosallistumisen käyttäminen yhtiökokoukseen osallistumisen vaihtoehtona tulee aina olla hallituksen joustavasti päätettävissä.

Kiinteistöliitto katsoo, että mahdollisuus kieltää yhtiöjärjestyksessä etäosallistuminen tai oikeusvaikutuksen antaminen tällaisille yhtiöjärjestyksistä mahdollisesti löytyville määräyksille uhkaa hankaloittaa yhtiön hallinnon hoitoa tarpeettomasti. Etäosallistuminen on tärkeä keino aktivoida ja myös saada osakaskuntaa osallistumaan kokoukseen.

Asianajajaliitto ja *Isännöintiliitto* kehottavat harkitsemaan, onko hybridikokouksen kieltävän yhtiöjärjestysmääräyksen ottaminen asunto-osakeyhtiölakiin perusteltua.

Asianajajaliitto katsoo, että määräyksen kieltäminen voisi olla asunto-osakeyhtiölaissa perustellumpaa kuin osakeyhtiölaissa, koska asunto-osakeyhtiössä osakkeenomistajat ovat useammin ei-ammattilaisia. Hybridikokouksen kieltäminen voisi haitata etenkin taloyhtiön ulkopuolella osallistuvien osakkaiden osallistumista kokoukseen ja sitä voidaan siten käyttää keinona tosiasiassa diskriminoida esimerkiksi taloyhtiöstä sijoitusasunnon hankkineita osakkaita.

Isännöintiliitto pitää todennäköisenä, että etäyhteyksien käytön merkitys tulevaisuudessa vain lisääntyy, eikä ole perusteltua mahdollistaa etäyhteyksien käytön kieltämistä. Yhtiöjärjestyksen muuttamiseen on asunto-osakeyhtiöissä lähtökohtaisesti kohtalaisen korkea kynnys, joten yhtiöjärjestykseen lisätyn kiellon poistaminen voi myöhemmin osoittautua vähintäänkin hankalaksi.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto pyytää, että hallituksen esityksessä lausutaan myös siitä, ettei muilla tahoilla, kuten esimerkiksi aluehallintovirastolta oikeuden yhtiökokouksen koollekutsumiseen saaneella osakkeenomistajalla, ole oikeutta päättää hybridikokouksen järjestämisestä. Hybridikokouksen järjestäminen siten, että sille säädettävät edellytykset täyttyvät, ei todennäköisesti ole osakkeenomistajalle mahdollista.

2.15 Asunto-osakeyhtiö – Sallitaan 100% etäkokous (ilman kokouspaikkaa) yhtiöjärjestyksen määräyksen perusteella

Työryhmämietinnön ehdotus:

(AOYLE 6:17.3 §) Yhtiökokous voidaan hallituksen päätöksellä järjestää myös ilman kokouspaikkaa siten, että osakkeenomistajat käyttävät täysimääräisesti (5) luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätösvaltaansa ajantasaisesti tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla. Edellytyksenä on, että yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiökokous on järjestettävä tai voidaan järjestää näin.

Lausunnonantajien kannat:

Kahta lausunnonantajaa lukuun ottamatta kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista merkittävä enemmistö **kannattaa ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, SAK, EK, Kuntaliitto, Veikko Vahtera, Tilintarkastajat, OKM, Pörssisäätiö, Vuokranantajat, Kiinteistöliitto, Innovatics Oy, Keravan Kiinteistöpalvelu* ja *kaksi yksityishenkilöä.*

Isännöintiliitto, PRH, Kuluttajaliitto ja *Neomeet Oy* **kannattavat ehdotusta muutettuna**.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto **vastustaa ehdotusta**.

Asianajajaliitto esittää asiaan liittyen **oman ehdotuksensa**.

Keskuskauppakamari, STM, Listayhtiöiden neuvottelukunta, FA, Uusyrityskeskukset ry, Sanoma Oyj ja *Inderes Oyj* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta sellaisenaan kannattavien perustelut:

Kiinteistöliitto kannattaa esitystä sellaisenaan edellyttäen, että lakiin otetaan nyt 17a §:n 2 momentissa esitetty osakasvähemmistöä suojaava määräys, joka tarjoaa vähemmistöosakkaille oikeuden osallistua yhtiökokoukseen kokouspaikalla. Tältä osin se viittaa tiivistelmän 2.18 luvussa esittämiinsä perusteluihin. Lisäksi se huomauttaa olettavansa, että ehdotetulla pykäläviittauksella tarkoitetaan 5 luvun sijasta 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätösvaltaa.

Vuokranantajat toteaa, että esimerkiksi yhtiöissä, joissa on paljon vuokranantajaosakkaita, voi olla kannatusta yhtiökokousten pitämiseksi kokonaan virtuaalisina. Tällaisen mahdollistaminen yhtiöjärjestysmääräyksellä on kannatettavaa erityisesti huomioiden ehdotettu uusi AOYL 6:17a.2 §.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

PRH toteaa, että yhteisölainsäädäntöön on tehty viime aikoina jonkin verran muutoksia ilman, että niistä edellytetään määräyksiä yhtiöjärjestykseen. Vaatimus yhtiöjärjestysmääräyksestä johtaisi todennäköisesti tarpeettomasti ilmoituskäsittelyn ruuhkautumiseen, kun yhtiöjärjestykseen pitäisi nopeasti saada määräys, jonka nojalla yhtiökokous voitaisiin pitää etänä.

Kuluttajaliitto ei sinänsä vastusta 100 % etäkokousta, mutta on huolissaan sellaisten osakkeenomistajien oikeuksista, joilla ei ole tarvittavaa taitoa tai välineistöä etäosallistumiseen. Pelkästään etänä järjestettävä yhtiökokous voi kuitenkin olla hyväksyttävä, jos digitaidottomille osakkaille pystytään tarjoamaan täysimääräinen mahdollisuus osallistua kokoukseen, joka ei vaadi heiltä erityisiä välineitä (esimerkiksi tietokonetta tai älypuhelinta) eikä erityisiä digitaitoja.

Isännöintiliitto ehdottaa, että yhtiöjärjestysmuutoksesta, joka mahdollistaa ilman kokouspaikkaa pidettävän yhtiökokouksen järjestämisen, voisi päättää enemmistöpäätöksellä, kuten mietinnössä esitetään etäosallistumismahdollisuutta koskevan yhtiöjärjestysmääräyksen lisäämisen osalta (AOYLE 6:27.4 §). Vaihtoehtoisesti Isännöintiliitto ehdottaa, että yhtiökokouksen pitämisestä ilman kokouspaikkaa voisi päättää yhtiökokouksessa enemmistöpäätöksellä. Kynnys yhtiöjärjestyksen muuttamiseen on lähtökohtaisesti korkealla, eikä mietinnössä esitetty säännös käytännössä mahdollista ilman kokouspaikkaa pidettävien yhtiökokousten yleistymistä asunto-osakeyhtiöissä.

Neomeet Oy katsoo, että nykyinen tietotekninen osaaminen asunto-osakeyhtiöissä on hyvin kirjavaa, minkä takia tässä olisi hyvä pohtia kuitenkin fyysisesti paikanpäälle haluavia vähemmistöosakkaita suojelevan pykälän (AOYLE 6:17a.2 §) käyttämistä myös tässä uudessa ehdotetussa määräyksessä.

Ehdotusta vastustavien perustelut:

Etelä-Suomen aluehallintovirasto toteaa, että asunto-osakeyhtiöiden osakkeenomistajilla on erilaiset kyvyt ja mahdollisuudet osallistua 100 % etäkokouksiin. Asunto-osakeyhtiöiden osakkeenomistajissa on huomattava määrä ikääntyneitä henkilöitä ja henkilöitä, joilla on rajoittunut toimintakyky tai tekninen osaaminen. Osakkeenomistajien saattaa olla mahdotonta osallistua 100 % etäkokoukseen, koska heillä ei ole taloudellista

mahdollisuutta hankkia tarvittavia teknisiä laitteita tai yhteyksiä. Kaikilla osakkeenomistajilla ei myöskään ole mahdollisuutta asiamiehen käyttämiseen. Koollekutsumista 100 % etäkokoukseen voidaan käyttää kiusaamistarkoituksessa ja tosiasiassa estää tai ainakin huomattavasti hankaloittaa joidenkin osakkeenomistajien osallistumista yhtiökokouksiin. Huomattava osa asunto-osakeyhtiöiden osakkeenomistajista asuu yhtiön kiinteistössä eikä osallistuminen 100 % etäkokoukseen ole heidän asemaansa parantava ehdotus.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoo, että hybridikokoukset ottavat parhaiten huomioon erilaisten osakkeenomistajaryhmien, kuten esimerkiksi sijoittajien ja yhtiön kiinteistössä asuvien osakkeenomistajien, edut.

Asianajajaliiton ehdotus:

Asianajaliitto ehdottaa harkittavaksi esimerkiksi sääntelyä, jossa puhtaan etäkokouksen mahdollistavan yhtiöjärjestysmääräyksen hyväksyminen edellyttää esim. 90% kannatusta kaikista osakkeista tai jopa yksimielisyyttä. Tällöin tulisi harkita sääntelyä, joka estäisi tällaisen yhtiöjärjestysmääräyksen sisällyttämisen yhtiöjärjestykseen yhtiötä perustettaessa tai muuten grynderin tms. toimesta ilman että lopulliset asukasomistajat voivat vaikuttaa asiaan. Jos puhtaan etäkokouksen salliva yhtiöjärjestys tulee hyväksytyksi lain mukaisessa järjestyksessä, siitä ei tulisi tällöin enää voida poiketa vähemmistön vaatimuksesta.

Asianajajaliitto katsoo, että asunto-osakeyhtiöissä OYLE:tä vastaava puhdas etäkokous voi olla ongelmallinen etenkin taloyhtiössä asuville vanhuksille, joilla ei ole teknistä kykyä käyttää etäosallistumispalveluja mutta jotka pystyisivät osallistumaan perinteiseen yhtiökokoukseen. Ehdotettu AsOYLE 6:17a § pehmentää sääntelyä mahdollistamalla hybridikokouksen vaatimisen myös tilanteessa, jossa yhtiökokous sallii tai jopa velvoittaa puhtaan etäkokouksen järjestämiseen. Vaikka ehdotuskokonaisuus on lopputulokseltaan tasapainossa, kokonaisuus, jossa lain säännös sivuuttaa yhtiöjärjestysmääräyksen jo heti lain ja yhtiöjärjestysmääräyksen voimaantulosta lähtien, on hankala lain ja yhtiöjärjestyksen ymmärtämisen ja systematiikan kannalta.

2.16 Asunto-osakeyhtiö – Osallistumisoikeuden ja äänestyksen oikeellisuuden selvittäminen kaikissa etäosallistumisen muodoissa

Työryhmämietinnön ehdotus:

(AOYEL 6:17.4 §) Lisäedellytyksenä 2 ja 3 momentissa tarkoitetun kokouksen ja 4 momentissa tarkoitetun osallistumismahdollisuuden järjestämiselle on, että osallistumisoikeus ja

äänten laskennan oikeellisuus voidaan selvittää 1 momentissa tarkoitetussa yhtiökokouksessa noudatettaviin menettelyihin verrattavalla tavalla.

Lausunnonantajien kannat:

Kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti** ja yhtä lukuun ottamatta **kannattavat ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, Kuluttajaliitto, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, SAK, Asianajajaliitto, EK, Isännöintiliitto, Kuntaliitto, Veikko Vahtera, Tilintarkastajat, Pörssisäätiö, Vuokranantajat, Kiinteistöliitto, Innovatics Oy, Keravan Kiinteistöpalvelu* ja *kaksi yksityishenkilöä.*

Neomeet Oy **kannattaa ehdotusta muutettuna**.

PRH, Keskuskauppakamari, STM, OKM, Listayhtiöiden neuvottelukunta, FA, Sanoma Oyj ja *Inderes Oyj* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta sellaisenaan kannattavien perustelut:

Vuokranantajat ja *Asianajajaliitto* katsovat, että ehdotettu säännös turvaa aiemman käytännön toteutumisen myös hybridi- ja etäkokouksissa. Muilta osin Asianajajaliitto viittaa edellä tiivistelmän 2.5 kohdassa esittämäänsä.

Asianajajaliitto ja *Isännöintiliitto* katsovat, että perusteluissa olisi selvyyden vuoksi hyvä mainita konkreettisia esimerkkejä hyväksyttävistä menettelyistä, tai todeta ainakin se, ettei osallistumisoikeuden selvittäminen vaadi vahvaa tunnistautumista etäyhteydellä osallistuttaessa (vrt. henkilöllisyyden tarkistaminen kokouspaikalla).

Kiinteistöliitto toteaa, että voimassa olevassa asunto-osakeyhtiölaissa on identtinen määräys ja mielestämme nämä edellytykset (osallistumisoikeus ja äänten laskennan oikeellisuus) on voitava selvittää 1 momentissa tarkoitetussa yhtiökokouksessa noudatettaviin menettelyihin verrattavalla tavalla, jotta etäosallistumismahdollisuus voidaan järjestää.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

Neomeet Oy toteaa, että kokouksen järjestäminen pitää toteuttaa teknisesti niin, että asunto-osakeyhtiön ulkopuoliset etäosallistujat eivät voi esiintyä osakkeenomistajana tai muutoin pystyä vaikuttamaan osakkeenomistajien tekemiin päätöksiin esimerkiksi äänestämällä.

2.17 Asunto-osakeyhtiö – Kokouskutsun sisältöä koskevat vaatimukset etäosallistumisen eri muodoissa

Työryhmämietinnön ehdotukset:

AOYLE 6:17.5 §) Kokouskutsussa on mainittava osallistumismahdollisuudesta, sen käyttämisen edellytyksistä, osallistumisen teknisestä toteutuksesta, siihen liittyvistä osakkeenomistajan puhevallan käyttämisen mahdollisista rajoituksista sekä siinä noudatettavasta menettelystä.

(AOYLE 6:17.6 §) Hallitus voi päättää, että yhtiökokouksessa päätettävästä asiasta voi myös ennakkoäänestää. Edellytyksenä ennakkoäänestyksen toteuttamiselle on, että osallistumisoikeus ja äänten laskennan oikeellisuus voidaan selvittää 1 momentissa tarkoitetussa yhtiökokouksessa (=perinteinen yhtiökokous) noudatettaviin menettelyihin verrattavalla tavalla. Kokouskutsussa on mainittava ennakkoäänestysmahdollisuudesta, sen käyttämisen edellytyksistä ja teknisestä toteutuksesta.

Lausunnonantajien kannat:

Kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista enemmistö **kannattaa ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, SAK, EK, Kuntaliitto, Veikko Vahtera, Pörssisäätiö, Innovatics Oy, Keravan Kiinteistöpalvelu* ja *yksityishenkilö.*

Isännöintiliitto, Kiinteistöliitto, Kuluttajaliitto, Vuokranantajat, Asianajajaliitto, Etelä-Suomen aluehallintovirasto ja *Neomeet Oy* **kannattavat ehdotusta muutettuna**.

PRH, Kuluttajaliitto, Keskuskauppakamari, STM, OKM, Listayhtiöiden neuvottelukunta, FA, Tilintarkastajat, Uusyrityskeskukset ry, Sanoma Oyj ja *Inderes Oyj* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

Asianajajaliitto, Kiinteistöliitto ja *Isännöintiliitto* esittävät asunto-osakeyhtiölakiin osakeyhtiölakia vastaavaa säännöstä velvollisuudesta ottaa ennakkoäänestyksen kohteena ollut ehdotus muuttumattomana äänestykseen yhtiökokouksessa. Isännöintiliitto katsoo, että asiaa koskeva maininta perusteluihin saattaisi riittää.

Asianajajaliitto katsoo, että ennakkoäänestysmahdollisuus on ainakin periaatteessa hankalampi asia asunto-osakeyhtiössä kuin osakeyhtiössä huomioiden asunto-osakeyhtiön yhtiökokouksen tosiasiallisesti laajemman päätösvallan sekä sen, että yhtiökokouksissa tosiasiallisesti esitetään osakeyhtiötä useammin muutosehdotuksia. Ennakkoäänestysmahdollisuus parantaa osakkeenomistajien vaikutusmahdollisuuksia ja on siten lähtökohtaisesti suotava.

Isännöintiliitto toteaa, että päätösesityksen säilyminen muuttamattomana päätöksenteon kohteena yhtiökokouksessa turvaa osakkeenomistajien oikeutettuja odotuksia siitä, että heidän antamiensa äänten perusteella mahdollisesti tehtävä päätös vastaa sisällöltään ennakkoäänestyksen kohteena ollutta esitystä. Tarkoitus ei kuitenkaan ole, että päätösesityksen muuttamattomuus estäisi muiden päätösesitysten tekemisen tavanomaisella tavalla yhtiökokouksessa (näihin päätösesityksiin ennakkoäänen antaneet osakkeenomistajat eivät luonnollisesti voi esittää kantaansa).

Isännöintiliitto katsoo, että perusteluissa olisi hyvä mainita myös, että ennakkoäänestys voi koskea vain osaa kokouksessa päätettävistä asioista, eikä säännös velvoita antamaan ennakkoäänestysmahdollisuutta kaikkiin yhtiökokouksessa käsiteltäviin asioihin. Voimassa olevan lain ennakkoäänestyksen mahdollistavaa säännöstä (osallistuminen kokouspaikan ulkopuolelta AOYL 6:17.2) on alalla tulkittu myös niin, että laki on velvoittanut antamaan osakkeenomistajille mahdollisuuden ottaa kantaa kaikkiin kokouksessa käsiteltäviin, esityslistalla mainittuihin asioihin. Käytännössä ennakkoäänestäminen ei ole perusteltua esimerkiksi yhtiökokouksen puheenjohtajan valinnassa tai muissa henkilövalinnoissa (kaikki ehdokkaat ovat usein selvillä vasta yhtiökokouksessa), eikä muissa lähinnä kokouksen kulkuun liittyvissä asioissa.

Vuokranantajat pitää ennakkoäänestysmahdollisuutta lähtökohtaisesti tarkoituksenmukaisena, vaikka se voikin aiheuttaa käytännössä vaikeita ja tulkinnanvaraisia tilanteita. Erityisesti ennakkoäänten merkitys voi olla epäselvä tilanteissa, joissa itse kokouksessa tehdään käsiteltävään asiaan vastaesitys, jota ei ole voitu toimittaa tiedoksi ennakkoon äänestäville. Mietinnön perusteella jää epäselväksi, miten asunto-osakeyhtiön tulisi tällaisessa tilanteessa toimia. Säännöksen esitöissä tulee ottaa kantaa tällaisiin tilanteisiin selkeästi. Jos esimerkiksi hallituksen jäsenistä voisi äänestää ennakkoon, olisi käytännössä hyvin vaikeaa tulla valituksi hallitukseen uutena jäsenenä, mikäli iso osa osakkaista päättää osallistua kokoukseen ennakkoäänestyksellä ja äänestää istuvia hallituksen jäseniä saamatta edes tietoa uusista ehdokkaista. Lisäksi korjaushankkeista päättäminen voisi olla hankalaa tilanteessa, jossa kokouksessa tehdään vastaesitys korjauksen toteuttamisesta eri tavalla kuin hallitus on pohjaesityksessään esittänyt. Pidämme tärkeänä, että säännöksen esitöissä tuodaan selvästi esiin osakkaan mahdollisuus ennakkoäänestämisen jälkeenkin osallistua itse yhtiökokoukseen ja vaihtaa äänestyspäätöstään kokouksessa.

Kiinteistöliitto kannattaa esitettyä 6 luvun 17 §:n 5 momentin mukaista vaatimusta siitä, että kutsussa on mainittava ”osallistumismahdollisuudesta, sen käyttämisen edellytyksistä, osallistumisen teknisestä toteutuksesta, siihen liittyvistä...”. Ehdotettu kokouskutsun sisältövaatimus ohjaa yhtiöitä riittävällä tarkkuudella laatimaan kokouskutsu kokoukseen oikein ja auttaa yhtiötä muutenkin huolehtimaan tarvittavista kokouksen ennakkovalmisteluista. Ehdotuksella on merkitystä myös osakkaiden oikeusturvan kannalta. Varsinkin huomioiden, että esitetään osakkeenomistajalle oikeutta osallistua yhtiökokoukseen vain 17 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla, jos hän on ilmoittanut osallistuvansa näin ja kutsussa on mainittu yhtiölle ilmoitettavan osallistumistavan sitovuudesta. Etenkin mainitussa tilanteessa on erittäin tärkeätä, että osakas ymmärtää ja hahmottaa kutsun perusteella, millaisia tietoteknisiä valmiuksia osakkaalta edellytetään, jotta hän pystyy etänä käyttämään osakkaalle kuuluvia oikeuksia. Kokouskutsussa mainitut osallistumismahdollisuuden käyttämisen edellytykset, osallistumisen tekninen toteutus, osakkeenomistajan puhevallan käyttämisen mahdolliset rajoitukset ja siihen liittyvä menettely muutenkin edesauttavat sekä turvaavat sujuvan ja onnistuneen etäosallistumisen.

Kiinteistöliitto toteaa, että mikäli yhtiökokouksessa on mahdollistettu ennakkoäänestys ja yhtiökokouksessa huomataan, että olisi perusteltu tehdä tai tehdään vastaesitys, joka ei ole ollut äänestyksen vaihtoehtona ennakkoäänestyksessä, päätöstä asiassa ei tulisi tehdä ko. kokouksessa. Asian osalta olisi järjestettävä uusi kokous tai tehtävä päätös kokousta pitämättä.

Kiinteistöliitto katsoo, että perusteluissa tulisi erityisesti korostaa ennakkoäänestyksen kohdalla sitä, että yhtiökokous ja ennakkoäänestys on valmisteltava huolellisesti.

Kuluttajaliitto pitää 5 momenttia koskevaa ehdotusta ongelmattomana ja kannattaa sitä. Ennakkoäänestyksen sallimista 6 momenttia koskevaa ehdotusta Kuluttajaliitto pitää jossakin määrin ongelmallisena. Erityisesti ongelmallisia ovat tilanteet, joissa vasta kokouksessa tehdään vastaehdotuksia joita ei ole kokouskutsussa esitelty.

Neomeet Oy katsoo, että puhevallan rajoitukset yhtiökokouksessa on lain hengen vastaista riippumatta yhtiökokouksen toteutuksesta. Jos etäkokousmahdollisuus sallitaan, mielestämme etänä osallistuvalla osakkeenomistajalla pitää olla aina oikeus rajoituksettomaan puhe- ja äänivaltaan.

2.18 Asunto-osakeyhtiö – Vähemmistöosakkeenomistajien oikeus etäosallistumiseen perinteisessä yhtiökokouksessa

Työryhmämietinnön ehdotus:

(AOYLE 6:17a.1 §) Yhtiön on tarjottava osakkeenomistajille mahdollisuus osallistua yhtiökokoukseen 17 §:n 2 tarkoitetulla tavalla, jos yhtiössä on vähintään 30 osakehuoneistoa ja 27 §:n 4 momentissa tarkoitettua yhtiöjärjestyksen muutosta kannattaa yhtiökokouksessa vähintään kolme osakkeenomistajaa. Tällainen osallistumismahdollisuus on tarjottava vaatimuksen esittämistä ensiksi seuraavasta varsinaisesta yhtiökokouksesta lähtien.

Lausunnonantajien kannat:

Kolmea lausunnonantajaa lukuun ottamatta kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista noin puolet **kannattaa ehdotusta sellaisenaan** ja noin puolet **muutettuna**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, Kuluttajaliitto, EK, Kuntaliitto, Neomeet Oy, Pörssisäätiö* ja *kaksi yksityishenkilöä.*

Ehdotusta kannattavat muutettuna *Asianajajaliitto, Isännöintiliitto, Veikko Vahtera, Vuokranantajat* ja *Kiinteistöliitto*.

Ehdotusta vastustavat *SAK, Etelä-Suomen aluehallintovirasto* ja *Keravan Kiinteistöpalvelu Oy*.

PRH, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, Keskuskauppakamari, STM, OKM, Listayhtiöiden neuvottelukunta, FA, Tilintarkastajat, Uusyrityskeskukset ry, Sanoma Oyj ja *Inderes Oyj* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta sellaisenaan kannattavien perustelut:

EK toteaa, että pienemmissä kuin 30 huoneiston yhtiöissä oikeus vaatia etäosallistumismahdollisuutta saattaisi johtaa kustannusten liialliseen nousuun. Toisaalta voisi olla systemaattisempaa edetä nykyisen vähemmistöosakasmääritelmän mukaisesti, eli 1/10 osakkeista omistavista osakkaista.

Neomeet Oy pitää hyvänä, että rajoitus koskee vähintään 30 osakehuoneiston taloyhtiöitä, sillä tällaiset taloyhtiöt ovat hyvin tyypillisesti ammatti-isännöinnin piirissä ja tätä kautta on myös parhaimmat tekniset valmiudet tarjota sopiva ympäristö etäosallistumiseen.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

Kiinteistöliitto ja *Veikko Vahtera* katsovat, että hybridikokouksen järjestämisvelvollisuus tulisi sitoa vähintään 30 osakehuoneiston yhtiössä 10%:n vähemmistön vaatimukseen kolmen osakkaan sijasta.

Vuokranantajat ja *Isännöintiliitto* esittävät, että säännöksestä tulisi poistaa huoneistojen lukumäärää koskeva rajaus, jolloin se soveltuisi kaikkiin asunto-osakeyhtiöihin. Vaihtoehtoisesti Isännöintiliitto esittää, että huoneistojen lukumäärää koskevaksi rajaksi muutetaan 20 huoneistoa 30 huoneiston sijaan. Esitetty 30 huoneiston vähimmäisvaatimus rajaa merkittävän osan asunto-osakeyhtiöistä soveltamisalan ulkopuolelle, mikä ei riittävällä tavalla edistäisi etäyhteyksien käyttämisen yleistymistä asunto-osakeyhtiöissä.

Vuokranantajat katsoo, että oikeus tulisi koskea heti seuraavaa yhtiökokousta huolimatta siitä onko kyse varsinaisesta vai ylimääräisestä yhtiökokouksesta.

Kiinteistöliitto, Vuokranantajat, Isännöintiliitto ja *Asianajajaliitto* katsovat, että riittävää olisi vaatimuksen esittäminen riittävän ajoissa ennen yhtiökokousta eli ei tulisi vaatia yhtiöjärjestyksen muutosehdotusta.

Ehdotusta vastustavien perustelut:

Etelä-Suomen aluehallintoviraston mukaan olisi selkeämpää säätää siitä, että yhtiöjärjestysmuutos hybridikokouksen sallimiseksi tulee voimaan, jos ehdotusta kannattaa osakkeenomistajat, jotka omistavat yli kymmenen prosenttia osakekannasta. Yhtiöjärjestysmuutos viedään tällöin normaalisti rekisteriin. Toinen vaihtoehtoinen toimintatapa voisi olla, että kolme osakkeenomistajaa (tai kymmenen prosenttia osakkeenomistajista) voivat pyytää aina erikseen, että yhtiökokous järjestetään hybridikokouksena. Tällaisessa tilanteessa ei tarvitsisi vedota mahdollisesti vuosia vanhaan yhtiökokouskäsittelyyn ja velvollisuuteen, joka ilmenee vanhasta pöytäkirjasta.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto toteaa, ettei kannatettavana voida pitää tilannetta, jossa yhtiökokous on järjestettävä hybridikokouksena, mutta kyseinen velvollisuus ei ilmene yhtiöjärjestyksestä tai muista kaupparekisteritiedoista. Jos yhtiössä on esimerkiksi 300 huoneistoa, voidaan yhden prosentin kannatusta pitää kohtuuttoman pienenä.

SAK esittää, että että osakkeenomistajien määrä tuntuu vähäiseltä, jotka voivat vaatia ko. asiaa. Se pohtii, olisiko parempi käyttää osakemäärää laskettaessa määrää sen sijaan, että käytetään osakkeenomistajia/osakehuoneistoa (osakehuoneistojen koko voi vaihdella, äänioikeus voi vaihdella yhtiöjärjestyksessä ym.).

Keravan Kiinteistöpalvelu katsoo, että pykälä tulisi jättää kokonaan pois. Yhtiökokouksen tulisi voida päättää normaalilla enemmistöllä, että seuraavaan yhtiökokoukseen annetaan etäyhteysmahdollisuus. Yhtiöjärjestysmuutokseen sen sijaan vaaditaan määräenemmistö 2/3.

2.19 Asunto-osakeyhtiö – Vähemmistöosakkeenomistajien oikeus kokouspaikalla osallistumiseen etäkokouksiin siirtyneessä yhtiössä

Työryhmämietinnön ehdotus:

(AOYLE 6:17a.2 §) Jos yhtiöjärjestyksessä on 17 §:n 3 momentissa tarkoitettu määräys (=100% etäyhtiökokous), yhtiön on vähintään kolmen osakkeenomistajan vaatimuksesta tarjottava mahdollisuus osallistua yhtiökokoukseen 1 momentissa tarkoitetulla kokouspaikalla. Vaatimus on tehtävä viimeistään kaksi viikkoa ennen kokouskutsun toimittamista. Tällainen osallistumismahdollisuus on tarjottava vaatimuksen esittämistä ensiksi seuraavasta varsinaisesta yhtiökokouksesta lähtien.

Lausunnonantajien kannat:

Yhtä lukuun ottamatta kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista noin puolet **kannattaa ehdotusta sellaisenaan** ja noin puolet **muutettuna**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, EK, Isännöintiliitto, Kuntaliitto, Neomeet Oy, Pörssisäätiö, Vuokranantajat* ja *kaksi yksityishenkilöä.*

Kiinteistöliitto, Kuluttajaliitto, SAK, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Veikko Vahtera ja *Keravan Kiinteistöpalvelu Oy* **kannattavat ehdotusta muutettuna**.

Asianajajaliitto esittää asiaan liittyen **oman ehdotuksensa** viitaten tiivistelmän 2.14 luvussa esittämäänsä.

PRH, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, Keskuskauppakamari, STM, OKM, Listayhtiöiden neuvottelukunta, FA, Tilintarkastajat, Uusyrityskeskukset ry, Sanoma Oyj ja *Inderes Oyj* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta sellaisenaan kannattavien perustelut:

EK toteaa, että kaikilla osakkeenomistajilla ei ole yhtäläisiä mahdollisuuksia, valmiuksia ja osaamista osallistua etänä yhtiökokoukseen. Vähemmistöosakkaiden oikeudet osallistua halutessaan kokoukseen paikan päällä fyysisesti tulee turvata samalla vähemmistömäritelmällä kuin olemme ehdottaneet edellisen kysymyksen osalta, eli 1/10 osakkeista. Sen sijaan, että näiltä vähemmistöosakkailta edellytettäisiin vaatimuksen esittämistä viimeistään kahta viikkoa ennen kokouskutsun toimittamista, olisi parempi edellyttää vaatimus ”niin hyvissä ajoin ennen kokouskutsun toimittamista, että kokoustila ja kokouspaikka voidaan vielä ilmoittaa kokouskutsussa”.

Neomeet Oy toteaa, että asunto-osakeyhtiöissä asuu vielä laaja joukko sellaisia ihmisiä, joilla ei ole teknisiä valmiuksia osallistua taloyhtiön kokouksiin etänä. Näiden henkilöiden oikeuksien turvaamiseksi on hyvä pitää vaatimus laissa fyysisen kokouspaikan järjestämisestä.

Vuokranantajat ja *Isännöintiliitto* kannattavat vähemmistöosakkaiden oikeutta etä- ja lähiosallistumiseen säänneltäväksi yhdenmukaisesti (ks. lisäksi edellä lausuttu).

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

Kiinteistöliitto, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Kuluttajaliitto, Keravan Kiinteistöpalvelu Oy katsovat, että jokaiselle osakkaalle tulisi tarjota todellinen mahdollisuus osallistua yhtiökokoukseen täysimääräisesti. Tärkeintä on se, että digitaidottomille osakkaille pystytään tarjoamaan täysimääräinen mahdollisuus osallistua kokoukseen tavalla, joka ei vaadi heiltä erityisiä välineitä (esimerkiksi tietokonetta tai älypuhelinta) tai erityisiä digitaitoja. Mahdollisuuden pitäisi koskea kaikkia osakkaita näiden lukumäärästä riippumatta. Yhdenkin osakkaan vaatimuksen pitäisi olla riittävä.

Kiinteistöliitto katsoo, että ehdotetussa muodossa osakas uhkaa menettää oikeutensa vaikuttaa tärkeään päätökseen vaatimusta seuraavassa yhtiökokouksessa ja mahdollisesti tulevissa ylimääräisissäkin yhtiökokouksissa, koska osallistumismahdollisuus on tarjottava vasta vaatimuksen esittämistä ensiksi seuraavasta varsinaisesta yhtiökokouksesta lähtien. Tätä voidaan pitää osakkaita eriarvoiseen asemaan asettavana ratkaisuna. Yhtiön kannalta arvioiden edellytystä varautua fyysisen kokouspaikan tarjoamiseen vähemmistöosakkaille voidaan pitää huomattavasti kohtuullisempana vaatimuksena kuin etäosallistumiskeinojen käyttöön varautumista. Vähemmistöosakkaalta tulee edellyttää vaatimuksen esittämistä määräajassa ennen yhtiökokousta. Ehdotettu 2 viikon määräaika uhkaa kuitenkin tuoda yhtiöille välillisesti velvoitteen ennakkoilmoittaa yhtiökokouksen pitoajankohta osakkaille.

Kiinteistöliitto esittää, että vähemmistöosakkaalle (vähintään 1/10 osakkeista) tulee turvata oikeus osallistua yhtiökokoukseen kokouspaikalla, jos hän vaatii sitä kirjallisesti hallitukselta niin hyvissä ajoin ennen kokouskutsun toimittamista, että kokoustila on kohtuudella järjestävissä ja kokouspaikka voidaan siten mainita kokouskutsussa. Ehdotettu mainninta siitä, että osallistumismahdollisuus on tarjottava vaatimuksen esittämistä ensiksi seuraavasta varsinaisesta yhtiökokouksesta lähtien, tulee poistaa.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto ja *Veikko Vahtera* katsovat, että oikeus vaatia hybridikokouksen järjestämistä tulisi olla osakkeenomistajilla, joilla on yli kymmenen prosenttia osakekannasta.

SAK katsoo, että tulisi selvittää, pitäisikö kokouspaikalla järjestettävälle kokoukselle oltava joitakin asiallisia syitä. Lisäksi olisi selvitettävä, jos taloyhtiössä on paljon tietoliikenneyhteyksiä omaamattomia henkilöitä, miten varmistetaan heidän osallistumismahdollisuutensa ilman tätä esitettyä esittämisoikeutta.

2.20 Asunto-osakeyhtiö – Yhtiökokouksen keskeytys teknisen häiriön vuoksi

Työryhmämietinnön ehdotus:

(AOYLE 6.24.3 §) Jos 17 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettu tietoliikenneyhteys tai muu yhtiön kokouksen järjestämiseen käyttämä tekninen apuväline (= 16 ja 17 kysymysten mukaiset etäosallistumisvaihtoehdot) toimii niin puutteellisesti, että sitä käyttäen kokoukseen on vaikea osallistua, yhtiökokouksen puheenjohtaja voi päättää kokouksen keskeyttämisestä ja jatkamisesta kahden arkipäivän kuluessa kokouskutsun mukaisesta kokouksen aloitushetkestä. Edellytyksenä on, että keskeytys ja mahdollinen jatkamisen ajankohta ja osallistumiseen mahdollisesti tarvittava uusi tekninen toteutus saatetaan hyvissä ajoin ennen kokouksen jatkamista niiden osakkeenomistajien tietoon, joilla oli oikeus osallistua kokoukseen keskeytyshetkellä.

Lausunnonantajien kannat:

Kahta lausunnonantajaa lukuun ottamatta kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista noin puolet **kannattaa ehdotusta sellaisenaan** ja noin puolet **muutettuna**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, Kuluttajaliitto, SAK, Asianajajaliitto, Kuntaliitto, Pörssisäätiö* ja *kaksi yksityishenkilöä.*

Ehdotusta kannattavat muutettuna *Kiinteistöliitto, Vuokranantajat, Etelä-Suomen aluehallintovirasto* ja *Veikko Vahtera*.

Isännöintiliitto ja *Keravan Kiinteistöpalvelu Oy* **vastustavat ehdotusta**.

PRH, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, Keskuskauppakamari, STM, OKM, Listayhtiöiden neuvottelukunta, FA, Tilintarkastajat, Uusyrityskeskukset ry, Sanoma Oyj ja *Inderes Oyj* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

Etelä-Suomen aluehallintovirasto ehdottaa, että yhtiökokouksen puheenjohtajalle asetetaan velvollisuus keskeyttää yhtiökokous, jos teknisen häiriön vuoksi kokoukseen on vaikea osallistua.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto toteaa, että sana ”vaikea” on tarpeen määritellä hallituksen esityksessä. Ainakin tilanteessa, jossa teknisen häiriön vuoksi osakkeenomistajan on mahdotonta äänestää tai esittää ehdotuksia, pitää yhtiökokous keskeyttää.

Lisäksi Etelä-Suomen aluehallintovirasto ehdottaa, että kokouskutsussa on esitettävä vaihtoehtoinen kokousaika sen varalle, että tekninen häiriö estää kokouksen pitämisen.

Veikko Vahtera toteaa, että puheenjohtajalla voidaan katsoa olevan ilman kirjoitetun lain tukeakin oikeus keskeyttää yhtiökokous, jos päätöksenteko-olosuhteet vaarantuvat. Kun tällaiset tilanteet saattavat lisääntyä, saattaa säännös olla tarpeen. Mikäli puheenjohtaja päättää lyhyestä, esimerkiksi 15 minuutin keskeytyksestä, ei tämän edellytykseksi ole asetettava sitä, että tieto keskeytyksestä ja uudesta ajankohdasta tulisi saattaa kokouksen osallistumiseen oikeutettujen tietoon, jos tekninen toteutus ei muutu. Keskeytyksestä ja uudesta ajankohdasta olisi perusteltua ilmoittaa kokoukseen osallistumiseen oikeutetuille esimerkiksi silloin, kun tekninen toteutus muuttuu tai kun keskeytyksen kokonaispituus ylittää tietyn aikarajan, kuten 2 tuntia.

Kiinteistöliitto kannattaa sitä, että yhtiökokouksen puheenjohtaja olisi oikeutettu päättämään itse kokouksen keskeyttämisestä ja jatkokokouksen järjestämisestä silloin kun, yhtiön tietoliikenneyhteys tai muu yhtiön kokouksen järjestämiseen käyttämä tekninen apuväline toimii niin puutteellisesti, että sitä käyttäen kokoukseen on vaikea osallistua. Jatkokokouksen järjestämisen osalta tulisi ehdotuksessa viitata AOYL 6:24.2 §:än. Säännös koskee kokouskutsun toimittamista ja sen mukaan: ”Jatkokokoukseen on toimitettava eri kutsu, jos se pidetään yli neljän viikon kuluttua yhtiökokouksesta. Kutsu jatkokokoukseen voidaan aina toimittaa viimeistään neljä viikkoa ennen kokousta, vaikka yhtiöjärjestyksessä määrättäisiin pidemmästä kutsuajasta.”

Kiinteistöliitto kannattaa sitä, että jatkokokouksen edellytyksenä on, että keskeytys ja mahdollinen jatkamisen ajankohta ja osallistumiseen mahdollisesti tarvittava uusi tekninen toteutus saatetaan hyvissä ajoin ennen kokouksen jatkamista osakkaiden tietoon.

Kiinteistöliitto esittää, että edellä mainittu jatkokokousta koskeva tiedonanto toimitettaisiin kaikille yhtiön osakkaille. Yhtiökokouksessahan osakkailla on mahdollisuus joka tapauksessa liittyä vapaasti kokoukseen ja poistua sieltä – voikin syntyä hyvin hankalia tulkintatilanteita sen suhteen, onko etäosallistujan poistuminen ollut vapaaehtoista vai onko taustalla ollut tekninen syy.

Kiinteistöliitto katsoo, että ehdotus kokouksen jatkamisesta kahden arkipäivän sisällä on kohtuuttoman lyhyt. Asunto-osakeyhtiöllä tulee olla myös realistiset edellytykset hankkia lain mukaisessa määräajassa tarvittaessa kokoustila. Lisäksi ehdotetun mallin tulisi olla mahdollisimman yksinkertainen ja mielellään nojautua vakiintuneeseen toimintatapaan taloyhtiöissä.

Vuokrantajat yhtyy Kiinteistöliiton lausuntoon tämän ehdotuksen osalta.

Ehdotukseen **kantansa ilmoittamatta** jättävä *Neomeet Oy* toteaa, että kokouksen jatkamisesta kahden arkipäivän kuluessa on liian lyhyt. Uusien kokousjärjestelyjen tekeminen liittyen esimerkiksi kokouspaikkaan ja toiseen tekniseen välineeseen voi viedä riippumattomista syistä paljon enemmän aikaa. Se ehdottaa, että kahden arkipäivän vaatimuksesta luovutaan ja käytetään ennemmin esimerkiksi sanamuotoa ”viipymättä”.

Ehdotusta vastustavien perustelut:

Isännöintiliitto katsoo, että määräys ei ole tarpeellinen ja esittää, ettei lakiin lisätä määräystä kokouksen keskeyttämisestä teknisen häiriön vuoksi. Isännöintiliiton mukaan on riittävää, että yhtiökokous voi voimassa olevan lain mukaisesti päättää jatkokokouksesta tai ylimääräisestä yhtiökokouksesta.

Keravan Kiinteistöpalvelu toteaa, että jos kokous keskeytyy, järjestetään normaali jatkokokous hallituksen päättämänä aikana.

2.21 Asunto-osakeyhtiö – Hybridikokousten järjestämistä edellyttävä yhtiöjärjestyksen muutos tavallisella enemmistöpäätöksellä

Työryhmämietinnön ehdotus:

(AOYLE 6:27.4 §) Yhtiöjärjestyksen muutokseen riittää kuitenkin enemmistöpäätös, jos muutoksen perusteella osakkeenomistajalle on tarjottava 17 §:n 2 momentissa tarkoitettu mahdollisuus oikeuksiensa käyttämiseen yhtiökokouksessa.

Lausunnonantajien kannat:

Kahta lausunnonantajaa lukuun ottamatta kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista enemmistö **kannattaa ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, Kuluttajaliitto, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, SAK, EK, Kuntaliitto, Veikko Vahtera, Neomeet Oy, Tilintarkastajat, OKM, Pörssisäätiö, Vuokranantajat, Kiinteistöliitto* ja *kaksi yksityishenkilöä.*

Isännöintiliitto ja *PRH* **kannattavat ehdotusta muutettuna**.

Keravan Kiinteistöpalvelu Oy **vastustaa ehdotusta**.

Asianajajaliitto esittää asiaan liittyen **oman ehdotuksensa** viitaten tiivistelmän 2.11 luvussa esittämäänsä.

Keskuskauppakamari, STM, Listayhtiöiden neuvottelukunta, FA, Uusyrityskeskukset ry, Sanoma Oyj ja *Inderes Oyj* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta sellaisenaan kannattavien perustelut:

Kiinteistöliitto, Kuluttajaliitto ja *Neomeet Oy* katsovat, että ehdotus mahdollistaa sujuvan yhtiöjärjestyksen muutoksen uusille etäosallistumisen tarpeille, mutta kuitenkin säilyttää vähemmistöosakkaiden oikeuden osallistua fyysisesti paikan päältä. Samalla muutos parantaa niiden osakkaiden osallistumismahdollisuuksia, jotka haluavat osallistua kokoukseen etäyhteyden välityksellä.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

PRH katsoo, että perusteluissa ei ole esitetty riittäviä perusteita sille, että lain systematiikkaan lisätään uusi päätösenemmistövaatimus yhtiöjärjestyksen muuttamiseen.

Isännöintiliitto esittää, että säännös laajennetaan koskemaan myös yhtiöjärjestysmuutoksia, joilla yhtiöjärjestykseen lisätään määräys yhtiökokouksen pitämisestä ilman kokouspaikkaa (6:17.3). Ks. myös perustelut tiivistelmän luvussa 2.14.

Ehdotusta vastustavien perustelut:

Keravan Kiinteistöpalvelu katsoo, että yhtiöjärjestyksen muutos tulee olla vähintään määräenemmistöllä (2/3).

2.22 Osuuskunta – Sitova etäosallistumisilmoitus

Työryhmämietinnön ehdotus:

(OKLE 5:7.4 §) Jäsenellä on oikeus osallistua osuuskunnan kokoukseen vain 17 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla (=hybridikokous), jos hän on ilmoittanut osallistuvansa näin ja kutsussa on mainittu osuuskunnalle ilmoitettavan osallistumistavan sitovuudesta. Sama koskee osuuden ja osakkeen omistajaa, jolla on oikeus osallistua osuuskunnan kokoukseen.

Lausunnonantajien kannat:

Kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista enemmistö **kannattaa ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, Asianajajaliitto, Keskuskauppakamari, EK, Kuntaliitto, FA, Tilintarkastajat, Pörssisäätiö* ja *yksityishenkilö.*

SAK, Veikko Vahtera ja *Innovatics Oy* **kannattavat ehdotusta muutettuna**.

PRH, STM, OKM, Listayhtiöiden neuvottelukunta, Neomeet Oy, Uusyrityskeskukset ry, Sanoma Oyj, Inderes Oyj ja *yksityishenkilö* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

SAK toteaa, että perustellusta syystä tulisi olla oikeus muuttaa osallistumistapaansa ennen kokousta.

Veikko Vahtera katsoo, että säännöksessä olisi perusteltua todeta myös, että osakkeenomistajalla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen vain 17 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, jos hän on ilmoittanut osallistuvansa näin ja kutsussa on mainittu yhtiölle ilmoitettavan osallistumistavan sitovuudesta. Tämä rajoituksen mahdollisuus on syytä todeta myös säännöksessä. Säännöksestä tai perusteluissa olisi syytä todeta, onko osallistumistapaa mahdollista muuttaa ilmoittautumisen jälkeen, mutta ennen ilmoittautumisajan päättymistä. Mikäli tarkoitus on, ettei ilmoittautumista ole mahdollista muuttaa ilmoittautumisen jälkeen, mutta ennen ilmoittautumisajan päättymistä, se olisi syytä todeta.

Innovatics Oy katsoo, että hallituksella tulisi olla oikeus määritellä vastaava sitova ilmoittautuminen etäosallistumiseen myös pelkkää ennakkoäänestystä käyttäville osakkeenomistajille.

2.23 Osuuskunta – Hybridikokouksen määritelmä (täydet oikeudet kokouspaikalla ja etänä osallistuvilla jäsenille) ja toteutus hallituksen päätöksellä

Työryhmämietinnön ehdotus:

(OKLE 5:17.2 §) Hallitus voi päättää, että 1 momentissa tarkoitettuun osuuskunnan kokoukseen (=perinteinen kokouspaikalla pidettävä kokous) saa osallistua myös siten, että jäsen voi käyttää oikeuksiaan täysimääräisesti tietoliikenneyhteyden ja muun teknisen apuvälineen avulla kokouksen aikana, jollei säännöissä määrätä toisin.

Lausunnonantajien kannat:

Kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti** ja yhtä lukuun ottamatta **kannattavat ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, SAK, Asianajajaliitto, Keskuskauppakamari, EK, Kuntaliitto, Veikko Vahtera, Uusyrityskeskukset ry, Pörssisäätiö, Innovatics Oy* ja *yksityishenkilö.*

FA **kannattaa ehdotusta muutettuna** ja viittaa tiivistelmän 2.2 luvussa esittämäänsä.

PRH, STM, OKM, Listayhtiöiden neuvottelukunta, Neomeet Oy, Tilintarkastajat, Sanoma Oyj, Inderes Oyj ja *yksityishenkilö* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

2.24 Osuuskunta – Sallitaan 100% etäkokous (ilman kokouspaikkaa) sääntöjen määräyksen perusteella

Työryhmämietinnön ehdotus:

(OKLE 5:17.3 §) Osuuskunnan kokous voidaan hallituksen päätöksellä järjestää myös ilman kokouspaikkaa siten, että jäsenet käyttävät (5) luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätösvaltaansa ajantasaisesti tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla. Edellytyksenä on, että sääntöjen mukaan osuuskunnan kokous on järjestettävä tai voidaan järjestää näin.

Lausunnonantajien kannat:

Kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti** ja yhtä lukuun ottamatta **kannattavat ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, SAK, Asianajajaliitto, Keskuskauppakamari, EK, Kuntaliitto, Veikko Vahtera, FA, Tilintarkastajat, Uusyrityskeskukset ry, Pörssisäätiö, Innovatics Oy* ja *yksityishenkilö.*

PRH **kannattaa ehdotusta** muutettuna ja katsoo, että vaatimus sääntömääräyksestä johtaisi todennäköisesti tarpeettomasti ilmoituskäsittelyn ruuhkautumiseen, kun sääntöihin pitäisi nopeasti saada määräys, jonka nojalla osuuskunnan kokous voitaisiin pitää etänä.

STM, OKM, Listayhtiöiden neuvottelukunta, Neomeet Oy, Sanoma Oyj, Inderes Oyj ja *yksityishenkilö* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

2.25 Osuuskunta – Perinteistä, hybridi- ja etäkokousosallistumista täydentävät osallistumiskeinot (mm. ennakkoäänestys, ennakkokysymykset ja kirjalliset kysymykset kokouksen aikana)

Työryhmämietinnön ehdotus:

(OKLE 5:17.4 §) Hallitus voi päättää, että osuuskunnan kokoukseen saa osallistua 1 – 3 momentissa säädetyn (=perinteinen, hybridi- tai etäkokous) lisäksi postin taikka tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla ennen osuuskunnan kokousta tai kokouksen aikana, jollei säännöissä määrätä toisin. Tähän momenttiin perustuvaa osallistumisvaihtoehtoa käyttävien jäsenten oikeuksien käyttämistä voidaan rajoittaa, mutta vaihtoehdon käyttäjistä kokoukseen osallistuvina pidetään vain niitä, jotka voivat käyttää ainakin äänioikeuttaan ennen kokousta tai kokouksen aikana. Mahdollisesti ennakkoäänestyksen kohteena oleva päätösehdotus on otettava muuttamattomana päätöksenteon kohteeksi osuuskunnan kokouksessa.

Lausunnonantajien kannat:

Yhtä lausunnonantajaa lukuun ottamatta kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista noin puolet **kannattaa ehdotusta sellaisenaan** ja puolet **muutettuna**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, EK, Veikko Vahtera, Uusyrityskeskukset ry, yksityishenkilö* ja *Keskuskauppakamari*, joka viittaa tiivistelmän 2.4 luvussa esittämäänsä.

Insolvenssioikeudellinen yhdistys, SAK, Pörssisäätiö, FA ja *Innovatics Oy* **kannattavat ehdotusta muutettuna**.

Asianajajaliitto esittää asiaan liittyen **oman ehdotuksensa** viitaten tiivistelmän 2.4 luvussa esittämäänsä.

PRH, STM, OKM, Kuntaliitto, Listayhtiöiden neuvottelukunta, Neomeet Oy, Tilintarkastajat, Sanoma Oyj, Inderes Oyj ja *yksityishenkilö* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

Insolvenssioikeudellinen yhdistys ry, Pörssisäätiö ja *FA* viittaavat tiivistelmän 2.4 luvussa esittämäänsä.

SAK toteaa, että eri tekniset apuvälineet, luotettavuus ja useiden osallistumiskeinojen päällekkäisyys on selvitettävä.

Innovatics Oy kannattaa, että 1-3 momentissa määriteltyjen täysien osallistumistapojen lisäksi osuuskunta voi määritellä muita rajoitetumpia osallistumistapoja. Tämä madaltaa kynnystä ottaa käyttöön uusia digitaalisia osallistumistapoja. Ennakkoäänestys tulisi eriyttää omaksi momentikseen. Ennakkoon äänestävien jäsenten oikeus esittää OKL 5:27 § mukaisia kysymyksiä ja saada niihin osuuskunnan vastaukset ennen ennakkoäänestyksen päättymistä tulee varmistaa.

Innovatics Oy kannattaa määrittelyä, jonka mukaan kokoukseen osallistujaksi laskettavalla tulee olla vähintään äänioikeus. Kuitenkin kokouksen osallistujaksi tulee laskea vain sellaiset ennakkoon äänestäväksi ilmoittautuneet, jotka ovat tosiasiallisesti käyttäneet äänioikeuttaan tallentamalla ennakkoäänet vähintään yhteen kokouksen päätöskohtaan. Tällöin esimerkiksi määräenemmistöjen laskennassa ei huomioida ennakkoon äänestäväksi ilmoittautuneita, jotka eivät ole käyttäneet äänioikeuttaan. Tilanne vertautuu perinteiseen yhtiökokoukseen ilmoittautuvaan, joka ei saavu kokouspaikalle eikä häntä siten lasketa kokouksessa edustetuksi jäseneksi.

Innovatics Oy kannattaa, että ennakkoäänestyksen kohteena oleva päätösehdotus on otettava muuttamattomana päätöksenteon kohteeksi osuuskunnan kokouksessa

2.26 Osuuskunta – Osallistumisoikeuden ja äänestyksen oikeellisuuden selvittäminen kaikissa etäosallistumisen muodoissa ja kokouskutsuvaatimukset

Työryhmämietinnön ehdotus:

(OKLE 5:17.5 §) Lisäedellytyksenä 2 ja 3 momentissa tarkoitetun kokouksen ja 4 momentissa tarkoitetun osallistumismahdollisuuden järjestämiselle on, että osallistumisoikeus ja ääntenlaskennan oikeellisuus voidaan selvittää 1 momentissa tarkoitetussa osuuskunnan kokouksessa noudatettaviin menettelyihin verrattavalla tavalla. Kokouskutsussa on mainittava osallistumismahdollisuudesta, sen käyttämisen edellytyksistä, osallistumisen teknisestä toteutuksesta, siihen liittyvistä jäsenen puhevallan käyttämisen mahdollisista rajoituksista sekä siinä noudatettavasta menettelystä.

Lausunnonantajien kannat:

Kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista yhtä lukuun ottamatta **kannattavat ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, SAK, Asianajajaliitto, EK, Kuntaliitto, Veikko Vahtera, FA, Uusyrityskeskukset ry, Innovatics Oy, yksityishenkilö* ja *Keskuskauppakamari*, joka viittaa tiivistelmän 2.5 luvussa esittämäänsä.

Pörssisäätiö **kannattaa ehdotusta muutettuna** ja viittaa tiivistelmän 2.5 luvussa esittämäänsä.

PRH, STM, OKM, Listayhtiöiden neuvottelukunta, Neomeet Oy, Tilintarkastajat, Sanoma Oyj, Inderes Oyj ja *yksityishenkilö* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

2.27 Osuuskunta – Osuuden ja osakkeen omistajan oikeus osallistua osuuskunnan kokoukseen (muu kuin jäsen)

Työryhmämietinnön ehdotus:

(OKLE 5:17.6 §) Säännöissä voidaan määrätä, että osuuden tai osakkeen omistaja saa osallistua kokoukseen vain 2 - 4 momentissa tarkoitetulla tavalla (=hybridikokous, etäkokous tai muu rajoitettu etäosallistumiskeino). Tällaisesta osallistumisoikeudesta on ilmoitettava osuuden tai osakkeen omistajalle samalla tavalla kuin kokouskutsu on toimitettava ja osallistumisoikeuden on oltava käytettävissä ainakin vuorokauden ajan.

Lausunnonantajien kannat:

Kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista yhtä lukuun ottamatta **kannattavat ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, Asianajajaliitto, Keskuskauppakamari, EK, FA, Uusyrityskeskukset ry, Pörssisäätiö, Innovatics Oy* ja *yksityishenkilö*.

SAK **kannattaa ehdotusta muutettuna**, koska sen mukaan tulisi selvittää, olisiko ehdotus liian ehdoton käytännössä.

PRH, STM, OKM, Kuntaliitto, Listayhtiöiden neuvottelukunta, Veikko Vahtera, Neomeet Oy, Tilintarkastajat, Sanoma Oyj, Inderes Oyj ja *yksityishenkilö* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

2.28 Osuuskunta – Osuuskunnan kokouksen koolle kutsuminen – hallintoneuvoston oikeus päättää kokoukseen osallistumistavoista

Työryhmämietinnön ehdotus:

(OKLE 5:18.1 §) Hallitus kutsuu osuuskunnan kokouksen koolle. Säännöissä voidaan kuitenkin määrätä, että hallintoneuvosto kutsuu kokouksen koolle. Osuuskunnan kokouksen koolle kutsumiseen oikeutettu hallintoneuvosto päättää myös 17 §:n mukaisista kokoukseen osallistumistavoista, jollei säännöissä toisin määrätä.

Lausunnonantajien kannat:

Kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista yhtä lukuun ottamatta **kannattavat ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, Asianajajaliitto, Keskuskauppakamari, EK, Kuntaliitto, Veikko Vahtera, FA, Uusyrityskeskukset ry, Pörssisäätiö, Innovatics Oy* ja *yksityishenkilö*.

SAK **kannattaa ehdotusta muutettuna** todeten, että säännöissä tai muuten olisi hyvä olla etukäteen määriteltynä käytettävissä olevat kokoustavat.

PRH, Suomen Yrittäjät, STM, OKM, Listayhtiöiden neuvottelukunta, Neomeet Oy, Tilintarkastajat, Sanoma Oyj, Inderes Oyj ja *yksityishenkilö* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

2.29 Osuuskunta – Osuuskunnan kokouksen keskeytys teknisen häiriön vuoksi

Työryhmämietinnön ehdotus:

(OKLE 5:26.3 §) Jos 17 §:n 2 - 4 momentissa tarkoitettu (= 25-27 kysymysten mukaiset etäosallistumisvaihtoehdot) tietoliikenneyhteys tai muu osuuskunnan kokouksen

järjestämiseen käyttämä tekninen apuväline toimii niin puutteellisesti, että (sitä käyttäen) kokoukseen on vaikea osallistua, osuuskunnan kokouksen puheenjohtaja voi päättää kokouksen keskeyttämisestä ja jatkamisesta kahden arkipäivän kuluessa kokouskutsun mukaisesta kokouksen aloitushetkestä. Edellytyksenä on, että keskeytys ja mahdollinen jatkamisen ajankohta ja osallistumiseen mahdollisesti tarvittava uusi tekninen toteutus saatetaan hyvissä ajoin ennen kokouksen jatkamista niiden jäsenten ja osuuden tai osakkeen omistajien tietoon, joilla oli oikeus osallistua kokoukseen keskeytyshetkellä.

Lausunnonantajien kannat:

Kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista kolmea lukuun ottamatta **kannattavat ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, SAK, Asianajajaliitto, EK, Kuntaliitto, Tilintarkastajat, Uusyrityskeskukset, Pörssisäätiö, Innovatics Oy* ja *yksityishenkilö*.

Keskuskauppakamari, Veikko Vahtera ja *FA* **kannattavat ehdotusta muutettuna**, joista Keskuskauppakamari ja FA viittaavat tiivistelmän 2.8 luvussa esittämäänsä.

PRH, STM, OKM, Listayhtiöiden neuvottelukunta, Neomeet Oy, Sanoma Oyj, Inderes Oyj ja *yksityishenkilö* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta sellaisenaan kannattavien perustelut:

Innovatics Oy toteaa, että asia vertautuu esimerkiksi sähkökatkokseen tai palohälytykseen perinteisessä kokouksessa. Luultavasti tyypillisin etäyhteyden ongelma on lyhyt katkos verkkoyhteyksissä, joka saadaan korjattua muutaman minuutin kuluessa. Siten puheenjohtajalla tulee olla oikeus omalla harkinnallaan päättää lyhyestä kokoustauosta, jonka aikana selvitetään teknisen ongelman laajuus ja mahdollisuuksien mukaan korjataan ongelma. Kokoustauosta ei tarvitsisi lähettää osallistujille erillistä viestiä, vaan lähtökohtaisesti etäosallistujien tulisi odottaa yhteyden muodostumista uudelleen. Sen sijaan, jos kokous keskeytetään, tulisi asiasta lähettää osallistujille mahdollisimman nopeasti viesti heidän ilmoittautumisessa antamiinsa yhteystietoihin. Viesti voi sisältää jo valmiiksi uuden ajankohdan kokouksen jatkamiseksi ja uuden yhteyslinkin. Tai sitten uusi kokousaika ja yhteyslinkki lähetettäisiin vasta myöhemmin kun ongelmat on saatu ratkaistua ja kokouksen jatkamisen edellytykset ovat tiedossa.

Ehdotusta muutettuna kannattavien perustelut:

Veikko Vahteran mukaan puheenjohtajalla voidaan katsoa olevan ilman kirjoitetun lain tukeakin oikeus keskeyttää yhtiökokous, jos päätöksenteko-olosuhteet vaarantuvat. Kun tällaiset tilanteet saattavat lisääntyä, saattaa säännös olla tarpeen. Mikäli puheenjohtaja päättää lyhyestä, esimerkiksi 15 minuutin keskeytyksestä, ei tämän edellytykseksi ole asetettava sitä, että tieto keskeytyksestä ja uudesta ajankohdasta tulisi saattaa kokouksen osallistumiseen oikeutettujen tietoon, jos tekninen toteutus ei muutu. Keskeytyksestä ja uudesta ajankohdasta olisi perusteltua ilmoittaa kokoukseen osallistumiseen oikeutetuille esimerkiksi silloin, kun tekninen toteutus muuttuu tai kun keskeytyksen kokonaispituus ylittää tietyn aikarajan, kuten 2 tuntia.

2.30 Osuuskunta – Kirjallisiin kysymyksiin vastaaminen osuuskunnan kokouksen jälkeen

Työryhmämietinnön ehdotus:

(OKLE 5:27a.1 §). Jos jäsen käyttää kyselyoikeuttaan 17 §:n 4 momentin perusteella muuten kuin suullisesti osuuskunnan kokouksen aikana (= kirjallinen kysymys ennen kokousta tai kokouksen aikana), hallitus voi vastata kysymykseen kokouksen jälkeen 27 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla (2 viikon kuluessa kokouksesta), jollei kokouskutsussa tai säännöissä toisin määrätä. Osuuskunnan kokous voi kuitenkin päättää, että kysymykseen on vastattava 27 §:n mukaisesti (=lähtökohtaisesti kokouksen aikana ennen päätöksentekoa).

Lausunnonantajien kannat:

Yhtä lausunnonantajaa lukuun ottamatta kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista puolet **kannattaa ehdotusta sellaisenaan** ja puolet **muutettuna**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, Kuntaliitto, Veikko Vahtera, Uusyrityskeskukset ry, Innovatics Oy* ja *yksityishenkilö*.

Insolvenssioikeudellinen yhdistys, SAK, Keskuskauppakamari, EK, FA ja *Pörssisäätiö* **kannattavat ehdotusta muutettuna**, viitaten 2.9 luvussa esittämäänsä.

Asianajajaliitto esittää asiaan liittyen **oman ehdotuksensa** viitaten 2.9 luvussa esittämäänsä.

PRH, STM, OKM, Listayhtiöiden neuvottelukunta, Neomeet Oy, Tilintarkastajat, Sanoma Oyj, Inderes Oyj ja *yksityishenkilö* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

2.31 Osuuskunta – Kirjallisten kysymysten ja muiden kirjallisten puheenvuorojen moderointi ennen niiden saattamista kokousyleisön tietoon

Työryhmämietinnön ehdotus:

(OKLE 5:27a.2 §) Jos jäsen käyttää puheoikeuttaan 17 §:n 4 momentin perusteella muuten kuin suullisesti osuuskunnan kokouksen aikana, osuuskunnan kokouksessa voidaan 7 ja 27 §:n estämättä yhdistellä ja muokata tällaisia kysymyksiä ja muita puheenvuoroja ennen kuin ne ja vastaus saatetaan osuuskunnan kokoukseen osallistuvien nähtäväksi tai kuultavaksi. Edellytyksenä on, että menettely on tarpeen osuuskunnan kokouksen keston rajoittamiseksi kohtuullisella tavalla, menettely helpottaa kokouksen seuraamista, on omiaan turvaamaan kokouksen asianmukaisen kulun ja että se ei olennaisesti muuta puheenvuorojen sisältöä. Menettelyn periaatteista on päätettävä kokouksen alussa. Alkuperäiset muuten kuin kokouksen aikana suullisesti pidetyt puheenvuorot on säilytettävä vähintään vuosi osuuskunnan kokouksesta.

Lausunnonantajien kannat:

Yhtä lausunnonantajaa lukuun ottamatta kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista yhtä lukuun ottamatta **kannattavat ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, SAK, Keskuskauppakamari, EK, Kuntaliitto, Veikko Vahtera, FA, Uusyrityskeskukset ry, Innovatics Oy* ja *yksityishenkilö*.

Pörssisäätiö **kannattaa ehdotusta muutettuna** viitaten tiivistelmän 2.10 luvussa esittämäänsä.

Asianajajaliitto esittää asiaan liittyen **oman ehdotuksensa** viitaten tiivistelmän 2.10 luvussa esittämäänsä.

PRH, STM, OKM, Listayhtiöiden neuvottelukunta, Neomeet Oy, Tilintarkastajat, Sanoma Oyj, Inderes Oyj ja *yksityishenkilö* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

Ehdotusta sellaisenaan kannattavien perustelut:

SAK katsoo, että ilman sisällön tosiasiallista muuttamista ja esitysten ilmitulemista, kyseessä on lähinnä kokoustavan mukainen stilisointi.

EK katsoo, että ehdotus on tarpeellinen kokouksen keston, sujuvuuden ja selkeyden vuoksi. Tärkeää on myös, että menettelyn periaatteet käydään läpi selkeästi ja päätetään kokouksen alussa.

Innovatics Oy toteaa, että samankaltaisten kysymysten yhdistäminen selkeyttää ja nopeuttaa kokouksen kulkua ja erilaisiin kysymyksiin vastaamiseen jää paremmin aikaa. Kirjallinen työjärjestyspuheenvuoro ja vastaehdotus tulee kuitenkin aina käsitellä saman tien kokouksessa. Myös aikaisemmista puheenvuoroista poikkeava päätettävään asiakohtaan olennaisesti liittyvä kysymys tai kannatuspuheenvuoro tulee aina käsitellä saman tien kokouksessa. Eli moderaattorin tulee lukea kaikki annetut kirjalliset puheenvuorot kunkin asiakohdan käsittelyn aikana ja tehdä päätös siirretäänkö kysymys myöhemmin vastattavaksi. Tietojen säilyttäminen vähintään yhden vuoden ajan saattaa edellyttää, että myös yhtiökokoukseen liittyvät henkilötiedot ja äänestystiedot tulee säilyttää vähintään yhden vuoden ajan yhtiökokouksen päättymisestä.

2.32 Osuuskunta – Hybridikokousten järjestämistä edellyttävä sääntöjen muutos tavallisella enemmistöpäätöksellä

Työryhmämietinnön ehdotus:

(OKLE 5:29.4 §) Sääntöjen muutokseen riittää kuitenkin enemmistöpäätös, jos muutoksen perusteella jäsenelle on tarjottava 17 §:n 2 momentissa tarkoitettu mahdollisuus oikeuksiensa käyttämiseen osuuskunnan kokouksessa (=mahdollisuus etäosallistua täysimääräisin oikeuksin perinteiseen kokoukseen).

Lausunnonantajien kannat:

Kaikki ehdotukseen kantaa ottaneet lausunnonantajat **suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti**, joista yhtä lukuun ottamatta **kannattavat ehdotusta sellaisenaan**.

Ehdotusta kannattavat sellaisenaan *Pellervo, Suomen Yrittäjät, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, SAK, Keskuskauppakamari, EK, Kuntaliitto, Veikko Vahtera, FA, Tilintarkastajat, Uusyrityskeskukset ry, Pörssisäätiö, yksityishenkilö* ja *Asianajajaliitto*, joka viittaa tiivistelmän 2.11 osalta esittämänsä osalta siihen, että poikkeusten säätäminen

enemmistövaatimuksiin saattaa vaikeuttaa lain luettavuutta ja sovellettavuutta tavalla, jonka haitta ylittää mahdollisen hyödyn.

PRH **kannattaa ehdotusta muutettuna**, todeten, että perusteluissa ei ole esitetty riittäviä perusteita sille, että lain systematiikkaan lisätään uusi päätösenemmistövaatimus sääntöjen muuttamiseen.

STM, OKM, Listayhtiöiden neuvottelukunta, Neomeet Oy, Sanoma Oyj, Inderes Oyj ja *yksityishenkilö* **eivät ota ehdotukseen kantaa**.

3 Muut huomiot

3.1 Yleiset huomiot

SM, Akava, TELA ja *Lakimiesliitto* eivät ota lausunnoissaan juurikaan kantaa yksittäisiin mietinnön ehdotuksiin, vaan toteavat yleisellä tasolla kannattavansa mietintöä tavoitteineen.

VM pitää työryhmälle asetettuja tavoitteita kannatettavina ja erilaisten etäosallistumisvaihtoehtojen mahdollistamista sekä sijoittajien että yhtiöiden kannalta tarpeellisena. Mietinnössä ehdotettujen säännösten monitulkintaisuus voi kuitenkin luoda tarkoitettua korkeamman kynnyksen etenkin uusien osallistumiskeinojen hyödyntämiseen ja osakkeenomistajan oikeuksien täysimääräiseen käyttämiseen. Tältä osin mietinnön ei täysin voida katsoa vastaavan työryhmän asettamaa tavoitetta osallistumismahdollisuuksien helpottamisesta ja lisäämisestä. Lisäksi VM toteaa, että työryhmän mietinnössä etäosallistumista koskevat ehdotukset sivuavat useita tavoitteita sisämarkkinoiden kehittämiseksi ja digitalisaation tuomien mahdollisuuksien hyödyntämiseksi. Suunnitteilla oleva EU-sääntely voi valmistuessaan johtaa tarpeeseen tarkastaa kansallista lainsäädäntöä jo lähivuosina. Lainvalmistelun kustannustehokkuuden ja lainsäädännön ennakoitavuuden näkökulmasta kannatettavaa olisi huomioida EU-sääntelyn kehityssuunta osakeyhtiölain uudistamisessa.

Lakimiesliitto ja *Vuokranantajat* katsovat, että laajalla etäosallistumisoikeudella lisättäisiin myös merkittävästi osakas- ja jäsendemokratiaa sekä madallettaisiin osallistumisen esteitä. Vuokranantajat toteaa, että vuokranantajaosakkaiden kannalta etäosallistumismahdollisuuden lisääminen ja vakiinnuttaminen asunto-osakeyhtiöiden yhtiökokouksiin on keskeinen tavoite. Vuokranantajaosakkailla on kokemusta useammassa asunto-osakeyhtiössä toimimisesta. Tällaisten kokeneiden osakkaiden läsnäolo yhtiökokouksissa hyödyttää myös yhtiöitä kokonaisuudessaan.

STM korostaa, että esitys parantaa erityisesti eri tavoin vammaisten ja muiden toimintarajoitteisten henkilöiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua muun muassa osakeyhtiölain mukaisiin kokouksiin ja siten edistää täysivaltaista osallistumista oman yhteisönsä toimintaan.

VM, DIF, Keskuskauppakamari, Pörssisäätiö, Lakimiesliitto ja *Sanoma Oyj* katsovat, että yhtiökokouksen järjestämistapoja koskeva lainsäädäntö tulisi pyrkiä muotoilemaan selkeästi, markkinalähtöisesti ja välineneutraalisti tavalla, joka tukee osallistumistavan

valitsemista yhtiön ja sen osakkeenomistajien tarpeet huomioiden. Ongelmien välttämiseksi erilaisten osallistumiskeinojen eroavaisuuksien olisi selvästi käytävä ilmi OYL:n säännöksistä.

EK ja Keskuskauppakamari katsovat, että etäosallistumisen helpottaminen tulee toteuttaa tavalla, joka noudattaa osakeyhtiö- ja osuuskuntalakien yleisiä periaatteita, kuten enemmistöperiaatetta ja tahdonvaltaisuutta.

Listayhtiöiden neuvottelukunta, Keskuskauppakamari ja *AMY* pitävät tärkeänä, että osakeyhtiölain säännökset jättävät jatkossakin riittävästi tilaa yhtiökokouskäytäntöjen kehittämiselle itsesääntelyn kautta, kuten työryhmän mietinnössäkin on esitetty.

STM, FA ja *TELA* katsovat, että ehdotettujen muutosten yhteydessä tulisi valmistella vastaavat muutokset myös vakuutus- ja finanssialan toimijoita koskevaan yhtiöoikeudelliseen erityislainsäädäntöön. Ehdotetussa muodossaan sääntely jää muun muassa vakuutusyhtiöiden ja pankkien osalta puutteelliseksi.

Tilintarkastajat katsoo, että ehdotetuilla muutoksilla ei ole vaikutuksia tilintarkastajan asemaan yhtiökokouksessa eikä lakisääteisen tilintarkastuksen sisältöön.

Nasdaq Helsinki viittaa osuuskuntalain muutosehdotusten osalta soveltuvin osin siihen, mitä se lausuu osakeyhtiölain osalta tiivistelmän kohdissa 2.1–2.12.

3.2 Yksityiskohtaiset huomiot

Osakasluettelon nähtävillä pitäminen

Euroclear suosittelee, että osakasluetteloita ei pidetä nähtävillä julkisessa internetissä, koska ne sisältävät henkilötietoja. Suosittelemme myös, ettei osakasluetteloita pidetä nähtävillä yhtiökokousalustalla, koska tietoja on suhteellisen helppo kopioida alustalta kuvatai ruutukaappauksilla. Myöskään kokonaisten tiedostojen kopioimisen tekninen estäminen ei ole aukotonta. Se ehdottaa, että kohta pidetään nykylain mukaisesti seuraavana "Osakasluettelon on oltava nähtävänä kokouksessa.".

Innovatics Oy toteaa, että osakasluettelon selausmahdollisuus tulisi muuttaa seuraavasti: "Osakasluettelon on oltavana nähtävänä yhtiökokouksessa, ei kuitenkaan muut tiedot kuin osakkeenomistajan nimi, kotikunta ja osakkeiden lukumäärä osakelajeittain." Ulkomaalaisten osalta kotikunnan sijaan tulisi voida käyttää kotimaata. Vastaava muutos tulisi tehdä asunto-osakeyhtiölakiin ja osuuskuntalakiin, jossa lisäksi näytettäisiin jäsenyyden alkupäivä. Jos henkilö tarvitsee osoitetietoja tai muita tarkempia tietoja tietystä

osakkeenomistajasta, hän voi käydä selvittämässä näitä yhtiön pääkonttorissa ja arvopaperikeskuksen toimipisteessä. Jos tällaista kokonaan uutta muutosta ei haluta ottaa lakiesitykseen mukaan, asiasta tulee ainakin pyytää lausunto tietosuojavaltuutetulta.

Innovatics Oy katsoo, että osakasluettelon selauksessa tulee ottaa kantaa pitääkö se sallia myös pelkkää ennakkoäänestystä käyttävälle osakkeenomistajalle. Silloin kun ennakkoon äänestävä osakkeenomistaja käyttää äänioikeuttaan, kokouksen osakasluetteloa ei ole vielä olemassa, eli hän ei voi siihen myöskään silloin tutustua. Jos ennakkoon äänestäneen tulee voida selata osakasluetteloa, se tulee mahdollistaa netissä esimerkiksi kokouspäivänä tai minimissään kokouspaikalla ilmoittautumisen alkamisen ja yhtiökokouksen päättymisen välisenä aikana.

Innovatics Oy toteaa, että yksi rajanveto tulee tehdä vielä sen suhteen saako osakasluetteloa selata netissä pelkän ilmoittautumisen perusteella, vai pitääkö myös äänestää. Jos osakasluettelon selaus on mahdollista silloin kun ilmoittautuminen ja ennakkoäänestys ovat vielä käynnissä, on mahdollista että henkilö ilmoittautuu, selaa osakasluetteloa ja poistaa ilmoittautumisensa. Rikollisille houkuttelevaksi toimintatavaksi tulee ostaa yksi osake kustakin pörssiyhtiöstä ja käydä sen jälkeen lataamassa jokaisen yhtiön osakkeenomistajan nimet, osoitteet ja syntymäajat itselleen. Yhteensä arviolta muutaman tuhannen euron kustannuksella saa laillisesti ja helposti ladattua lähes miljoonan suomalaisen henkilötiedot.

Erinäiset huomiot

Euroclear kiinnittää huomiota siihen, että molempien osapuolten oikeuksien toteutumisen kannalta olisi hyvä saada määritelmä sähköiselle äänestykselle, sillä sähköiseen äänestämiseen on sidottu yhtiölle velvollisuus toimittaa vahvistuksia. Selkeä määritelmä lisäisi oikeusturvaa ja ennustettavuutta molemmille osapuolille. Yhtiö kykenisi yksiselitteisesti täyttämään velvollisuutensa ja osakkeenomistaja tietäisi milloin hänellä olisi oikeus pyytää vahvistusta äänensä asianmukaisesta kirjauksesta ja laskemisesta yhtiökokouksessa.

Euroclear kannattaa yleisesti pörssiyhtiöitä koskevien lainkohtien ulottamista myös MTF-yhtiöihin. Omistajien tarpeet osallistua yhtiökokouksiin ovat samanlaiset listautumispaikasta riippumatta. Omistajien voi myös olla vaikeata erottaa eri sääntelyyn piiriin kuuluvia yhtiökokouksia toisistaan.

Asunto-osakeyhtiölakiin liittyvät erinäiset huomiot

Neomeet Oy esittää yksittäisiä etäosallistumiseen liittyviä asunto-osakeyhtiölain muutostarpeita:

- Valtakirja (As Oy -laki 6:8): osakkaan pitäisi pystyä myös osoittamaan valtakirja etäosallistujalle. Valtuutetun etäosallistujan pitää pystyä todistamaan saatu sopivalla teknisellä välineellä.

- Kokousasiakirjat (As Oy -laki 6:22): kuinka asiakirjat pidetään esillä etäosallistujille?

- Puheenjohtaja (As Oy -laki 6:23): puheenjohtajalla pitää olla samanlaiset oikeudet hallita puhetta oliko hän paikan päällä tai etänä

- Pöytäkirja (As Oy -laki 6:23): osakkeenomistajalla pitäisi olla oikeus tehdä pöytäkirjantarkastus etänä. Tämä on mahdollista jo nykyisillä moderneilla teknisillä välineillä.

- Äänestys kokouksessa: nykyiset etänä tehtävä äänestystavat eivät toteuta tarpeellista yksityisyydensuojaa eikä mahdollista välttämättä taloyhtiöissä tyypillistä suljettua lippuäänestystä. Lain pitäisi ottaa kantaa hybridi- tai etäkokouksen äänestämiseen ja mainita se, että teknisen välineen pitää sallia tyypilliset taloyhtiön tavat tehdä äänestystä As Oy -lain mukaisesti.

- Puheenjohtajaminen kokouksessa: etä- tai hybridikokouksen teknisen välineen pitää mahdollistaa samanlainen puheenjohtaminen kuin tyypillisen paikalla tehtävän puheenjohtamisen.

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.justitieministeriet.fi

ISSN 2490-1172 (PDF)
ISBN 978-952-259-859-2 (PDF)

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET